

Lördagen den 17 december

Kl. 09.00–16.51

---

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2022/23:113

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:113 Energi- och näringsministerns uttalande om den tidigare elpriskompensationen

av Fredrik Olovsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 31 januari 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 15 december 2022

Näringsdepartementet

Ebba Busch (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 2 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM31 Förordning om avgasutsläpp för vägfordon, utsläpp från slitage och batteriers hållbarhet (Euro 7) *COM(2022) 586* till trafikutskottet

2022/23:FPM32 Direktiv om standarder för jämlikhetsorgan *COM(2022) 689*, *COM(2022) 688* till arbetsmarknadsutskottet

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

2022/23:AU1 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

2022/23:AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Rättsväsendet

§ 4 Rättsväsendet

Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU1

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! De flesta partier verkar i dag vara ganska överens om att Sverige befinner sig i ett mycket allvarligt läge när det gäller gängkriminaliteten och den grova brottsligheten. Så har det i själva verket sett ut i flera år nu. Trots det har situationen inte blivit bättre. Det är precis tvärtom.

Det räcker alltså inte med att vara överens om att situationen är allvarlig. Relevant är också varför det ser ut som det gör, alltså förklaringen till hur det kan ha gått så här långt och hur det kan ha gått så här fel. Den insikten är naturligtvis av största betydelse när vi diskuterar hur vi ska göra, alltså vad vi måste göra för att på allvar hantera problemen och den väldigt allvarliga situationen.

Med det sagt ska jag börja med att kommentera Socialdemokraternas särskilda yttrande. I detta står följande att läsa: ”Vi måste stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten.” Det låter väl bra. Men är det trovärdigt?

Under sin tid som statsminister deklarerade Stefan Löfven vid flera tillfällen att regeringen skulle krossa gängkriminaliteten. Under sin tid som justitieminister kunde vi höra Morgan Johansson upprepa samma tomma fras. Vid minst ett tillfälle sa han dessutom, på fullt allvar: Vi är på väg att knäcka den organiserade brottsligheten.

Fru talman! Så blev det inte. Vi vet alla att det bara har blivit värre. Gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten med sina ständigt återkommande skjutningar, sprängningar och uppgörelser är i dag värre än någonsin tidigare. Vi ser hur otryggheten breder ut sig i kommun efter kommun som en direkt följd av detta. Vi ser också hur helt oskyldiga människor hamnar i skottlinjen när dessa grovt kriminella gör upp. Morgan Johanssons uttalande om att det är liten risk att oskyldiga drabbas både smakar och luktar riktigt illa.

Komiskt blir det när Socialdemokraterna vidare skriver att de är kritiska till ”ensidiga satsningar på straffskärpningar”, varpå man talar sig varm för brottsförebyggande arbete. Jag tänker så här: Det finns inget parti som har styrt Sverige under så lång tid som just Socialdemokraterna. De har dessutom suttit vid regeringsmakten de två senaste mandatperioderna. De har haft all tid i världen att arbeta med just dessa förebyggande insatser. Trots det är situationen värre och allvarligare än någonsin tidigare. Det är ett misslyckande.

Fru talman! Jag håller i och för sig med om att förebyggande insatser är viktiga – givetvis, och vi pekar även på detta i Tidöavtalet. Där lyfter vi fram behovet av en reformerad socialtjänstlag, inrättande av en nationell social insatsstyrka, en reformerad socionomutbildning och så vidare. Men även om det förebyggande arbetet kan bli bättre är det knappast där det har brustit.

En majoritet av dem som ligger bakom gängkriminaliteten och den grova organiserade brottsligheten, med sina skjutningar och sprängningar men också fenomen som förnedringsrån, överfalls- och gruppvåldtäkter med mera, har annan bakgrund. De kommer inte minst från länder i Mellanöstern och Afrika och har många gånger kommit till Sverige från väldigt dysfunktionella länder.

Väl på plats här har de fått tak över huvudet, livslång bidragsförsörjning och tillgång till – trots dess brister – ett av världens bästa välfärds-samhällen. De har fått tillgång till skola, tandvård, sjukvård, äldreomsorg och så vidare. Trots det väljer alltför många att bedriva vad som kan liknas vid ett lågintensivt krig, även mot det omgivande samhället. Då har jag inte ens börjat prata om islamiseringen och hur islamisterna, för övrigt med Socialdemokraternas goda vilja, arbetar med att nedmontera vårt öppna, jämställda och demokratiska samhälle.

Den tidigare socialdemokratiska regeringens totala haveri, vilket givetvis även inkluderar de partier som har sprungit i deras ledband, och misslyckandet med att krossa de kriminella gängen och den organiserade brottsligheten beror på att de helt enkelt inte förstod, eller förstår, varför det ser ut som det gör eller att huvudförklaringen till att det ser ut som det gör de facto är en direkt följd av den politik de själva har fört – men också en direkt följd av mångkulturalism och massinvandring. Det här är en politik som har skapat utanförskap, segregation, våld och otrygghet.

Om man saknar denna förståelse är det av förklarliga skäl svårt att lösa situationen, och den som tror att mer av socialdemokratisk politik är lösningen på de problem som inte minst Socialdemokraterna själva har skapat har inte förstått situationens allvar eller vad den beror på.

Fru talman! Tidöavtalet är ett försök att på riktigt och för första gången på allvar hantera de problem Sverige brottas med i dag. Tidöavtalets avsnitt om kriminalpolitik är för övrigt ett av de viktigaste och därmed mest omfattande. Det handlar om krafttag mot ungdomsbrottsligheten och om en lång rad mönsterbrytande åtgärder för att stoppa gängen. Vi pekar exempelvis på behovet av att införa ett system med tidsbegränsade visitationszoner och att den som döms för brott ska kunna meddelas ett förbud mot att vistas i ett visst geografiskt område.

Det handlar också om utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel med målet att upptäcka och förhindra brottslig verksamhet i kriminella nätverk. Vi pekar även på behovet av dubbla straff för gängkriminalitet och av kriminalisering av deltagande i sådana gäng.

Det handlar dessutom om en fullständig och genomgripande översyn av strafflagstiftningen där straffen för exempelvis våldsbrott, sexualbrott, angrepp mot poliser och annan brottslig verksamhet som hotar rättsstatens och samhällets fundament ska skärpas. Vi pekar också på behovet av ett stärkt straffrättsligt skydd för poliser och på att straffen för våld mot tjänsteman ska skärpas. Detsamma gäller straffet för blåljussabotage.

Fru talman! Det sistnämnda är viktigt och intressant, och det för mig in på frågan om utvisning, som jag påstår är central i Tidöavtalet. Det är i själva verket avgörande om vi på allvar ska kunna lösa problemet med gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten – detta eftersom det till stor del är ett importerat problem.

Om vi tittar på de uppmärksammade påskupploppen, eller koran-kravallerna som jag med flera föredrar att kalla dem, som skakade Sverige under flera dagar i våras, ser vi att samtliga dömda har annan bakgrund. Men ingen av de 30 personer som så här långt har dömts kommer att utvisas efter avtjänat straff – detta trots att en majoritet av dem är utländska medborgare och har dömts till fleråriga fängelsestraff för grovt blåljus-sabotage. Flera av dem är råbarkade islamister som dessutom är dömda sedan tidigare. Det handlar om allt från narkotikabrott till sexualbrott.

Detta är anmärkningsvärt, och vi kommer att göra allt som står i vår makt för att få till stånd en förändring i utvisningsfrågan. Människor av det här slaget, oavsett bakgrund, har ingenting i Sverige att göra.

Just frågan om utvisning är central om vi ska kunna komma till rätta med den allt grövre organiserade brottsligheten. Att det till stor del rör sig om ett importerat problem förstärks inte minst av att drygt en tredjedel av dem som avtjänar straff i svenska fängelser saknar svenskt medborgarskap.

Fru talman! Det är uppenbart att vi nu, vilket Gunnar Strömmer och Moderaterna samt de andra regeringspartierna också har konstaterat, ser början på ett paradigmskifte i rättspolitik och inte minst den största offensiven någonsin mot den organiserade brottsligheten. Och för första gången ser jag faktiskt med tillförsikt på framtiden.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 2 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Inledningsvis kan jag konstatera att Richard Jomshof lade en inte obetydlig del av sitt anförande på attacker på Socialdemokraterna, och till och med på enskilda företrädare. När han nu hade möjlighet att prata om den politik som de vill genomföra väljer han i stället att prata om Socialdemokraterna.

Den organiserade brottsligheten och de kriminella gängerna utmanar vårt samhälle och utnyttjar svagheter som finns. Faktum är att när de kriminella gängerna sätter skräck i våra bostadsområden och städer är det någonting som hotar tryggheten för oss alla. Det handlar om tilliten i ett samhälle, en tillit som undergrävs när vi dras isär i stället för att komma samman för att tillsammans bygga samhället starkt.

Som socialdemokrater har vi de senaste åren satsat allt på att vända denna utveckling. Det har varit en absolut huvudprioritering för oss under de år som vi nu har regerat Sverige.

Polismyndigheten är väldigt tydlig med att det är otroligt viktigt att vi satsar på alla delar i rättskedjan. Vi behöver naturligtvis fler uniformerade poliser närvarande ute i de områden som är hårt drabbade. Men vi behöver också mer av förebyggande arbete och socialt arbete för att alla de människor med annan etnisk bakgrund, eller för den delen med svensk bakgrund, som bor i dessa områden ska kunna känna trygghet och tillit till att samhället fungerar också för dem. Icke att förglömma när man lyssnar på

Richard Jomshof, som naturligtvis som vanligt etnifierar alla samhällsproblem, är att det också är otroligt viktigt att understryka att vi har 2 miljoner människor i Sverige med annan etnisk bakgrund. Den absoluta majoriteten av dem går upp varje morgon, går till sitt arbete, ser till att den svenska välfärden är stark och ser till att vårt samhälle fungerar. Det hör man aldrig någon sverigedemokrat stå och prata om.

Vi socialdemokrater har under vår regeringsperiod haft två huvudsakliga prioriteringar för kriminalpolitiken. Det handlar naturligtvis om att knäcka gängkriminaliteten, och jag kommer snart att säga mer om det. Men det handlar också om arbetet med att stoppa mäns våld mot kvinnor, någonting som lyste med sin frånvaro under Richard Jomshofs anförande.

Men kriminalpolitiken kan aldrig bära hela lösningen. Lika viktigt som det är med hårdare straff och fler poliser, lika viktigt är det brottsförebyggande arbetet. Då krävs det en utbildningspolitik för en skola som lyfter alla barn, en arbetsmarknadspolitik med sikte på att alla som kan jobba också ska jobba, en kultur- och idrottspolitik för hela landet, en socialpolitik som bygger trygghet lika för alla och sociala insatser som snabbt fångar upp de barn och ungdomar som är på väg in i kriminalitet.

Denna insikt gjorde att vi socialdemokrater i valrörelsen lovade att för varje krona som vi satsar på polisen ska minst lika mycket satsas på det förebyggande arbetet. Det är satsningar som finns på andra utgiftsområden än det som vi nu diskuterar. Men trots det är detta helt avgörande om vi ska kunna vända utvecklingen och få stopp på kriminaliteten.

För en effektiv kriminalpolitik krävs det naturligtvis också att de rättsvårdande myndigheterna har tillräckliga resurser. Det gäller inte minst Polismyndigheten. I regeringsställning satte vi upp ett mål om 10 000 fler polisanställda till 2024. Det ser nu ut att kunna nås. Därför anser vi också att det är hög tid att ta nästa steg. Vi gick därför till val på att Polismyndigheten till 2032 ska ha 50 000 anställda, varav minst 34 000 poliser.

Det är klart att det är oroande att regeringen inte tycks vara särskilt intresserad av hur Polismyndigheten ska utvecklas efter att målet om 10 000 fler anställda är uppnått. Det behöver bli fler poliser och andra anställda på myndigheten, och de behöver få bättre villkor och fler verktyg. Men satsningarna på Polismyndigheten måste också följas upp med satsningar på andra rättsvårdande myndigheter. Inte minst Kriminalvården står inför stora utmaningar.

Om förslagen i Tidöavtalet ska genomföras kommer det att kraftigt öka behovet av platser på häkten och på anstalter. Det är såklart oroande att regeringen inte verkar ha en klar uppfattning om hur många fler platser som kommer att behövas och hur denna utbyggnad ska gå till. Av erfarenhet vet vi att utbyggnad tar tid, både själva byggandet och i minst lika hög grad rekrytering och utbildning av personal. Regeringen borde ha presenterat en plan för eller åtminstone en tanke om denna utbyggnad som kommer att krävas om Tidöavtalet ska genomföras.

Vi tycker förstås att det är glädjande att regeringen nu fortsätter med de offensiva satsningar för att bryta kriminaliteten som vi genomförde i regeringsställning. Det är väl känt att ett flertal utredningar är tillsatta. Några av dem har nyligen kommit med sina betänkanden. Det handlar om preventiv avlyssning, kriminalisering av psykiskt våld, Gängbrottsutredningen och utredningen om flerfaldig brottslighet. Vi förväntar oss att

regeringen håller den höga takt i lagstiftningsarbetet som man inte minst i opposition hänvisade till hela tiden.

Kriminalpolitiken måste naturligtvis vara såväl rättsäker som effektiv. Och som Richard Jomshof nämnde är en del av förslagen i Tidöavtalet minst sagt osäkra när det gäller precis detta. Man kan ta till exempel visitationszonerna. I bästa fall kanske de riskerar att vara rättsosäkra. I sämsta fall kan de vara direkt kontraproduktiva. Om polisen får rätt att visitera människor, inte beroende på att det finns en misstanke mot dem utan bara utifrån var de råkar bo, ser vi hur ett förtroende som behöver stärkas, inte minst bland dessa medborgare i vårt land, i stället riskerar att minska. Det kommer förmodligen att göra att människor i mindre utsträckning än i dag kommer att kunna se till att polisen får den information som behövs för att kunna klara upp brottsligheten.

Låt mig dock ta upp någonting mer. Varje dag utsätts flickor och kvinnor för trakasserier, våld och sexualbrott. Detta är våld som orsakar stort lidande. Det kränker och begränsar den våldsutsattas grundläggande fri- och rättigheter. Men våldet drabbar också de barn som tvingas bevittna övergreppen. Att som barn falla offer för våld i hemmet kan även leda till att man i vuxen ålder utsätter andra eller själv blir ett offer.

Detta är föröware som finns i alla samhällsgrupper och har alla olika bakgrunder, och det är våld som har förekommit i alla tider. Varje form av våld eller hot om våld mot kvinnor begränsar tryggheten och friheten även för de kvinnor som inte utsätts själva. Så länge en enda kvinna skadas av sin partner eller före detta partner har vi inte gjort tillräckligt. Vi kommer att vända på varendasten för att få slut på mäns våld mot kvinnor.

Vi ser att samarbetet mellan de inblandade myndigheterna måste bli mycket bättre. Kvinnor som utsätts för brott ska få den hjälp de behöver, och de män som begår brotten ska straffas. Den sociala och fysiska tryggheten för dem som anmäler den här typen av brott måste stärkas, och samhället ska finnas med hela vägen.

I regeringsställning tog vi socialdemokrater fram ett 99-punktsprogram för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det innehåller förslag på många olika områden, och det måste genomföras i sin helhet samtidigt som nya åtgärder behöver tillkomma.

Trots de allvarliga brott som begås osynliggörs ofta mäns våld mot kvinnor. Som politiker har vi ett ansvar att lyfta upp och synliggöra dessa frågor även när medieförfrågningarna lyser med sin frånvaro. Jag förväntar mig att justitieministern ägnar de här frågorna minst lika mycket uppmärksamhet som han ägnar det gängrelaterade våldet. Sverige behöver ha en nollvision när det gäller mäns våld mot kvinnor.

Att utsättas för brott är en kränkning som sätter djupa spår, och brottsoffer måste kunna känna förtroende för rättsväsendet. Då krävs det att alla aktörer som möter brottsoffer och vittnen har kunskap om deras rättigheter och vilket stöd och skydd samhället kan erbjuda.

Polismyndigheten är ofta den första verksamhet ett brottsoffer kommer i kontakt med, och därför är det extra viktigt att den kontakten fungerar. Men även kommuner och regioner har ett stort ansvar att se till att människor får den hjälp och det stöd som behövs. Vi vet också att de ideella organisationer som gör insatser är mycket värdefulla och måste ges ett fortsatt stöd. Brottsoffermyndigheten ger förutom stöd till ideella organisationer även information till brottsoffer och vittnen om deras rättigheter.

Också detta arbete måste fortsätta och utvecklas. Det är dags att utreda en särskild brottsofferlag.

Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och har i stället lagt fram ett särskilt yttrande om den socialdemokratiska politiken på detta utgiftsområde.

(Applåder)

Anf. 3 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Strandhäll för hennes anförande, och då kanske särskilt för att hon lyfte mäns våld mot kvinnor. Jag instämmer i det Annika sa om att vi politiker har ett ansvar att ta upp den frågan även när medieintresset är svalt.

Med det sagt har jag några frågor om den socialdemokratiska rättspolitiken. Jag tycker först och främst att alla här inne, alla som lyssnar och alla som har ett intresse för lag och ordning här i Sverige ska notera att det från Socialdemokraternas sida inte finns något annat förslag till budget på utgiftsområde 4, det vill säga det budgetområde som behandlar rättsväsendet och kriminalpolitiken.

Socialdemokraterna instämmer alltså i regeringens och samarbetspartiernas förslag gällande hur pengarna till rättsväsendet ska disponeras kommande år. Det är ju mycket glädjande, men samtidigt uppstår vissa frågor med anledning av detta. Socialdemokraterna säger att de har satsat allt och vänt på varje sten. Detta är dock det blodigaste året Sverige har sett, med 60 personer dödade hittills. Man vill knäcka gången, men utvecklingen har gått åt precis motsatt håll.

Därför måste jag ställa en fråga till Socialdemokraterna. Utöver att man håller med oss om vårt budgetanslag undrar jag om det i Socialdemokraternas budgetmotion finns ett enda förslag på kriminalpolitikens område som Moderaterna och samarbetspartierna inte redan har lagt fram. Finns det något förslag på kriminalpolitikens område som Socialdemokraterna är ensamt om och som alltså inte delas av Moderaterna och samarbetspartierna?

Anf. 4 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Fru talman! Tack för det stora engagemanget, Louise Meijer, och för din fråga!

I det anförande jag precis höll var jag väldigt tydlig när det gäller Socialdemokraternas syn på rättspolitiken, det vill säga att det är en sammanhållen politik. Om vi ska kunna komma till rätta med de bekymmer vi i dag ser ute i många av våra utsatta områden – om vi på riktigt ska kunna vända utvecklingen – måste det göras insatser på många olika områden. Jag räknade upp dem i mitt anförande.

Det gäller inte minst det sociala området. Det handlar om att bygga möjligheter för människor att bryta segregationen och komma i arbete. Det handlar om att få en skolpolitik som gör att man ska kunna förvänta sig en trygg, säker och likvärdig skolgång oavsett var i vårt land man växer upp. Moderaterna känner mycket väl till att vi exempelvis vill stoppa vinstjakten i den svenska skolan. Den har tyvärr bidragit till att vårt skolsystem

har dragits isär, vilket har inneburit betygsinflation och en alltmer ojämlig skola. Detta bidrar till att barn inte får likvärdiga förutsättningar.

Den här inställningen är också någonting som delas av de rättsvärdande myndigheterna, det vill säga att det förebyggande arbetet måste prioriteras på ett helt annat sätt.

Anf. 5 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Jag hörde inget svar på frågan.

Jag har läst igenom Socialdemokraternas 72 olika förslag gällande rättsväsendet i partiets budgetmotion, det vill säga den kriminalpolitik som Socialdemokraterna vill föra de kommande fyra åren, och jag kan inte hitta ett enda förslag som inte redan lagts fram av Moderaterna och samarbetspartierna.

Annika Strandhäll valde att säga att det inte är där konflikten ligger utan att den i stället ligger på välfärdsområdet. Den debatten kan vi mycket väl ha, men det är inte den debatt vi ska ha här i dag. I dag diskuterar vi nämligen utgiftsområde 4 med tillhörande politik.

Jag undrar återigen: Är det ett enda av dessa 72 förslag som Socialdemokraterna avser att driva som sin politik under de kommande fyra åren som Moderaterna och samarbetspartierna inte redan har lagt fram? Jag kan nämligen inte hitta något.

För mig innebär detta att Socialdemokraterna har kapitulert i kriminalpolitiken. Socialdemokraterna tycker ingenting om kriminalpolitik längre. Det är ju toppen för oss att höra att den politik som finns i Tidöavtalet har ett väldigt stort stöd i Sveriges riksdag, vilket för mig till nästa fråga.

Jag kan alltså inte hitta några förslag som är Socialdemokraternas egna. Är det därmed så att Socialdemokraterna kommer att säga ja till de viktigaste förslagen i Tidöavtalet? Det handlar om dubbla straff för gängkriminala, anonyma vittnen, kriminalisering av deltagande i gäng, vistelseförbud, förverkande av kriminellas tillgångar med omvänd bevisbörda, ungdomsfängelser, fler anstaltsplatser, utökat kontaktförbud och utvisning av gängmedlemmar. Säger Socialdemokraterna ja till dessa förslag, som finns i Tidöavtalet?

Anf. 6 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Fru talman! Jag blir lite häpen över Louise Meijers tolkning av detta. Det är naturligtvis inte så detta ska läsas. När det gäller de krafttag som behöver tas på det kriminalpolitiska området för att komma till rätta med den organiserade kriminaliteten kan vi väl däremot konstatera att det finns en bredd i Sveriges riksdag som är överens om delar av kriminalpolitiken och den bild som gör att man behöver ta krafttag. Det är väl för guds skull någonting som är positivt!

Man skulle kunna läsa detta som att den kriminalpolitik som Socialdemokraterna har drivit under de senaste åtta åren i mångt och mycket har kopierats av den tidigare opposition som nu sitter i regeringsställning. Utöver det har vi varit väldigt tydliga med att det finns delar av Tidöavtalet som vi anser är minst sagt rättsosäkra och problematiska. Vi kommer naturligtvis att fortsätta jaga er med blåslampa på det området i form av opposition.

Det som är häpnadsväckande är att Moderaterna uppenbarligen fortfarande inte ser att det är mycket mer politik än krafttag mot gängen som krävs om man ska kunna vända utvecklingen och minska nyrekryteringen, även om sådana krafttag naturligtvis också behövs.
(Applåder)

Anf. 7 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman!

Jag slåss och håller kroppen varm
En dröm om mammas ömma famn
En utomjordings kärlekstörst
En undran vem som svek vem först
Och jag blir gärna en martyr
Vi behöver nog en ny

För exakt 20 år sedan släppte Kent sitt album *Vapen och ammunition*. Jag tror knappast att de själva visste hur träffande deras beskrivning av verkligheten skulle vara för många, särskilt för unga killar i utanförskapsområden, 20 år senare.

Fru talman! Låt mig börja detta budgetanförande med det viktigaste: Unga killar dör och dödar i mängder i Sverige. Inget annat land i Europa är nära den utveckling som vi ser här i Sverige. Man pratar om det svenska tillståndet, och man ser på oss med skräck.

Den största och viktigaste frågan är naturligtvis hur vi stoppar utvecklingen. Hur ser vi till att vartenda barn i det här landet väljer en framtid med skolgång och arbete i stället för snabba pengar, droger och vapen?

Vi vet att många av de unga gängkriminella kommer från dysfunktionella familjer. Det kan handla om en pappa som lämnat familjen eller en mamma med många barn. Inte sällan förekommer misshandel, och ibland handlar det om psykisk ohälsa eller en känsla av alienation från samhället.

Detta sker samtidigt som våra ungdomar är i den kanske känsligaste åldern, då man begår misstag, tänker kortsiktigt och gör saker som inte alltid är det man menar och som inte alltid är rätt. Ni kommer kanske själva ihåg hur det var att vara tonåring. Kanske har ni själva tonårsbarn och vet att det inte är så enkelt.

Hur ska då samhället kompensera för familjer som inte fungerar? Med andra ord: Hur ska samhället kompensera för avsaknaden av villkorlös kärlek och en vuxen som alltid finns där, oavsett vad som händer, och som kan leda en rätt när allting känns tröstlöst? Går det för samhället att kompensera för drömmen om mammas ömma famn och den alienerades kärlekstörst?

Svaret är att det måste gå; det finns inget alternativ. Men hur vi gör detta på bästa sätt är det nog ingen som har svaret med stort S på. Det kan omöjligtvis handla bara om mer pengar till och i det offentliga. Det är inte med fler offentliganställda och större myndigheter som man bygger tillit mellan barn och vuxna.

Jag säger inte detta för att peka finger eller polarisera utan därför att min partiledare, och vår statsminister, har bett om samling – inte splittring. Om alla partier här inne gör sitt yttersta för att fundera på hur samhället kompenserar för dysfunktionella familjer när våra unga behöver vuxna

som mest tror jag att vi kommer att se fler förslag i rätt riktning än om frågan bara lämnas därhän.

Fru talman! Skjutningarna och den eskalerande gängkriminaliteten drabbar också det övriga samhället. Fyra av tio skjutningar sker i närheten av förskolor och skolor. Nu övar förskolebarn inte längre bara utrymning utan även inrymning. Var sjätte elev går på en skola där skottlossning ägt rum inom en radie av 500 meter från skolan. I Stockholm och Malmö går närmare hälften av eleverna på en skola där skottlossning ägt rum i närheten de senaste åren.

Fru talman! Abdullahi går i andra klass på Fröslundaskolan i Eskilstuna. Han var på skolgården. Han beskriver hur han såg deras masker och hur de glodde lite på honom. Sedan sköt de med vapnet två gånger. Det var två som klarade sig och sprang iväg. En klarade sig inte och ramlade. Sedan försökte Abdullahi springa sitt snabbaste.

Fru talman! De som för några år sedan sa att vi var alarmister framstår nu som naiva. Den organiserade brottsligheten är systemhotande. Man använder sig av utpressning, korruption och infiltration. Med hot och våld uppnår man en tystnadskultur där den starkes rätt gäller. Tilltron till att det svenska rättssamhället kan skydda mot detta är inte särskilt stor.

I juridiken brukar vi prata om ”access to justice”, alltså hur tillgänglig rättvisan är för den vanliga medborgaren. Låt mig säga detta: I delar av Sverige är den svenska rättvisan inte särskilt tillgänglig alls. Där är svensk lag satt ur spel till förmån för att den med störst våldskapital bestämmer.

Detta måste förändras. Vi måste ta tillbaka kontrollen över lag och ordning i Sverige. Det är inte bara en trygghetsfråga, utan det är också en rättvisefråga och en jämlikhetsfråga.

Det är därför den moderatledda regeringen har påbörjat den största offensiven i svensk historia mot organiserad brottslighet. Kommande generationer ska växa upp i ett Sverige där alla faktiskt är lika inför lagen och där ingen ska behöva springa sitt snabbaste för att skydda sig mot skottlossning vid skolgården.

Fru talman! Med den budget som nu läggs fram för rättsväsendet fullföljer vi det vi gick till val på, nämligen att återta kontrollen över lag och ordning i Sverige. De kommande tre åren satsar vi därför 5 nya miljarder på rättsväsendet. Redan nästa år får polisen nästan 1 miljard i tillskott för att möjliggöra fler poliser och bättre brottsbekämpning. Vi förstärker både Kriminalvården och Åklagarmyndigheten för att hela rättsväsendet ska få en större kapacitet. Vi tillför också medel för att genomföra förslag för skyddat boende och stärkta rättigheter för barn som följer med en våldsut-satt vårdnadshavare till ett sådant boende.

Fru talman! I intervjun som Abdullahi är med i medverkar också Keynaan. Han säger att han tror att Rinkebys nästa generation kommer att klara sig bra och att de kan förbättra Rinkeby genom att stoppa all kriminalitet i Rinkeby och Järva – kanske hela Sverige. Jag hoppas att Keynaan har rätt. Jag tror att med regeringens budget och med de förslag som finns i Tidöavtalet för att bekämpa kriminaliteten finns det också förutsättningar för att Keynaan ska få rätt.

Fru talman! Till sist vill jag önska alla en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 8 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Kriminaliteten får stor uppmärksamhet i samhällsdebatten. Det är befogat. Det är också befogat med upprördhet över sakernas tillstånd. Men det är än mer befogat att vi som politiker bemödar oss om att hantera problemen med stöd av fakta, forskning och beprövad erfarenhet.

Det går inte att komma ifrån att kriminaliteten och våldet i hög grad påverkas av två starka maktstrukturer i vårt samhälle: klass och kön. Rekryteringen till den grova kriminaliteten sker främst bland pojkar från politiskt eftersatta områden i våra större städer. Det är pojkar i utanförskap som i värsta fall redan har lämnat skolan eller vill göra det för att de inte fått stöd nog för att klara kraven där. De välkomnas i stället i gängen.

Det är Vänsterpartiets övertygelse att det bästa sättet att förebygga kriminalitet är att motverka klassamhället och dess provocerande klyftor. Det är ett tungt vägande skäl till att vi vill se en stark och gemensamt finansierad välfärdssektor med förskola, skola, utbyggd fritidsverksamhet och kultur, socialtjänst, bra bostäder, låg arbetslöshet och ett robust socialt försäkringssystem – ett jämlikt samhälle som vågar ge trygghet och skapa hopp.

Generella, förebyggande insatser kan behöva förstärkas med individuellt stöd så tidigt som möjligt. Många lärare i förskolan markerar att de tidigt kan se barn i riskzoner. Familjer slår ibland larm och begär stöd utan att få det.

Forskningen visar med övertygande tydlighet att förebyggande verksamheter är lönsamma, särskilt på lång sikt. Men vad menar vi med förebyggande insatser? Regeringspartierna argumenterar mer om kontroll än om stöd. Det riskerar att skapa misstro och bryta ned den tillit som vissa samhällsaktörer, till exempel områdespoliserna, lyckats bygga upp. Önskan om visitationszoner förskräcker därvidlag. De riskerar att bli kontraproduktiva.

Samtidigt måste grov brottslighet och gängkriminalitet bekämpas på ett effektivt sätt, dock med hjälp av lagstiftning som fortfarande respekterar de grundläggande principerna för en rättsstat. Vi måste bekämpa både brotten och brottens orsaker. På det sättet hänger välfärdspolitiken och kriminalpolitiken väldigt tätt ihop.

I slottsavtalet fokuserar partierna på gängen och vapenvåldet. I Vänsterpartiet fokuserar vi även på våldet mot kvinnor. I slottsavtalet nämns mäns våld mot kvinnor en enda gång, då relaterat till vistelseförbud och mest för gängens skull. I regeringens budget för rättsväsendet nämns mäns våld mot kvinnor nio gånger. Det är en viss förbättring. Men för såväl gängens våld och skjutningar som våldet mot kvinnor gäller att män dominerar stort som förövare och att våldet har fruktansvärda effekter – samtidigt som det finns samband som många tiger om.

Våldet mot kvinnor är det yttersta uttrycket för vissa mäns behov av att utöva makt och kontroll över ”sin” kvinna. Den svenska jämställdheten döljer ännu mörka patriarkala värderingar – diskriminerande värderingar som vissa nu dessutom vill stärka.

Mäns våld mot kvinnor och barn pågår mitt ibland oss och i alla samhällsgrupper, vilket forskningen visat gång på gång, liksom metoo och den rapport som Roks nyligen släppt. Många av oss vet att fler än en kvinna per månad dödas av en man som hon har eller har haft en relation med. Mellan 15 och 22 kvinnor dödas på det sättet varje år.

Våldet ger eko. Forskningen visar att barn som bevittnar våld kan vilja ta efter och själva använda våld som ett maktmedel. Det arvet är könsbundet. Det handlar om pojkar som riskerar att bli våldsutövare och flickor som riskerar att underordna sig våldet. Pojkarna är inte sällan de vi ser i utåtriktad, allvarlig kriminalitet.

Vi måste angripa både det vissa tycker är det "lilla", begränsade våldet i hemmen och det våld som många uppmärksammar mer ute på gator och torg. De hör ihop. Våldet ger eko.

Vi kan också se att trots polisens stora resurstillskott, höjningar av många straff och ökad användning av hemliga tvångsmedel har gängrelaterade brott och skjutningar inte minskat. Detsamma gäller mäns våld mot kvinnor. Det visar att det behövs andra, skarpare och mer träffsäkra åtgärder än de som nu förs fram som lösningar av de fyra styrande partierna.

Våldsbejakande och destruktiva mansnormer måste förändras i grunden. Vänsterpartiet är ett feministiskt parti som vill rubba den rådande könsmaktsordningen och det rådande klassamhället. Inom rättsväsendet driver vi bland annat krav på kompetensutveckling. Det handlar om ett femicidpaket för polis, åklagare och domstolspersonal för att mäns våld mot kvinnor i alla dess former, inklusive prostitution och människohandel, ska kunna hanteras med skärpt våldskompetens i hela rättskedjan. Utan det blir skärpta straff meningslösa. De skyldiga måste lagföras och straffas, annars är det slag i luften.

Kompetensutvecklingen behöver också inkludera hanteringen av den nya, viktiga rubriceringen barnfridsbrott. Vänsterpartiet vill även inrätta en särskild hjälplinje för kvinnor i akuta lägen så att man snabbt kan få kompetent hjälp och en skarp riskbedömning.

Vänsterpartiet vågar se att de övergripande problemen med kriminalitet och våld förhåller sig till klass och kön. Vi vill begränsa klassklyftorna och motverka de destruktiva delarna av maskuliniteten i allt, med åtgärder från förskolan genom hela utbildningssystemet inklusive yrkesutbildningarna och med fortbildning för aktiva i professioner som kommer nära offer.

Vi har inte råd att blunda för klass. Vi har inte råd att fortsätta vara könsblinda. Vi har inte råd med mäns våld. Vi har inte heller råd att fokusera enbart på strängare straff. Det är något som forskningen verkligen understryker både internationellt och i Sverige. Det är både ineffektivt och extremt dyrt. Fokus måste läggas på förebyggande, effektiva åtgärder som rör välfärd.

Fru talman! Vänsterpartiets budgetmotion ska ses som en helhet. Vi avstår från att yrka. Vi har beskrivit detta i ett särskilt yttrande till det här ärendet.

(Applåder)

Anf. 9 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Jag vänder mig mot bilden av att Tidöavtalet inte skulle innehålla förslag för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Det är svårt att se att något skulle kunna vara mer fel. Vi har flera förslag. Jag vet inte om de som påstår något annat eller ledamoten Nordborg har läst Tidöavtalet tillräckligt noggrant. Men låt mig berätta vilka förslag vi har i Tidöavtalet när det gäller mäns våld mot kvinnor.

Det ska bli lättare att få ut skadeståndet från gärningsmannen. Det är något som många kvinnor pekar på som ett stort problem i dag.

Vi vill utöka det geografiska området vid kontaktförbud. Det är också en viktig reform. Gärningsmannens integritet och rätt att vara på en viss plats ska inte längre väga tyngre. Det ska kvinnans skyddsintressen göra.

Det ska finnas möjlighet att med husrannsakan genomföra delgivning. Då kan man med polisens våldskapital och våldsmonopol i ryggen ta sig in för att delge män som vägrar att infinna sig och att delges. På det sättet ska ett kontaktförbud kunna ges och upprätthållas.

Vi vill se fler kontaktförbud med fotboja. Vi kommer under 2023 att ge ett tilläggsdirektiv om just det till den pågående utredningen, som just nu håller på med en översyn av kontaktförbuden.

Vi vill kriminalisera kontrollerande beteende.

Vi vill kriminalisera oskuldskontroller, oskuldsoperationer och oskuldsintyg. Vi vill kriminalisera stämpling och försök till vilseledande till tvångsaktenskapsresa. Och vi vill skärpa straffskalan för hedersförtryck, äktenskapstvång och vilseledande till tvångsaktenskapsresa.

Det är bara några av de förslag som finns i Tidöavtalet. Jag undrar om Vänsterpartiet och Gudrun Nordborg håller med om de förslagen.

Anf. 10 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Fru talman och Louise Meijer! Jag har läst Tidöavtalet, eller slottsavtalet som jag föredrar att kalla det, noga och sökt efter markörer. Jag hittar inte att man apostroferar att det handlar om mäns våld mot kvinnor eller patriarkala våldsstrukturer som träffar kvinnor och som vi behöver åtgärda.

Däremot kan jag se att möjligheten att få skadestånd nämns bland det som du nu räknar upp. Det är angeläget för alla brottsoffer inklusive kvinnor och barn. Där håller jag med. Jag har själv erfarenhet av att arbeta mycket med de frågorna på Brottsoffermyndigheten och anser att det är oerhört viktigt. Jag vet det också via kvinnojourerna.

Kontaktförbuden nämns flera gånger, men oftare i samband med gängkriminalitet än mäns våld mot kvinnor. En positiv bieffekt blir att också kvinnor kan få starkare skydd. Det behövs verkligen. Också där håller jag alltså med.

När det gäller delgivning är det samma sak. Det är en problematik som gäller alla brottskategorier. Kvinnor kan vinna på att det också åtgärdas.

I fråga om fotbojan håller vi givetvis med.

Även kontrollerande beteende är en form av mäns våld mot kvinnor. Man har länge, faktiskt sedan 1995, argumenterat för att det borde ingå i den kriminaliserade gruppen kvinnofredsbrott. Det var det ursprungliga förslaget i Kvinnovaldskommisionens betänkande Kvinnofrid, som Vänsterpartiet stöder.

Anf. 11 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Vad bra! Det verkar som att jag och Gudrun Nordborg är överens. Bara för att man inte kan söka på en särskild fras i ett dokument betyder det inte att politiken inte finns där. Nu när jag har radat upp i alla fall en del av alla förslag som finns i Tidöavtalet när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor verkar vi vara hyfsat överens.

Eftersom det var en sådan positiv respons på de första förslagen jag radade upp tänker jag fortsätta med att läsa upp ännu fler förslag i Tidöavtalet när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor och sexualbrott.

Vi vill att preskriptionstiden för hedersrelaterade brott förlängs. Vi vill förbjuda kusinäkenskap. Och vi vill överväga en straffskärpningsgrund för brott med hatbrottsmotiv mot kvinnor.

Vi ska ta fram ett nytt åtgärdsprogram när det gäller mäns våld mot kvinnor för 2024–2026, eftersom det nuvarande programmet går ut 2023. Vi ska ta fram en ny strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Den ska börja gälla från 2026.

Vi föreslår också sänkt gräns för obligatorisk häktning, från två år till ett och ett halvt år. Men vi funderar på att gå vidare med det för att sänka ytterligare, så att ännu fler gärningsmän och förövare kan häktas direkt.

Vi skärper straffen för vålds- och sexualbrott. Vi förändrar mängdrabatten. Vi ser till att det blir hårdare straff vid återfall och begränsade möjligheter till villkorlig frigivning vid risk för återfall. Det är jätteviktigt. Det kan inte vara så att man frigges villkorligt samtidigt som det finns väldigt stor risk att man går hem till sin före detta partner och fortsätter den misshandel eller terror som man har utsatt kvinnan för.

Vi vill se begränsningar av permissioner, på samma sätt som med den villkorliga frigivningen. Vi vill också se vistelseförbud. Och vi vill ta bort preskriptionstiden vid sexualbrott mot barn.

Vad tycker Vänsterpartiet och Gudrun Nordborg om de förslagen?

Anf. 12 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Fru talman och Louise Meijer! Du laddar upp med ett batteri av enbart repressiva åtgärder. Vissa av dem kan jag uppskatta. Men att hela tiden argumentera för strängare straff och skarpere åtgärder reducerar inte vad som är en destruktiv maskulinitet och som man i många fall tillåter växa underifrån och ge uttryck för nya våldsformer.

Vi måste hitta sätt att begränsa den destruktiva maskuliniteten, som tar sig uttryck i våld mot kvinnor och barn men också ute i samhället. Där tycker jag att ni är helt tomma på lösningar och förslag. Strängare straff begränsar inte detta på sikt.

Om vi inte får till stånd också insikter om våldet och våldets mekanismer hjälper det inte att vi på ett rimligt sätt kan lagföra dem som begår övergrepp redan nu.

Anf. 13 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Fru talman! Den nu framlagda budgetpropositionen innehåller anslagsförstärkningar till samtliga sektorer inom rättsväsendet och flera bra förslag på välkomna reformer. Regeringen ökar rättsväsendets anslag med fem miljarder för kommande år. Det är en satsning som kommer att stärka hela rättskedjan. De brottsbekämpande myndigheterna behöver rustas bättre för att hantera en allt grövre, mer omfattande och mer utmanande kriminalitet.

Vi vet alla i den här kammaren att Sverige haft en brottsutveckling som i många delar saknar motstycke i våra grannländer och även i vissa avseenden sticker ut i ett europeiskt perspektiv – särskilt vad gäller dödsskjutningar och sprängningar, där Sverige faktiskt ligger i topp. Medan skjutningarna minskar i övriga Europa ökar de i Sverige. Det nämndes här att

det varit 60 dödsskjutningar hittills i år. Det är rekord och en högstanivå som är anmärkningsvärd.

Dessa våldsbrott är egentligen bara ett synbart och påtagligt tecken på en organiserad brottslighet som likt en cancersvulst breder ut sig i vårt land och har nära koppling till invandring och bristande integration. Våldsverkarna är det vi ser och det som skapar rubriker. Det är händelser som i stor utsträckning påverkar känslan av otrygghet hos oss.

Men det finns mer under ytan. Om vi pratar med polisen kan vi konstatera att barn rekryteras in i den kriminella miljön och att välutbildade med kriminella kopplingar infiltrerar myndigheter, banker och företag. På toppen av allt residerar personer med stort inflytande i kriminella kretsar, som systematiskt med sina nätverk angriper enskilda, företag, samhället och våra välfärdssystem. I förlängningen utgör detta inte bara ett hot mot människors trygghet och den svenska rättsstaten utan även ett reellt hot mot vår välfärd.

Det nämndes att vi har 60 utsatta områden spridda över landet. Där breder nu ett skuggsamhälle ut sig, och kriminella har inverkan på lokalsamhället. De som begår brott är inte så många i förhållande till de människor som bor där, men de har en väldigt stor och negativ påverkan och skapar otrygghet.

Satsningen på rättsväsendet är därför både välkommen och behövlig. Det behövs en fullständig och genomgripande översyn av straffrätten och regelverket för val av påföljd. Straffen måste bli mer rättvisa och stå i proportion till den kränkning som människovärdet utsätts för.

Detta kräver även en samverkan med andra aktörer. Ett myndighetsgemensamt arbete mot organiserad brottslighet måste stödjas och underlättas. Informationsutbytet mellan aktörerna måste förbättras genom en förändrad sekretesslagstiftning. Viktigt är då att berörda offentliganställda får ett stärkt straffrättsligt skydd, något som också är en del av politikens inriktning de kommande åren.

I grunden har brottsutsatta i stort positiva erfarenheter av polisens och rättsväsendets bemötande. När det gäller brottsutsattas syn på polisens effektivitet haltar det däremot betänkligt. Bara en av fem känner sig nöjd med polisens effektivitet. Här finns mer att göra nu när fokus skiftas från gärningsman till brottsoffer. Brottsuppleringen måste öka, och brottsoffer måste få bättre stöd. Brottsoffermyndigheten och Brottsofferjouren har där en viktig roll och har fått ökade anslag för det.

Det nämndes även tidigare att det finns problem inom Kriminalvården. Vi behöver bygga ut våra fängelser och höja kapaciteten. Sverige har i dag närmare 2 600 fängelsedömda som är på fri fot på grund av platsbrist. En dömd kan vänta uppemot 100 dagar på inställelse – 100 dagar med risk för återfall i brott och fler förstörda liv för brottsoffer.

Minst lika viktigt som ökad lagföring och skärpta straff är det brottsförebyggande arbetet. Det är helt avgörande för att inte bara vända utvecklingen utan också lösa roten till problemen. Förebyggande insatser krävs för att färre ska hamna i kriminalitet. Trygga familjer med goda värderingar utgör själva grunden för ett gott samhälle. Föräldrar ska få stöd i sitt föräldraskap, och mer behöver göras för att unga ska klara skolan. Vi behöver även stärka civilsamhället och föreningslivet, så att barn och unga kan få en meningsfull fritid.

Det handlar också om värderingar och om att bekämpa hedersstrukturer. Alltför många lever i det tysta och utsätts dagligen för övergrepp som hot, misshandel, tvångsäktenskap och barnäktenskap. En rapport från min hemstad Malmö visar att hedersnormer förekommer bland barnen redan i förskolan på 12 av 13 förskolor. Det här är väldigt allvarligt och anmärkningsvärt.

Parallellt med en satsning på brottsbekämpning med ökad brottsupplärning och lagföring kan ett effektivt brottsförebyggande arbete ha en långsiktig effekt. Att få bort parallella samhällsstrukturer i utsatta områden måste få hög prioritet. Gott brottsförebyggande arbete bygger på lokal närvaro, hög tillgänglighet, god lokalkännedom, god personkännedom, gott samarbete med kommunen och inte minst kontinuitet.

Det är därför glädjande att regeringen avser att bedriva ett ambitiöst arbete med att förbättra Polismyndighetens effektivitet och resultat liksom att verka för en stark lokal polisiär närvaro i hela landet. I dag har vi den tredje lägsta polistätheten i Europa. Det håller inte. Det inser alla och envar. Genom fler poliser och förbättrad effektivitet kan vi bryta mönster och ta tillbaka tryggheten. Rättsstaten ska inte längre tillåtas tryckas tillbaka i våra utsatta områden. Sverige ska vara ett tryggt land att leva i.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 14 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Sverige möter dagligen stora utmaningar. Som folkvald är man stolt över de professionella medarbetare som varje dag året runt gör insatser för det gemensamma och det offentliga. Det sker inom många områden, men jag vill här i dag rikta ett särskilt tack till alla som jobbar i de så kallade blåljusyrkena och inom rättsväsendet.

Rättsväsendet är en grundpelare i vår rättsstat och i vår liberala demokrati. Den främsta uppgiften är skydd för alla människors friheter och rättigheter, skydd för alla från brott som begås av enskilda och skydd från statsmaktens godtycke och maktmissbruk.

De senaste åren har vi sett en mycket problematisk utveckling av tryggheten i Sverige. Vi ser gängkriminalitet och våld i nära relationer. Vi ser handel med människor, vapen och narkotika. Vi ser bedrägerier mot äldre och mot välfärden.

Att se till att alla människor både är och känner sig trygga och säkra är som sagt en av statens kärnuppgifter. Jag vill lyfta fram några aspekter av detta.

Polisen måste vara närvarande, tillgänglig och synlig för människor i hela landet. På samma sätt som brandkåren och ambulansen kommer när man larmar måste polisen göra det i större utsträckning än i dag. Det är avgörande för att man ska känna sig trygg, men vi vet också att risken för att åka fast normalt sett starkt påverkar benägenheten att begå brott till att börja med.

Precis som att vi ska ha specialiserade it-forensiker, särskilda förhållningsledare för barn, ekopoliser, ett utvecklat internationellt samarbete och så vidare behöver vi en stark lokal närvaro av poliser i alla kommuner. Vi delar i mångt och mycket regeringens syn och satsningar på polisen och dess viktiga roll. Men vi hör även till exempel att Nationellt forensiskt centrum, som spelar en allt viktigare roll med det ökade fokus på teknisk

bevisning som finns, är en flaskhals och att det ofta dröjer alltför länge innan brottsoffer och misstänkta får sin sak prövad av rätten. Detta kommer vi noggrant att följa, för det är viktigt att vi har ett starkt fokus på brottsoffret.

Just därför behöver vi jobba ännu mer förebyggande för att förhindra brott genom att jobba preventivt med enskilda individer och med att minimera motiv, liksom de platser och situationer där brott begås. Ibland glömmet vi bort att den största vinnaren på brottsförebyggande arbete inte är den som inte blir kriminell utan den som slipper utsättas för brott.

Vi ska här i dag debattera resursfördelningen inom rättsväsendet. Centerpartiet delar som sagt både regeringens och övriga oppositionens syn på många av de förslag som vi behandlar här i dag. Vi ser att det finns ett välbehövligt fokus på kriminalpolitiken med mer resurser, nya verktyg och skärpta straff, men vi anser att man även behöver fokusera på förvaltningsrättsliga mål där myndighetsbeslut om bygglov och detaljplaner, sjukpenning, handikappstöd och annat är överklagade till domstol och väntar på avgörande.

Det är alltför många som får vänta alldeles för lång tid på för samhället och för enskilda viktiga domar och beslut. Vi från Centerpartiet gör bland annat därför en extra satsning med en omfördelning av 50 miljoner kronor till Sveriges domstolar för att de ska kunna påbörja den utökning av verksamheten som är nödvändig för att kunna möta det ökade antalet mål, korta handläggningstiderna och hantera de stora pensionsavgångar som kommer i närtid. I övrigt hänvisar jag till Centerns särskilda yttrande.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga några ord om regeringens planer på nya reformer och ny lagstiftning, som vi har kunnat läsa om i Tidöavtalet, regeringsförklaringen och budgetpropositionen. Vi ser att flera av förslagen är nödvändiga och önskvärda.

Vi välkomnar en reformerad förverkandelagstiftning och straff för deltagande i terroristorganisationer. Vi ser behoven och hur angeläget det är att bekämpa kriminella nätverk och våldsbejakande extremism. Vi ser gärna en uppdatering av sekretesslagstiftningen och en utveckling av hur centrala myndigheter och kommuner samarbetar.

Vi ser fram emot behandlingen av förslagen om hemliga och preventiva tvångsåtgärder samt den aviserade fullständiga översynen av strafflagstiftningen samt vapenlagstiftningen.

Centerpartiet kommer vara en aktiv och konstruktiv part i att ta fram ny lagstiftning som ska möta dagens brottslighet med så breda och långsiktigt hållbara överenskommelser som möjligt. Det kan ni räkna med.

Men ni kan också räkna med att vi kommer hålla liberala värden och rättsliga principer högt. Det är principer om att man är oskyldig tills motsatsen bevisas. Det är att det krävs något slags misstankegrad eller kontrollfunktion för att vi som stat ska kunna vidta tvångsåtgärder som till exempel att visitera människor.

Vi anser att man måste veta vem som anklagar eller vittnar mot en för att man på ett rimligt sätt ska kunna försvara sig. Vi anser att man efter avtjänat straff ska vara fri och inte kunna vara kvar i förvaring utan några nya omständigheter eller brott. Vi anser att det är en anständighet att man ska kunna ta del av anklagelser mot en på ett språk man förstår.

Det är inte så att vi inte kan se vissa kortsiktiga fördelar med en del av förslagen. Men den rättsotrygghet och den rättsosäkerhet som vi som sam-

hälle får betala med på lång sikt är ett för högt pris. Det är när ingen vill vittna utan att få vara anonym, och när våra medborgare oroar sig för att slumpmässigt utan misstanke om något brott bli visiterade på allmän plats.

Vi behöver vidta åtgärder, men inte till vilket pris som helst. Vi måste kunna vara både effektiva och professionella, men inte på bekostnad av viktiga rättsprinciper. Det anstår oss inte som land att förminska vår förståelse eller vår ambition att förhindra och lösa brott med en hög nivå av integritet, transparens och rättssäkerhet.

(Applåder)

Anf. 15 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Jag har under mina 32 år som polis alltid noga följt hur de styrande politikerna i det här landet har värderat polisen och hur de har velat se att polisen ska sköta sitt uppdrag. Tro mig: Det har varit blandade känslor.

Oavsett vilken färg som regeringen har haft har polisen och rättsväsendet inte skötts så där jättebra från politikerhåll de senaste 25 åren. Resultatet av detta ser vi i dag med en viss kriminalitet som år för år har fått bygga sig allt starkare. Jag talar såklart om den så kallade gängkriminaliteten.

Jag vet att det inte enbart är rättspolitiken som bär skulden, långt därifrån. Vi har haft en mindre bra integrationspolitik och neddragningar i skolan. Vi har också haft, vilket är viktigt, synen att det är synd om dem som begår brott. Vem vet vad de har varit med om, som en myndighetschef uttryckte sig för några år sedan.

Situationen med skjutningar varje vecka och oskyldiga som drabbas är inte bara ett polisiärt misslyckande. Det är också ett politiskt misslyckande. Men nu, för första gången, ser jag en regering som lägger fram en politik som får mig att reagera positivt.

Det är en kriminalpolitik som flyttar fokus från förövaren till brottsoffret, från mannen som slår till kvinnan som blir slagen. Det är en politik som andas: Nu får det vara nog, nu måste det hända något.

Låt mig med anledning av den nya rättspolitiken få tala lite om integritet. Inte sällan hör vi ordet integritet när nya verktyg för polisen presenteras. Det kan vara kameraövervakning eller hemlig avlyssning. Kritiker mot sådana verktyg menar att tvångsmedel och övervakning kränker människors integritet. Ja, så är det.

Men även brottsoffer får sin integritet kränkt. En våldtagen kvinna, butikspersonal som blir rånad eller ett barn som utnyttjas får genom de handlingar de utsätts för sin integritet kränkt.

Vi måste börja tänka på de här personerna. Det är de boende som inte vågar släppa ut sina barn på lekplatser, näringsidkare som blir utpressade och vittnen som inte vågar vittna. Det är dags att vi börjar att se dem. Det är dags att vi börjar tänka på dem. Det är dags att vi börjar skydda dem. Det kan vi om vi vill.

Låt mig ta ett exempel. Polisen sätter upp en kamera i en park där det tidigare har varit överfall eller kanske försäljning av narkotika. Kameran är ditsatt för att skapa trygghet och förhoppningsvis förhindra ett överfall eller i värsta fall för att hjälpa till att utreda ett brott.

Men kritikerna menar att kameran kränker integriteten. Som liberal förstår jag absolut den tanken. Men när jag hör argumentet ”jag vill inte bli filmad” brukar jag tänka: Hur känner du när du tankar din bil, när du går in i en mataffär, när du åker tunnelbana eller när du flyger? Hur känner du då? Vad är det som gör att du inte vill bli filmad just i parken?

Jag vill tala om det förebyggande arbetet. Polisen jobbar på tre sätt: förebyggande, ingripande och utredande. Ju mer polisen kan förebygga brott, desto mindre behöver vi utreda brott. På så sätt kan vi flytta resurserna alltmer mot det förebyggande arbetet.

Det finns många sätt som polisen kan jobba förebyggande på. Ett vinnande koncept är såklart en hög närvaro av uniformerad polispersonal i orosområden. Men den numerären har inte polisen än.

Ett annat sätt är det förslag som regeringen nu lägger fram i sin ambition att minska det dödliga våldet i gängmiljö. Det är att införa preventiva tvångsmedel såsom hemlig avlyssning av personer som ännu inte är misstänkta för brott. Jag vill betona att det är någonting som ska utredas. Det är viktigt att vi får klara direktiv om när och hur en sådan åtgärd ska få användas.

Fru talman! Även brottsligheten förnyas. Vi går inte glömma det. Förr i tiden pratade de kriminella med varandra i telefon. Nu gör de inte det. Nu använder de hemliga appar. Om vi vill att polisen ska bli mer effektiv och jobba mer effektivt förebyggande måste vi också ge polisen verktyg så att den kan göra det.

Det finns kritik mot förslaget om tillfälliga visitationszoner. Låt mig få tala om det. Jag vill betona att på Liberalernas landsmöte förra året, eller om det var för två år sedan, var jag emot det förslaget. Det var förmodligen en starkt bidragande orsak till att Liberalerna inte ville rösta igenom det förslaget. Men det var då. Det var för att förslaget som då presenterades inte var något bra förslag. Nu har man tänkt om och bestämt att man under begränsade former i tid och i plats ska kunna ge polisen möjlighet att utan skälig misstanke leta efter vapen hos och på personer som kan misstänkas bära vapen.

Det här är ett bra verktyg för att få bort vapnen från gatan. Och det handlar inte om att vem som helst ska trakasseras – ja, jag sa ”trakasseras”, för jag blir faktiskt provocerad när jag hör argumentet att man inte litar på svensk polis. Man tror att svensk polis kommer att använda visitationszoner för att trakassera unga män med utländsk bakgrund. Jag blir provocerad när jag hör detta, och jag uppmanar den eller de som tror det att åka och besöka en polisstation och prata med några poliser. Sverige har världens bäst utbildade poliser. De allra flesta poliser har en bra och god människosyn – tro inget annat!

Det är så mycket som har sagts här i dag, så jag hoppar över en massa saker som jag hade tänkt säga.

Slutligen vänder jag mig till riksdagen och även till justitieministern, som är här i dag: Det spelar ingen roll hur många nya lagar vi stiftar, hur många lagar vi skärper eller hur många nya verktyg polisen får så länge Sverige är ett av de länder som har minst antal poliser per capita. Då spelar det ingen roll, för då kommer vi inte att kunna gripa folk som begår brott, utreda brott eller jobba förebyggande.

Därför är det viktigt att vi prioriterar arbetet med att öka antalet poliser. Jag vill säga till justitieministern att jag vill kunna se mina kollegor i ögonen och stå för mina ord när jag säger till dem att de styrande politikerna tar det här på allvar.
(Applåder)

Anf. 16 BASSEM NASR (MP):

Fru talman! Det är en ära för mig att företräda svenska folket och göra min röst hörd i Sveriges riksdag.

Som ung var ett framtida förtroendeuppdrag inte något som jag såg framför mig. Jag växte upp på Seved och Rosengård – två så kallade särskilt utsatta områden i Malmö som präglas av värme och samhörighet men också av social problematik och brottslighet. Som 19-åring hade jag precis blivit utkastad från min gymnasieskola. Jag umgicks med fel personer, och jag saknade framtidsplaner. Det var mer sannolikt att jag skulle ha en framtid där jag bryter mot lagar än en där jag stiftar lagar.

Så småningom vände det för mig – kanske för att min mor sena nätter vakade vid fönstret tills jag kom hem eller för att min far uppfostrade mig och mina syskon till ansvarsfulla, hederliga och pliktrogna människor. Det beror också på min lärare, som omvandlade min frustration över utanförskapet till en vilja att lära och förändra. Och givetvis beror det på en egen ansträngning.

Mina barndomsvänners liv drogs i olika riktningar. Vissa valde ett hederligt liv som montörer, arbetsmarknadssekreterare eller taxichaufförer. Andra drogs till en kriminell karriär.

Man kan beskriva det som fortfarande pågår i våra utanförskapsområden som en dragkamp om unga killar. I pojkens ena arm drar de goda krafterna: lärare som inspirerar till kunskap, socialsekreterare som vägleder och fritidsledare som brinner för att ge ungdomarna positiva förebilder. Det här är eldsjälar som ser barnets potential och som vill att han ska växa upp, anstränga sig i skolan och bli en hederlig, anständig och empatisk ung man.

I pojkens andra arm drar de kriminella gängerna. Det är samvetslösa män som begår brutala våldsbrott. De stjälar, utpressar, skjuter och mördar. De försätter samhällen i skräck och lurar in barn i kriminalitet. För att vinna dragkampen om de här unga killarna utlovas fester, bilar, pengar och omgivningens ”respekt”. Barnen fyller flera funktioner för de kriminella gängerna. Eftersom de inte är straffmyndiga handlar det om att utföra beställningsjobb åt gängerna. De blir adepter till de äldre gängmedlemmarna, och framför allt säkrar de gängens tillväxt.

För att stoppa de kriminella gängerna krävs ett effektivt och starkt rättsväsen. Men varje gång vi får bort en gängkriminell från gatan står tio andra i kö för att ta hans plats. För att långsiktigt bryta rekryteringen till gängerna är det därför helt nödvändigt att satsa på det förebyggande arbetet. De goda krafterna måste ges förutsättningar att vinna dragkampen.

Fru talman! Det är i ljuset av denna dragkamp som politiken behöver bedömas. Varje politiskt förslag måste värderas utifrån om det stärker de goda eller de onda krafterna i dragkampen. När man läser regeringens förslag ser man att det finns delar som Miljöpartiet ställer sig positivt till, exempelvis minskad sekretess mellan myndigheter och en skyldighet för

socialtjänsten att snabbt efter att ett barn gripits för ett brott kalla till samtal med föräldrarna.

Men det finns också förslag som riskerar att gynna de onda krafterna. Ett exempel är de visitationszoner som har nämnts flera gånger i dag. De innebär att det inte längre ska krävas brottsmisstanke för att visitera personer i ett visst område. Den uppenbara risken är att zonerna mest införs i utanförskapsområden och därmed riktas mot människor med utländsk bakgrund.

Ett annat exempel är förslaget om att sänka straffmyndighetsåldern. De kriminella gängen riktar särskilt in sig på barn som är under 15 år och som därmed inte straffas om de begår brott. Men om straffmyndighetsåldern sänks är risken att gängen börjar jaga sina byten bland ännu yngre barn.

Ett tredje exempel är detta att straffa föräldrarna för barnens brott, som om de invandratäta områdena präglades av uselt föräldraskap och inte av en social utsatthet.

Ett fjärde exempel är införandet av ett angiverisamhälle, där den tio-åriga pojken inte vågar gå till skolan, där den slagna kvinnan inte vågar söka vård och där barnfamiljen inte vågar söka skydd för natten.

Allt detta toppar man med att begränsa rätten till offentligt finansierad tolk, vilket ofrånkomligt leder till ett ökat utanförskap.

Regeringens politik på rättsområdet i kombination med resten av förslagen i Tidöavtalet är en politik som splittrar samhället, ökar spänningarna och bygger en strukturell rasism. Det gör att unga killar i utanförskapsområden tappar förtroendet för det offentliga Sverige. De tappar framtidstron och låter sig förloras i dragkampen.

Fru talman! Det som i stället behövs är politik som stärker samhällets goda krafter och förebygger brottslighet. Det viktigaste förebyggande arbetet är att vi har en generellt stark välfärd som människor har tillgång till. Där har skolan en central roll. Varje barn ska möta förväntningar, utmaningar och stöd. Miljöpartiet prioriterar förstärkningen av en jämlik skola. Detta kommer att uppmärksammas av min partikollega Camilla Hansén under måndagens budgetdebatt om utbildningsområdet.

En annan del av det förebyggande arbetet görs genom riktade insatser. Det handlar om att identifiera framgångsrika initiativ och sprida lärdomar från dessa. Några exempel är Rinkebymodellen i Stockholm, Sluta skjutprogrammet i Malmö eller De Aktive Dreng i Köpenhamn. För lokala förebyggande insatser har Miljöpartiet avsatt 1 miljard kronor. Dessa pengar ska delfinansiera insatser tillsammans med regioner och kommuner.

Jag vill även nämna en fråga som jag brinner särskilt för. Den handlar om hur samhället ska motverka destruktiva machonormer. Många unga killar växer upp med skeva uppfattningar om vad det innebär att vara man, där ens värde är kopplat till sådant som antal flickvänner, bilens hästkrafter eller tjockleken på sedelbunten. Det är ingen slump att över 90 procent av de intagna hos Kriminalvården är män.

När vi i samhällsdebatten pratar om faktorer bakom brottslighet, sådant som var man bor, trångboddhet och hushållets inkomster, är det något som omfattar hela familjer. Ändå är det bröderna som löper större risk att hamna i kriminalitet, medan systrarna i samma familjer har större chanser att lyckas i skola och arbetsliv. Här behöver samhället göra mycket mer för att tidigt och kontinuerligt motverka destruktiva machonormer.

Avslutningsvis: Sverige får inte förlora fler dragkamper om unga killar i Rosengård, Rinkeby eller Ronna.

Miljöpartiet vill stärka de goda krafterna. Till Sveriges lärare, föreningsledare, socialarbetare, kuratorer, poliser, fritidsledare, föräldrar och alla andra som varje dag kämpar för att dra barnen i rätt riktning vill jag säga: Jag ser er, och Miljöpartiet ser och förstår att ert arbete är det som gör skillnad på riktigt. Politiken måste ge er draghjälp och se till att varje barns talang tas till vara på en arbetsplats, inte på en brottsplats.

Miljöpartiet har lagt fram ett budgetförslag som föll i kammaren när ramarna antogs. Vi har därför lämnat in ett särskilt yttrande som beskriver vår politik på rättsområdet.

(Applåder)

Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att säga att trygghet har kommit att bli vår tids stora frihetsfråga. Den nya regeringen har ärvt en trygghetskris som i högsta grad också är en kris för det fria och öppna samhället.

De senaste åren har de kriminella nätverken vunnit ny mark i stora delar av vårt samhälle. Den kraftiga ökningen av det dödliga skjutvapenvåldet är förstås det mest brutala uttrycket för detta. Som flera redan har varit inne på i dagens debatt är 2022, alltså detta år, det blodigaste året sedan antalet dödsskjutningar började mätas i vårt land – 60 dödliga skjutningar så här långt. Det kanske var fler som såg den ganska slående grafiken i ett nyhetsinslag i SVT häromdagen där de 60 dödliga skjutningarna i Sverige ställdes i kontrast till motsvarande siffror i våra nordiska grannländer: i Danmark 4, i Norge 4 och i Finland 2.

Samtidigt är förstås dödsskjutningarna bara toppen på isberget. Det brutala gängvåldet påverkar hela samhället. Det innebär enorma integritetsförluster för brottsoffren. Det gör människor i utsatta områden otrygga, och det begränsar deras rörelsefrihet. Det tränger in med hot och utpressning i den offentliga förvaltningen. Det medför en tystnadskultur som gör det svårare att klara upp brotten. Det är detta som gör den här brottsligheten just systemhotande, för ytterst riskerar detta att äventyra medborgarnas tillit till hela den demokratiska rättsstaten.

Det är mot den här bakgrunden som det i höstens regeringsförklaring slås fast som den första uppgiften för den nya regeringen att kampen mot den grova kriminaliteten måste vinnas och att tryggheten i hela vårt land måste återupprättas.

Såklart är uppdraget bredare än den förvisso väldigt allvarliga gängkriminaliteten; det handlar om mäns våld mot kvinnor, ungdomsrånen och de brutala bedrägerierna mot våra äldre. För att lyckas med allt det här krävs ett fundamentalt perspektivskifte. Alldeles för länge har gärningsmannen stått i fokus för den svenska kriminalpolitiken. Detta måste få ett slut.

I stället vill nu regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna inom ramen för det samarbete som ligger bakom den här regeringsbildningen skifta fokus och sätta två andra utomordentligt centrala intressen i förgrunden: dels brottsoffret och hans eller hennes rätt till upprättelse, dels samhällets och de goda medborgarnas berättigade intresse av skydd.

För att trycka tillbaka gängkriminaliteteten krävs ökade resurser och nya verktyg till våra brottsbekämpande myndigheter. Det krävs också mönsterbrytande straffrättsliga åtgärder. Det är där vi talar om danska

straff för svenska brott. Och inte minst krävs att det brottsförebyggande arbetet bedrivs lika systematiskt som det brottsbekämpande arbetet.

Redan förra året inleddes den historiska offensiven mot kriminaliteten genom att riksdagen då röstade igenom M-, KD- och SD-budgeten, som bland annat innehöll omfattande riktade satsningar på höjda polislöner, fler kameror och bättre teknisk förmåga hos polisen.

Satsningarna fortsätter nu med grund i Tidöavtalet. För den kommande treårsperioden har regeringen i samarbete med Sverigedemokraterna förslag om ytterligare reformer motsvarande 5 miljarder kronor för att bekämpa brottsligheten och öka tryggheten i Sverige.

Fru talman! Låt mig, eftersom dagens debatt är just en budgetdebatt, i korthet redogöra för några av dessa satsningar.

Polismyndigheten ska växa med målet att polistätheten åtminstone ska motsvara genomsnittet i EU. Utöver medel för fortsatt tillväxt tillför regeringen Polismyndigheten medel i en treårig särskild satsning för stärkt verksamhetsskydd. Satsningen möjliggör en snabb och kraftfull förstärkning på detta område. Polismyndigheten tillförs också medel för att säkerställa ett ändamålsenligt säkerhetsarbete under Sveriges ordförandeskap i EU under våren 2023.

Regeringen ökar också den operativa förmågan hos Säkerhetspolisen genom att myndigheten tillförs 165 miljoner kronor från och med 2023. Tillskotten ska användas för att möta det ökade hotet från statliga aktörer och våldsbejakande extremister. Säkerhetspolisen ska även genomföra säkerhetshöjande åtgärder kopplade till den centrala statsledningen.

För att bekämpa den allvarliga brottsligheten behöver Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten ökade resurser. Det handlar om grova, svårutredda brott som är omfattande och resurskrävande. Båda myndigheterna får de resurser som de behöver för att kunna rekrytera nya medarbetare och stärka förmågan att komma åt organiserad brottslighet.

För att kunna avgöra mål och ärenden med hög kvalitet och inom rimlig tid och för att ha en långsiktig kompetensförsörjning får Sveriges domstolar också ökade resurser.

Regeringen förstärker Kriminalvården med nära 2,4 miljarder kronor från och med 2025, allt för att ge Kriminalvården förutsättningar att fortsätta arbetet med en långsiktig och permanent utbyggnad av kapaciteten i häkte, anstalt och frivård.

En rad av de olika lagreformer som är på gång, till exempel när det gäller hemliga tvångsmedel, innebär också att vi tillför resurser till alla de myndigheter som ska kunna använda dessa medel på ett effektivt sätt. Det gäller polisen, tullen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och andra myndigheter.

Brottsoffermyndigheten får en 20-procentig ökning av sina anslag. Det är faktiskt den allra största ökningen för någon myndighet i den här budgeten.

Fru talman! När det gäller de brottsförebyggande insatserna ska det arbetet prioriteras och bedrivs minst lika systematiskt som det brottsbekämpande arbetet.

Jag ska bara nämna några av de saker som nu får finansiering: Socialtjänsten får fler verktyg och ökad kunskap och reformeras med inrättandet av en krissocialjour. Föräldraansvaret ska stärkas, och föräldraskapsstödet

ska byggas ut. Arbetet mot hedersrelaterat våld intensifieras, och medel till det förebyggande arbetet permanentas.

När det gäller alla de skärpta straffen krävs ökade resurser och nya verktyg till myndigheterna. Det krävs också mönsterbrytande straffrättsliga åtgärder.

Regeringen avser att genomföra en fullständig översyn av strafflagstiftningen. Åtgärder som behövs är till exempel kriminalisering av deltagande i kriminella nätverk, dubbla straff för gängkriminella och skärpta straff för brott som typiskt sett begås i kriminella nätverk.

Jag ska lyfta fram en otroligt viktig sak för att brottslighet inte ska löna sig, nämligen att rättsväsendets möjligheter att ta brottsvinsterna från de kriminella ska vässas ordentligt under de år som nu ligger framför oss.

Samtidigt måste samhällsskyddet och tryggheten för brottsoffer stärkas. Regeringen ser nu över hur den så kallade prøvotiden efter villkorlig frigivning kan förlängas för att säkerställa stöd och kontroll under längre tid.

Avslutningsvis, fru talman: Jag inledde med att konstatera att trygghet är vår tids nya frihetsfråga. Att trycka tillbaka den grova organiserade brottsligheten och återupprätta rättstryggheten handlar ytterst om att värna det fria och öppna samhället.

De fyra partier som står bakom Tidöavtalet tvekar inte att tala om ett paradigmskifte. Vi pratar inte bara om att vända på alla stenar; vi är faktiskt beredda att göra precis det – pröva grepp som vi inte tidigare har sett eller tagit i Sverige men som är väl beprövade i andra demokratiska rättsstater, inte minst i våra nordiska grannländer.

Ett är nämligen säkert: Om vi gör som vi hittills har gjort kommer det också att gå som det hittills har gått. Och det, fru talman, är helt enkelt inte ett alternativ.

(Applåder)

Anf. 18 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Fru talman! Tack till justitieministern för att han har anslutit sig till debatten i dag! Jag kan konstatera att dina regeringskollegor inte har deltagit i budgetdebatterna i någon större utsträckning, så det uppskattas att du är här för att svara på frågor.

Precis som du säger måste vi verkligen vända på varenda sten för att komma till rätta med den organiserade brottsligheten. Mycket har gjorts av den socialdemokratiskt ledda regeringen under de senaste åtta åren, och utfallet av de många utredningar som vi har tillsatt kommer också justitieministern att få ta del av.

Dock säger till och med Polismyndigheten när vi träffar dem att det inte är resurser till dem som saknas just nu. Sådana har tillförts löpande under lång tid. Men vad den nytillträdde regeringen nu gör är att överge de utsatta områdena genom den kraftfulla nedskärning som de mycket små resurser ni tillför välfärdsområdet innebär. De 6 miljarder som ni vill beskriver som en satsning innebär de facto att Sveriges kommuner kommer att behöva dra ned det kommande året. Det kommer att innebära mindre resurser till lärare, socialtjänst och fritidspedagoger – precis det som gör att vi kan bryta nyrekryteringen till gängkriminaliteten i Sverige.

Jag undrar om justitieministern kommer att ta upp den här frågan med sin finansminister för att säkerställa att man tillför de resurser som krävs till den svenska välfärden för att vi ska klara av att bryta den grova kriminaliteten.

Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Tack för denna fråga från Annika Strandhäll!

Till att börja med får man väl också tacka för att Socialdemokraterna uppenbarligen ställer sig bakom regeringens budget i den här delen. Man kan naturligtvis välja att se det som att Socialdemokraterna helt saknar egna förslag på området, men jag väljer ändå att glädja mig åt det faktum att vi får ett brett stöd för den här delen av regeringens politik.

Vad gäller att vända på varje sten blev ju det en så kallad slogan från den förra regeringen. Det är ju en lovvärd ansats, även om min erfarenhet från förra mandatperioden var att detta var en sanning med modifikation. Vi pekade på väldigt många stenar som det borde vändas på, men när det kom till dubbla straff för gängkriminella, visitationszoner, anonyma vittnen eller strängare påföljder i andra avseenden ville man verkligen inte vända på några stenar. Om det nu finns en högre ambitionsnivå när det gäller stenvändandet kommer vi att välkomna stöd inte bara för budgeten utan även för alla de reformer som vi kommer att lägga på riksdagens bord under de kommande åren.

Vad gäller resurser till välfärden lägger regeringen 12 miljarder till kommunerna – 6 generella miljarder och 6 riktade miljarder. Det råder ingen tvekan om att inte bara kommunerna och regionerna utan också hela landet befinner sig i en utomordentligt utsatt ekonomisk situation. Finansministern har också återkommande signalerat att regeringen bevakar utvecklingen och även är beredd att vidta nya åtgärder om nöden eller läget skulle kräva det.

Vad gäller den lite mer generella synpunkten från oppositionens sida att Tidöavtalet inte fokuserar på brottsförebyggande insatser hänvisar jag gärna till andra tidigare inlägg här. Det är ett enormt ambitiöst och systematiskt arbete med det brottsförebyggande som framgår i detta avtal. Jag har själv inte skrivit det; jag ska bara ta hand om det. Men jag upplever att jag ändå med visst oberoende kan hävda detta.

Anf. 20 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Fru talman! När man lyssnar på justitieministern från man den känsla som man kanske har fått i relation till den här regeringen ända sedan den tillträdde, det vill säga att den är något ovarsam med sanningen. Det är väl belyst vid det här laget att det så kallade tillskott till välfärden som regeringen talar om de facto är en nedskärning. Ni skjuter inte ens till tillräckligt med medel för att ta höjd för de lönehöjningar som kommer det närmaste året i kommuner och regioner. Era medel kommer inte ens tillnärmelsevis att täcka den ökade lönekostnaden. De facto är det alltså nedskärningar på välfärden.

Man kan ha hur många behjärtansvärda förslag som helst på det förebyggande området, vilket ni faktiskt inte har, men det spelar ingen roll om man inte tillför några resurser för att de ska kunna genomföras.

Till och med de rättsvärdande myndigheterna och Polismyndigheten säger som sagt att om man ska kunna bryta utvecklingen måste det ske

satsningar i alla delar – till exempel på socialtjänsten, till exempel för att se till att vi får en mer likvärdig skola, till exempel för att barnen som växer upp i de utsatta områdena ska kunna få ett sommarjobb.

Vi socialdemokrater satsar mer än dubbelt så mycket som regeringen gör på välfärden det kommande året. Frågan kvarstår alltså: Hur ska ni lappa och laga med de bristande resurser som ni tillför välfärden?

Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Annika Strandhäll lyssnar på regeringen. Hon kanske borde lyssna ännu lite bättre, i varje fall på vad jag har att säga om den här saken.

De tillskott till kommuner och regioner som Socialdemokraterna gör kommer inte heller att göra hela jobbet i alla de avseenden som vi nu diskuterar. Trots allt är kommuner och regioner framför allt själva ansvariga för sin ekonomi. Ovanpå det kan staten bidra en del. Det gör den här regeringen, och det gör uppenbarligen även oppositionen. Regeringen har också sagt att det kan bli fråga om ytterligare avvägningar om det kommer att krävas framöver.

Alldeles uppenbart kommer det ekonomiska läge vi nu befinner oss i, inte minst med inflationen och dess effekter på exempelvis hyreskostnader, att drabba inte bara kommuner och regioner utan också staten. Naturligtvis måste denna utveckling följas väldigt nära.

Annika Strandhäll upprepar att det inte sker några särskilda satsningar, än mindre finansierade sådana, i regeringens budget när det gäller det brottsförebyggande arbetet. Jag vill därför bara lyfta upp ett par sådana exempel.

I budgeten genomförs en satsning på sociala team i skolorna. Det avsätts medel för att möjliggöra inrättande av akuta jourkolor på fler platser i landet. Föräldraskapsstödet byggs ut och stärks. När det gäller tidiga insatser för barn som begår brott och är i riskzonen för det finns också flera olika förslag, exempelvis att medel avsätts för att subventionera LVU-placeringar vid Statens institutionsstyrelse.

Jag håller alltså inte med Annika Strandhäll om den generella beskrivningen av regeringens politik när det gäller satsningar på välfärden och i ännu mindre grad om kritiken mot den del av budgeten som vi nu diskuterar, som tvärtom rymmer en väldigt offensiv när det gäller det förebyggande arbetet som också i hög grad är finansierad med statliga medel.

Anf. 22 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Fru talman! Jag vill fråga justitieministern en del saker. Jag var också nyfiken på det som Annika Strandhäll nyss frågade om.

Jag är oroad för välfärdssektorn eftersom jag ser att den är en oerhört viktig del av det brottsförebyggande arbetet. Men låt oss ta upp andra problem. De finns också.

Jag uppskattar förstås att man säger att man ska sätta brottsoffer i fokus. Det är extremt viktigt. Men ibland är det en växling mellan att vara offer och förövare. Vi får inte se det som enbart svartvita konstruktioner. Den som har varit offer riskerar att bli förövare. Detta hör också att det bli viktigt att fokusera på offer.

Jag har arbetat mycket med dessa frågor och mött många brottsoffer. Jag har inte stött på att offren just vill ha strängare straff. De vill ha upp-

rättelse, och det handlar om att rättsprocessen ska ge dem upprättelse. De vill helst se en fällande dom men i vart fall ett konstruktivt och bra bemötande, så att de blir bekräftade och inte ständigt ifrågasatta, även om det måste komma sådana frågor också i en brottsutredning.

Varför kopplar man brottsoffer till krav på högre straff? Bland andra har Rädda Barnen i en forskningsrapport nyligen visat att det är ganska felaktigt.

Jag vill också fråga om polisen. Det är lätt att säga att det ska vara ett bestämt antal miljoner i budgeten och ett bestämt antal poliser ute på gator och torg, i bilar eller patrullerande på nätet. De behövs självklart. Men det som jag tycker saknas är en utvärdering av vad polisen har gjort med de resursförstärkningar som har kommit. Både forskare och Riksrevisionen har ju efterlyst utvärderingar, granskningar och metodutveckling.

Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Jag börjar med den sista frågan. Ja, när vi lägger stora ekonomiska resurser på de rättsvårdande myndigheterna, inte minst polisen, finns det också berättigade förväntningar på ordentlig uppföljning. Där har jag gärna en dialog med Gudrun Nordborg om hur den uppföljningen bäst utformas. Men det är en mycket berättigad förväntan från medborgarna.

Detta med upprättelse för brottsoffer är en mycket central fråga. Som Gudrun Nordborg är inne på är det en rad olika faktorer som avgör i vilken mån ett brottsoffer upplever att man har fått upprättelse. Utifrån min egen erfarenhet av att vara ombud för enskilda i domstol kan jag säga att väldigt mycket av det som händer i domstolssalen spelar stor roll för upprättelsen. Det handlar om hur man blir bemött av domstolen och sin motpart, i vad mån man upplever att man får komma fram och ge sin berättelse och att den respekteras. Allt är utomordentligt viktigt.

Med detta sagt går det inte att komma runt att också straffet är en otroligt viktig del av upprättelsen. Det är ju samhällets konsekvens och starka markering mot det brott som brottsoffret har utsatts för. Min erfarenhet och många andras erfarenhet är nog ändå – nu ska jag inte gå i polemik med Gudrun Nordborgs erfarenhet – att straffet är en otroligt viktig del av upprättelsen.

Jag skulle också vilja säga att straffet är en viktig del för motivationen för alla som arbetar med upprättelsen. Det handlar om att allt det hårda arbete som ligger i en polisutredning, en förundersökning och en åklagares arbete också ska leda till en ordentlig konsekvens. Att utdöma ett ordentligt straff är samhällets erkänsla till brottsoffret att man inte accepterar det som har hänt.

Vi har här talat om kontaktförbud och om en ny påföljd, vistelseförbud, som innebär att man inte ska få vistas i ett visst geografiskt område. Detta kommer de facto att vara en fråga både om upprättelse och om skydd för brottsoffret. Allra sist har vi skadestånden, som jag hörde Gudrun Nordborg tala om tidigare. Det är en utomordentligt viktig sak.

Anf. 24 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om stora delar av svaret. Men min angreppspunkt var just att brottsoffren inte hela tiden vill ha allt högre straff. De vill ha upprättelse, också genom straffet, om möjligt.

Sedan varierar det förstås hur man blir bemött och vilken information man får. Vänsterpartiet skulle också vilja driva att vi får en brottsofferombudsman kopplad till Brottsoffermyndigheten, vilket vi har motionerat om, så att man skulle kunna få en genomlysning och en blick för vad som faktiskt sker i rättskedjan. Vi föreslår också ett femicidpaket, som jag nämnde i mitt anförande, med kompetensutveckling för hela rättskedjan, särskilt när det gäller våldskompetens. Där brister det i dag, och en hel del brottsoffer blir allvarligt kränkta under processens gång. Det är absolut inte meningen att det ska vara så.

Jag undrar om vi skulle kunna få stöd för detta från justitieministern. Känns detta som bra förslag från oss?

Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Fru talman! Jag deltar gärna i en diskussion om alla olika slags insatser som kan stärka brottsoffrens ställning och deras upplevda och faktiska upprättelse.

Men låt mig fokusera på ett område där det kanske ändå finns en viss friktion mellan våra beskrivningar och verkligheten. Då vill jag hänga kvar i detta med straffen och deras betydelse för upprättelsen.

Många brottsoffer väljer att över huvud taget inte polisanmäla eftersom de upplever att det inte leder till någon konsekvens. Det är otroligt allvarligt i ett samhälle att människor som är utsatta för brott inte ens söker upprättelse, för de upplever att det inte spelar någon roll och att det inte får någon egentlig konsekvens.

Man kan ta hela modellen med mängdrabatten som exempel. Där utdömer man straff för de tre grövsta brotten. Är man då utsatt för många brott blir det många av de brott man har utsatts för som över huvud taget aldrig straffas. Det är klart att det får konsekvenser för både den faktiska och den upplevda upprättelsen.

Det finns många betydelser hos ett straff i ett samhälle. Men just den del som handlar om upprättelsen är en otroligt central sak. Det är min övertygelse. Därför ser jag detta som ett väldigt viktigt skäl till straffhöjningar.

Tidöavtalet innebär många straffhöjningar som den här regeringen går fram med. Vi vet erfarenhetsmässigt att de är väldigt viktiga för att trycka tillbaka den grova brottsligheten. Men de är också utomordentligt viktiga för att stärka upprättelsen för brottsoffer.

Sedan vill jag avsluta lite konstruktivt så här i adventstid och vända mig till Annika Strandhäll, som i talarstolen nämnde en ny brottsofferlag. Det är faktiskt ett annat moderat förslag som Socialdemokraterna gärna får ansluta sig till. Jag tror att det skulle vara väldigt viktigt för brottsoffren att vi samlar alla aspekter som har med brottsoffrens ställning att göra, både i rättsprocessen och när det gäller upprättelse i andra avseenden, till exempel skadestånd, i en samlad brottsofferlag. Där får många gärna vara med och arbeta före jul och efter jul.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 20 december.)

Trafikskottets betänkande 2022/23:TU1

Utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 26 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande TU1.

Sverigedemokraterna understryker infrastrukturens roll i det svenska samhället. Vår strategi för en konkurrenskraftig infrastruktur sträcker sig dock inte enbart till vägar som transportmedel. Vi menar att alla trafikslag bör vara inkluderade och tas med i en heltäckande transport- och infrastrukturplanering. Oavsett om personer eller gods ska färdas på väg, på järnväg, med flyg eller i sjöfart måste infrastrukturen vara robust – oavsett årstid. Sverige är ett avlångt land i Europas utkant. Därmed är hela landet i behov av en infrastruktur som uppfyller kraven vid varje given tidpunkt.

För stora delar av landet är flyget viktigt för att stärka den industriella utvecklingen. Flyget är snabbt och effektivt för tjänsteresor och när det gäller räddningsflyg, brandflyg och polisflyg samt inte minst för försvaret. Att vi har en väl fungerande infrastruktur för flyget är av yttersta vikt för hela landet.

Herr talman! Sverigedemokraterna säger, tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, nej till projektet med höghastighetståg. Vi säger däremot inte nej till att stärka det svenska järnvägsnätet. Insatserna ska i första hand riktas mot ökat underhåll för att stärka järnvägens robusthet. Där det krävs ska flaskhalsar byggas bort för att därmed öka järnvägens kapacitet. Projektet med höghastighetståg är en gökunge som allvarligt skadar landets övriga infrastruktur.

I ett väl fungerande och hållbart samhälle ska rätt förutsättningar skapas för att transporter ska kunna samverka i samtliga trafikslag. Oavsett om vi talar om leveranser av livsmedel till en lokal butik på den svenska landsbygden eller om vi talar om tunga transporter till och från industrin eller om vi talar om regionala gods- eller persontransporter är dessa viktiga för att vårt samhälle ska fungera. Viktiga samhällsfunktioner som försvar, räddningstjänst, sjukvård och polis är i stort behov av väl fungerande vägar, järnvägar, farleder och flygplatser.

Rysslands invasion av Ukraina visar med all önskvärd tydlighet hur viktig en fungerande infrastruktur är för ett lands försvarsförmåga. För industrin i norr är sjöfarten viktig, och just sjöfarten kommer att vara än viktigare i framtiden som ett resultat av de stora investeringar som sker i Norrland. Sjöfartsverket får i budgetpropositionen ett beställningsbemyndigande och kan därmed påbörja arbetet med att upphandla nya isbrytare under året.

Herr talman! I betänkandet ökas anslagen för utveckling av statens transportinfrastruktur till 34,5 miljarder. Det är en välbehövlig höjning av anslagen. Den är långt ifrån tillräcklig, men det är ändå en tydlig vilja att öka anslagen för att stärka en viktig del av vårt samhälles blodomlopp.

Även anslaget för vidmakthållande av väg ökas, till 17,3 miljarder, vilket är av yttersta vikt för att på något sätt bearbeta den underhållsskuld som finns på vägsidan.

Herr talman! Jag ska säga några ord om den myndighet som ansvarar för våra vägar och järnvägar, alltså Trafikverket. Trafikverket, som är satt att ansvara för den långsiktiga planeringen av infrastruktur för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar, har under åtta år med socialdemokratiska regeringar växt med hela 48 procent, till 10 316 personer. Så kan det inte få fortsätta.

För oss är det avgörande att hushålla med skattebetalarnas pengar, vilket även borde vara statens skyldighet. Här anser vi att Socialdemokraterna och Trafikverket har misslyckats kapitalt. Vi anser att experimentet med ett sammanslaget trafikverk nu har nått vägs ände. Vi är övertygade om att en uppdelning och därmed en återgång till ett separat vägverk och ett separat banverk är rätt väg att gå – liksom en kraftigt minskad administrativ kostym. Ett första steg är att initiera en myndighetsöversyn.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag summera vår ståndpunkt. För oss är det centralt att människor ska kunna leva och bo i hela landet och ta sig till sina arbeten och fritidsaktiviteter snabbt och säkert. Företag ska ha goda villkor för sin verksamhet och kunna transportera varor till havs, på väg och järnväg samt i luften. Den digitala infrastrukturen är inte att förglömma – den är också väldigt viktig.

Politiken måste förhålla sig till människors faktiska villkor och inte bygga på utopier som enbart är anpassade för människor som bor i större städer. Sverige behöver en ny infrastrukturpolitik som ser till hela landets behov. Vi ser fram emot att utveckla infrastrukturen tillsammans med den nya regeringen. Detta betänkande, som vi behandlar i dag, är ett första steg på den vägen.

Jag vill också nämna lite grann vad som står i den nationella infrastrukturplanen. Det står att både vägnätet och järnvägen kommer att vara i sämre skick 2033 än det är i dag. Väg och järnväg kommer alltså att vara i sämre skick 2033 än det är i dag. Och alla ni som är ute på vägarna ser hur underhållet på vägsidan har försämrats de senaste åren. Vi såg häromdagen en mycket allvarlig olycka på E18, där en person avled och fyra blev svårt skadade. Det var alltså bristande halkbekämpning som var grunden till den olyckan.

Förra vintern såg vi samma situation. Man stod stilla i flera timmar på de stora stråken på våra Europavägar. Det är ett stillestånd som kostar för åkerier och i slutändan konsumenterna cirka 1 000 kronor i timmen för varje bil som står stilla. Det är snart stora pengar. Och åkerierna lägger enorma belopp i skatter varje år för att betala för ett fungerande vägunderhåll. Där har det brutit. Den gamla regeringen har ett stort ansvar för att vi har en situation där underhåll av våra vägar inte fungerar och där underhåll av järnvägen inte fungerar. Samtidigt avsåg man att lägga 104 miljarder på höghastighetståg i den senaste planen. Det är ett projekt som skulle ha undanträngningseffekter när det gäller all annan infrastruktur. Och vi kommer att ha ett sämre läge 2033 än vad vi har i dag. Så kan vi inte ha det.

Nu är det en ny inriktning på politiken för infrastrukturen, och det är jätteviktigt.

Anf. 27 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Något som Thomas Morell inte alls nämnde i sitt anförande är den stora klimatutmaning som vi har, Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Sju av åtta partier i riksdagen stod bakom det klimatpolitiska ramverket – dock inte det parti som Morell tillhör. Vi säger att vi ska minska utsläppen med 70 procent till 2030, jämfört med 2010, när det handlar om transporter.

Nu är ni, Thomas Morell, en del av regeringsunderlaget och har lite mer ansvar än när ni är i en oppositionsroll när det handlar om vad vi faktiskt ska göra. Ni har i den budget som riksdagen antog häromdagen tagit bort reduktionsplikten. Ni tänker inte ändra reseavdraget utan fortsätta gynna bilister. Ni har dragit in klimatbonusen för elbilar. Ni har sänkt skatten för fossila drivmedel. Ni minskar järnvägsunderhållet. Ni halverar stadsmiljöavtalen. Men vad jag vet har ni fortfarande inte ändrat klimatmålen, så min fråga till Thomas är: Hur ska vi med er politik uppnå klimatmålen och en reduktion med 70 procent?

Anf. 28 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Att prata om att minska utsläppen leder inte till en praktisk förändring. Det som kännetecknade den förra regeringen var att det var väldigt mycket prat och lite verkstad. Framför allt var det väldigt lite kunskap om vad de olika åtgärderna faktiskt får för resultat.

Vi har varit kritiska mot reduktionsplikten, för vi anser inte att den leder framåt i den frågan. Vi vill hellre ha en ökad elektrifiering, alltså elektrifierade fordon, kanske främst på den tunga sidan.

Jag var och tittade på ett bilmärke – jag ska inte säga vilket det var – som ska börja säljas i Sverige i början av nästa år. Det finns dock ingen plats i detta land där detta fordon kan laddas i dag. Vi pratar om en tung lastbil som kan gå i 50 mil, alltså ett fullstort ekipage. Det finns ingen laddpunkt i dag, utan då får man ladda den med sämre effekt, vilket tar längre tid.

Tekniken finns. Fordon finns att beställa. Man kan gå och skriva på ett köpekontrakt i dag. Men infrastrukturen för att försörja fordonen med ström finns inte. Det blir lite lustigt i den här debatten. En lastbil som inte kan användas är ju rätt värdelös. Den utför inget arbete för att det ska finnas mat i butiken, läkemedel på apoteket och vad det nu kan vara, ett arbete som både jag och ledamoten och jag förväntar oss.

Förändringen måste gå hand i hand. Företag, teknik, privatpersoner och samhället ska kunna gå i takt i förändringen. Så har det inte varit. Vi vill ändra på det.

Anf. 29 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Tack, Thomas Morell, för svaret!

Tycka kan man såklart göra, men jag tycker att det är bra om man håller sig till fakta.

Mellan 2010 och 2020 har utsläppen minskat med 25 procent. Det räcker inte, men det är ändå en minskning. Ledamoten stod alldeles nyss och sa att vi snackar men inte gör något. Uppenbarligen har den tidigare S-ledda regeringen ändå gjort någonting, eftersom utsläppen har minskat med 25 procent.

Ledamoten brukar i vanliga fall prata sig varm för åkeriföretag, och ledande lastbilsaktörer och uppstartsaktörer inom fossilfria drivmedel efterfrågar en politik som ligger i linje med klimatmålen. Men det är inte det vi ser just nu. Vi har också under den förra mandatperioden tillsatt 2030-sekretariatet, som just är, som jag inledde med, fakta kring hur det ligger till. Jag tycker nog att ledamoten och hans parti ska titta lite grann på vad 2030-sekretariatet egentligen säger. Vad är det vi har lovat att vi ska uppnå?

Elektrifiering är såklart jätteviktigt, men vi måste göra fler saker än det. Och det var ändå den tidigare, S-ledda regeringen som inledde det kraftfulla arbetet till exempel med laddstolpar. Sedan finns det mer att göra, och det är ju bra att man fortsätter det arbetet.

Min fråga kvarstår därför: Vad vill Sverigedemokraterna, som står ut-anför men ändå innanför, göra?

Anf. 30 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten!

Att utsläppen minskar beror till stor del på att tekniken har gått framåt. Ett fullstort ekipage i dag går att köra på mellan 2 ½ och 4 liter milen på landsväg, fullastat. För bara några år sedan fanns det inte möjlighet att göra detta. Det är klart att det minskar utsläppen.

Elektrifiering är en oerhört viktig del i omställningen. Men det är lite självbedrägeri att säga att reduktionsplikten kommer att leda det här framåt. Vi importerar 75 procent av det material som används för att producera biodrivmedel. Det mesta är slaktavfall från Australien. En livscykelanalys ger inte den effekt som man kan förvänta sig.

Många säger att beslutet att minska reduktionsplikten kommer att hämma den nationella produktionen av biodrivmedel. Så är det inte, för vi har ingen inhemsk produktion att tala om eftersom vi importerar. Det har heller inte så stor betydelse var på jorden den mängd biodrivmedel som vi har att tillgå förbränns någonstans. Om vi har en högre reduktionsplikt i Sverige och en lägre sådan lägre i Europa och man fördelar ut det bränsle som är tillgängligt i de olika länderna blir ju resultatet detsamma. Även om 100 procent av vårt bränsle skulle vara biodrivmedel blir inte effekten totalt sett annorlunda för det.

Att då ha en situation där företag och privatpersoner knappt klarar sin vardag är inte hållbart. Det skapar också en situation där det inte finns ekonomiska medel för att byta till ett bättre fordon.

Det här är kontraproduktivt. Här måste oppositionen tänka om, för detta kommer inte att leda till någonting positivt.

Anf. 31 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa ett par frågor till ledamot Thomas Morell med anledning av anförandet.

Ledamoten pekade på att järnvägen är viktig, att det behövs ett ökat underhåll och att man behöver bygga bort flaskhalsar. Men när ledamoten säger att det behövs ett ökat underhåll blir det lite märkligt att läsa budget, för där tar man faktiskt från järnvägsunderhållet och lägger över det på vägar. Därför undrar jag lite på vilket sätt man kan läsa ut Sverigedemokraternas bild av att det behövs ett ökat underhåll, så att det blir mer än prat.

Ledamoten sa också att man äntligen har fått bort diskussionen om höghastighetsjärnvägen. Vi är, tror jag, rörande överens om att det behövs en ökad kapacitet, och det var väl också det som ledamoten menade angående flaskhalsar. Det kom ett väldigt snabbt besked från samarbetspartier efter valet om att den här järnvägen skulle stoppas och att man skulle göra om.

Nu finns det en väldigt stor oro kopplat till de delar som ändå har kommit väldigt långt. Ledamoten och jag satt bara häromdagen och diskuterade till exempel Göteborg–Borås tillsammans med berörda parter. Vi nämnde också Alingsås–Göteborg, som vi båda vet är en svår del, men också Ostlänken och Lund–Hässleholm.

Då blir min fråga: Vad blir beskedet till alla de kommuner som har slutit avtal med staten om att göra detta? Ska man nu behöva vänta i värsta fall ytterligare fem tio år? Vad är Sverigedemokraternas besked till de här kommunerna som verkligen behöver en ökad kapacitet?

Anf. 32 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten!

Om man tittar i budgeten har Trafikverket självt dragit tillbaka en del av anslagen, för man hade inte möjlighet att förbruka pengarna för järnvägsunderhåll.

Höghastighetståget ger inte de effekter man vill ha om vi pratar om ökad kapacitet för dem som pendlar och för godstrafik. Höghastighetsprojektet hade ju varit en unik bana enbart för höghastighetståg som inte skapat bättre förutsättningar vare sig för dem som pendlar med pendel- eller regiontåg eller för godstransporter. De pengar som är avsatta för höghastighetståg kan i stället med fördel användas för att bygga bort flaskhalsar.

Vi kan ta ett exempel av många på vad det kan ge för effekter. Om vi håller oss till Västra stambanan är det den banan som har bland de största problemen i dag. Det stora problemet stavas Göteborg–Alingsås, för där har man störningar i trafiken som fortplantar sig upp i hela järnvägssystemet. Det står även i Trafikverkets egen utredning att även om man byggde hastighetståg och de skulle vara i full drift skulle problemet fortfarande kvarstå.

Finge man bort problemet där nere genom att göra investeringar skulle man öka kapaciteten på järnväg fyra gånger, och det skulle inte skapa de förseningseffekter man får uppe i hela systemet. Man skulle kunna sätta sig på en X2:a i Stockholm och vara nere i Göteborg två och en halv timme senare. Lite pengar – bra effekt.

Så kan vi göra på flera olika projekt i Sverige: snabba åtgärder som ökar kapaciteten, och man ökar också möjligheten till underhåll.

Anf. 33 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag ska försöka vara mycket mer konkret i mina frågor så att ledamoten får lättare att svara på de frågor jag har.

Jag frågade om Göteborg–Borås, Lund–Hässleholm och Ostlänken. Vad är beskedet? Kommer de att behöva vänta?

Vi vet ju att man i dag har fyraminuterstrafik med dubbeldäckare från Borås till Göteborg. Det korkar också igen när det gäller riksväg 40. Ska man behöva vänta där nu och kanske få en förlängning med fem till tio år bara för att den här regeringen vill göra något omtag?

Det här ser jag som väldigt allvarligt, så jag skulle önska ett väldigt tydligt svar från ledamoten om de delarna av de nya stambanorna som man har planerat. Det är väl ändå så att många inte pratar om höghastighetståg utan om nya stambanor och ökad kapacitet. Det är det vi pratar om.

Jag skulle vilja tillägga ytterligare en fråga. Ledamoten sa själv att vi inte kan bara prata om att minska utsläppen. I förra årets budgetdebatt, som jag lyssnade på häromdagen, sa ledamoten Morell att vi behöver minska utsläppen. Det är ju en väldigt viktig fråga. Nu säger ledamoten att elektrifiering är en viktig del i det. Det anser Centerpartiet också. Men i tider av oro behöver vi skapa en robusthet i vårt system, och då behöver vi göra allt vi kan för att skapa möjligheter för förnybara drivmedel som också är svenskproducerade.

Vad är ledamotens bild av vad man behöver göra för att stärka möjligheten att skapa en svensk produktion? Vore inte reduktionsplikten en viktig del? Även om det kommer mycket från utlandet i dag, som ledamoten säger, behöver vi verkligen stärka den här delen. I och med regeringens besked är det faktiskt så att ett antal miljardinvesteringar läggs på vänt. Vad säger ledamoten om det? Om han nu vill minska utsläppen, varför vill han inte skapa robusthet i det här systemet genom att skapa möjligheter för en svensk biodrivmedelsproduktion?

Anf. 34 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan från ledamoten. Jag ska försöka bena ut det här.

För att börja med Göteborg–Borås har man ju ett enormt kapacitetsbehov på järnvägen på den sträckan. När i tiden detta ska läggas in kan inte jag svara på här. Vi har ju inte ens behandlat den motion som vi tillsammans lagt till utskottet.

Behovet finns där, det kan vi konstatera, men höghastighetsprojektet hade inte hjälpt pendlingen det minsta eftersom det bara skulle gå tåg direkt mellan Göteborg och Borås utan några stopp däremellan. Då har man ju fortfarande folk som behöver sitta på vägen. Det var en tankekurpa, hela det här projektet. Det skapade inte förutsättningar för dem som arbetspendlar, och det är ju de som utgör de stora resandeströmmarna på dagen. Det här var ett storstadsprojekt med ändhållplatser, alltså Stockholm–Malmö och Stockholm–Göteborg. Alla människor däremellan hamnar vid sidan av – om man inte pratar Jönköping, Norrköping och Linköping, men det finns ju fler orter i landet.

När det gäller produktion av biodrivmedel är det bara att investera. Vi kommer att ha behov av biodrivmedel till flyget, till vägen, till kraftproduktion och till flera andra applikationer i samhället, så det är bara att starta produktionen. Efterfrågan finns ju. Men vi behöver inte skapa en situation där vi ödelägger stora delar av landet för att man inte har råd att transportera den mat man producerar. Det är också en tankekurpa i detta. Men att det kommer att finnas behov av biodrivmedel i framtiden står utom allt tvivel. Det är bara att investera. Konsumenterna finns där ute, inte bara i Sverige utan också i övriga Europa och världen.

Anf. 35 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Det finns ett enda klimatpolitiskt ramverk i Sverige, och det är det för inrikestransporter. Utsläppen ska sänkas med 70 procent till år 2030. Det är därför industrin ställer om. Det är därför branschen ställer om.

Det var sju partier som var med på den här grejen – det här ska vi göra; det här måste göras för att utsläppen ska minska i Sverige! Och det var ett parti som inte trodde på det här. Det var ditt parti, ledamoten Thomas Morell, och nu har du fått med dig hela Kristerssons regering på att fullständigt strunta i de klimatpolitiska målen.

Vad regeringen gör är att lura industrin. Man lurar alla resenärer i hela Sverige genom att ge otroligt otydliga besked om nya stambanor. Inga godstransportörer eller resenärer vet längre vad som gäller. Man har också lurat alla bilköpare och hela bilbranschen genom att över en natt ta bort bonus malus.

Det är uppenbart att med regeringens politik kommer klimatmålen aldrig att nås. Det spelar ingen roll hur många laddstolpar som sätts upp, för det är den fossila bilen som den här regeringen och framför allt ditt parti, Morell, kramar om.

Det här gör mig väldigt fundersam och bekymrad över hur de transportpolitiska klimatmålen ska kunna nås. Det är ju så att den här regeringen har lurat alla arbetspendlare, alla som vill resa i Sverige och framför allt hela industrin.

Maten som Morell pratar om, leveransen av gods som måste komma fram för att Sverige ska fungera, kommer inte att komma fram över huvud taget på grund av att Sverigedemokraterna har fått med sig alla de andra partierna på en totalt klimatförnekande politik.

Anf. 36 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten!

Transporterna är livsviktiga för att vårt samhälle ska fungera, och lastbilen har en oerhört viktig roll i det arbetet för att förse oss med mat för dagen, kläder på kroppen, hus att bo i, läkemedel på apoteken, sjukvårdsutrustning på sjukhusen och vad det nu är frågan om.

Men lastbilen kommer inte att vara det enda transportslaget som är viktigt i detta. Järnvägen är också en viktig del, och järnvägen kan med fördel ta det långväga, tunga godset. Men lastbilen behövs i ändarna, och då ska de bilarna drivas på bästa sätt.

Man kan titta på kartan från Filipstad upp till Norrlands inland och roa sig med att räkna laddstolpar, både för personbilar och för tunga fordon. Det blir inte särskilt många. Vi vill öka utbyggnadstakten för laddstolparna. Men det kräver både energi, givetvis, och att man monterar upp de här stolparna.

Jag sa i min inledning att en tillverkare av lastbilar kommer att leverera bilar nästa år, men det finns inte en enda laddpunkt för dem. Det är här det släpar efter och måste ske en förändring. Men vi kan inte ta bort de ekonomiska förutsättningarna för företagen genom att slå sönder dem rent ekonomiskt, för då lär vi aldrig få ut några elektriska lastbilar på vägen.

Vi kommer inte att få ut några elektriska personbilar heller eftersom förutsättningen för att både företag och privatpersoner ska ha råd att köpa de här fordonen, eller fordon som drivs av biodrivmedel av något slag, är att det finns pengar. Finns inte pengarna går det inte.

Bara som en ren upplysning kan jag säga att ett chassi till en elbil, en lastbil, kostar 5 miljoner i dag – 5 miljoner, och då är inte bygget på.

Anf. 37 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Jag upplevde att min fråga inte handlade om kostnaden för chassin på lastbilar utan om de klimatpolitiska ramverken och att nå miljömålen.

Men, absolut, vi kan konstatera att vad Thomas Morell säger är att det inte finns laddstolpar, så det går inte att ladda någonting i Sverige över huvud taget. Det finns bara ett fåtal punkter i Sverige. Lastbilar kan inte köra vare sig särskilt långt med sitt gods eller särskilt mycket gods. Inte heller lastbilarna fungerar alltså särskilt bra. Det är vad Thomas Morell säger. Men vi ska ändå elektrifiera.

Då vill jag bara upplysa kammaren om vad som är elektrifierat i dag: järnvägen. Järnvägen går på el. Tyvärr är det Ebbapriser på el nu, så det är väl ganska dyrt att köra även järnväg. Det är tråkigt, men vad som behövs för att transportera gods, Thomas Morell, är järnväg. Det är det industrin vill ha. Det är så vi kan transportera långt och stort. En lastbil kan inte konkurrera med ett långt godståg. Det är ett rent faktum.

Ändå vill inte den här regeringen bygga en enda liten järnvägsbit i Sverige. Man sviker industrin, som ställer om för att nå de klimatpolitiska ramverk som vi i den här kammaren har satt upp för att de är livsnödvändiga. Man sviker varenda jobbpendlare, varenda mormor som vill träffa sitt barnbarn över julhelgen, varenda del av samhället med budgeten som vi diskuterar i dag. Vi kommer inte att lyckas nå klimatmålen, vilket är helt nödvändigt för vår framtid. Vi kommer inte att få mat i våra affärer, för det går inte att transportera. Vi kan inte ens resa till jobbet, för det är stopp på järnvägen som är helt fullbelagd. Hur ska det här fungera över huvud taget? Och Morell pratar om priset på chassit på en lastbil som inte ens går att köra eller ladda.

Anf. 38 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten! Det är inte utan att det blir en viss komik i argumentationen. Jag har inte sagt att det inte går att ladda. Det finns inte laddpunkter – det är en himmelsvid skillnad. Den lastbil jag pratar om går 50 mil på en laddning, under förutsättning att man kan ladda den. Transportindustrin vill köpa denna typ av fordon. Men samhället har inte hunnit med att bygga ut elproduktionen – vi har lagt ned den, för övrigt – och man har inte byggt laddstolpar.

Sedan säger ledamoten ena stunden att vi subventionerar så att folk kommer att förstöra klimatet med sina bilar. I nästa ögonblick säger hon att mormor inte kan hälsa på sina barnbarn. Argumentationen hänger inte ihop.

Vi har inte sagt annat än att vi självklart ska få människor att åka tåg och att godset ska gå på järnväg, men då måste järnvägen funka. Jag brukar säga att jag leder SM i tågförseningar, för var och varannan gång jag åker tåg står det still. Det är signalfel, växelfel, kontaktledningar som ramlat

ned och så vidare. Det finns nämligen inte pengar till underhåll. I stället skulle oppositionen gräva ned 104 miljarder i ett höghastighetsprojekt, medan den vanliga järnvägen inte flyttar sig i ens fem kilometer i timmen.

Man måste se helheten. Man måste titta på vad det finns för förutsättningar i storstadsområden respektive ute på landsbygden. Vad är det näringslivet behöver? Vad är det våra privatpersoner behöver? Hur ska vi få vår matproduktion att fungera? Vi måste få samhället att funka alla dagar på året.

Jag är den första att säga att vi måste tänka på miljön. Men man måste ta det i en takt som gör att samhället följer med. Så blir det inte med den gamla regeringens politik.

Anf. 39 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Thomas Morell pratar mycket om att det inte finns pengar till järnvägsunderhåll; det är en återkommande sak. Vi vet alla att det behövs mycket pengar till järnvägsunderhållet. Det står i alla rapporter. Alla berörda säger att det behövs mer pengar. Ledamoten sitter fast på järnvägen för att underhållet är eftersatt.

Ändå drar den nya regeringen, tillsammans med Sverigedemokraterna, ned på underhållet – drar bort 750 miljoner kronor. Det sägs att detta görs därför att Trafikverket inte har möjlighet att göra av med pengarna. Vi vet att Sverigedemokraterna och ledamoten i debatter har framfört att Trafikverket är en organisation som inte fungerar och borde brytas upp och att de inte klarar av saker och ting.

Trafikverkets argument, att de inte kan göra av med pengarna, blir då något som man bara köper. Det förvånar mig, för om det är något den här regeringen borde göra är det väl att säga till Trafikverket: Gör det ni ska göra! Ni har vetat att de här pengarna finns. De har funnits där länge; det är bara att använda dem.

Om man pratar med branschen, de som utför underhållet – Trafikverket gör det ju inte själva, utan andra gör det – säger de att det inte är något problem att använda pengarna. Vi kan underhålla och göra dessa saker. Då rycker regeringen bort 750 miljoner kronor, vilket gör att svenskarna står där ute och väntar på sina tåg. De sitter i tågen och kommer inte fram.

Detta är obegripligt. Jag kan inte förstå det. Om regeringen och Sverigedemokraterna hade menat allvar hade man lagt mer pengar på underhållet och sett till att myndigheterna gör det de ska göra i stället för att skylla på att myndigheterna inte kan göra av med pengarna. Det är obegripligt.

Jag undrar helt enkelt hur Thomas Morell kan förklara detta.

Anf. 40 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Det är mycket enkelt. Vi vill klyva Trafikverket – pang! – i ett banverk och ett vägverk. Då får vi bättre struktur i de olika trafikformernas drift. Som det är nu har man en hög med konsulter, och man växlar mellan väg- och järnvägsdrift. Alla som är det minsta insatta i hur dessa system fungerar inser ganska snabbt att det är helt olika saker att driva järnväg och att driva vägtrafik. Det kräver helt andra kompetenser att bygga järnväg än att bygga väg. Då kan man inte ha ett verk som hanterar båda sakerna, för man tappar i kompetens.

Det var precis detta som hände eftersom Trafikverket självt skickade tillbaka pengarna. Man fick inte ut rent arbete för dem. Det är inte regeringens eller vårt fel. Det var Trafikverket självt som valde att göra så.

Vi tycker att det är viktigt att vi får en struktur som fungerar på järnvägssidan och på vägsidan. Vi vill att man gör en myndighetsöversyn och ser över detta så att vi får ett trafikverk som funkar, så att tågen går och underhållet på våra vägar fungerar. Det är vi beroende av allihop, både ledamoten och jag själv.

Vi vill ha mat på bordet, kläder på kroppen och hus att bo i. Vi vill att läkarna har utrustning när vi kommer in till sjukhuset, att det finns medicin på apoteket eller vad det nu är frågan om. Vi vill att industrin fungerar så att vi får in skattemedel så att samhället fungerar. Detta är ett intresse vi har allihop. Då måste det fungera, oavsett om transporten går på väg eller järnväg.

Anf. 41 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Det är lite förvånande att ledamoten accepterar det som Trafikverket säger, när alla de som utför arbetena säger att pengarna behövs och går att använda. Det finns så mycket som behöver göras för att våra tåg ska kunna rulla och för att folk ska komma fram och ska slippa stå där ute och frysa och missa arbetet eller komma för sent till trafikutskottet eller vad det är.

Alla drabbas av detta, och ändå drar regeringen bort pengarna till underhållet och låter Trafikverket hållas med detta. Det är klart att man ska se till att de har pengarna, och så ska man peka med hela handen och säga: Ni ska använda dem till det som är sagt. De har vetat att pengarna finns. De som ska göra arbetet finns. Det är bara att dra det lasset och se till att vi får ett underhåll av järnvägen och får detta att fungera. Det är ett mantra: Vi ska ta bort höghastighetståg och andra saker för att vi ska underhålla järnvägen, men regeringen tar bort pengarna till just underhållet. Jag tycker att det är så märkligt.

Jag måste också kommentera detta med reduktionsplikten, som ju nu ska strypas – om ni lyckas med det och EU inte räddar oss från era klåfingriga händer. Jag uppfattar det helt klart som att Sverigedemokraterna inte står bakom de miljömål vi har för transportsektorn, för om vi ska nå dem behöver vi reduktionsplikten. Det framgår med all tydlighet av budgeten.

Den intressanta delen här är att om vi ska få igång produktion av biodrivmedel för transporterna i Sverige måste det finnas en efterfrågan som är tydlig, och det måste finnas en långsiktighet. Det enda ni gör är att rycka bort den långsiktighet som faktiskt fanns. Man låg i startgroparna för att dra igång ett antal anläggningar för att skapa svenskt biodrivmedel, och då tar ni bort den. Det tycker jag är oansvarigt.

Anf. 42 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten! Om vi börjar med järnvägen var det Trafikverket som skickade tillbaka pengarna. Vi ryckte inte undan dem. Det är de själva som har lämnat tillbaka slantarna.

När det gäller att peka med hela handen tror jag att det skulle bli ett herrans hallå på Trafikverket om vi politiker stegade in genom dörren och pekade med hela handen. Det låter sig inte göras, även om vi ibland kanske

skulle ha lust att göra det. Men det får man inte göra. Däremot kan man via andra kanaler se till att det blir en bättre ordning.

Tillbaka till reduktionsplikten. Vi har ju ingen egen produktion i dag. Vi importerar 75 procent av det material som sedan blir biodrivmedel. Det finns en efterfrågan i hela Europa. Flygbranschen kommer att ha stora behov av biodrivmedel. För den som är intresserad är det bara att sätta igång och tillverka. Efterfrågan finns där ute; den behöver inte styras med reduktionsplikt.

Vi måste se till att vi både har förutsättningar att bedriva företagande och möjligheter att leva och bo i hela landet. Men det kostar 16 000 kronor att tanka upp en lastbil i dag, för att köra den mat vi får på våra bord. Det funkar inte. Då måste man tänka till: Hur gör vi i stället?

Att vi ska nå miljömålen och lämna över ett klot som går att leva på är alldeles givet. Men man måste ta det i rätt ordning så att det inte blir kontraproduktivt och slår tillbaka. Jag hävdar att Miljöpartiet och Socialdemokraterna inte har den kunskap som behövs för hur man ska nå målen.

Anf. 43 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman! Då har turen kommit till utgiftsområde 22, som vi nu har förmånen att debattera.

Det är väl ingen hemlighet att jag som centerpartist hade önskat en budget med betydligt mer liberal och grön politik, inte minst med tanke på alla de utmaningar vi står inför när det gäller utvecklingen i världen. Många familjer drabbas hårt av stigande priser på kommunikationsområdet och på livsmedel och av stigande räntor. Det är väldigt lite där det faktiskt blir billigare.

Människor på landsbygden är ofta bilberoende och har många gånger små marginaler. De kan ju inte använda kollektivtrafik, för det finns ingen. Därför behöver vi ha en politik som ser lite olika ut för ett land som ser ut som Sverige.

I och omkring våra större städer finns fantastiska möjligheter att med kollektivtrafik ta sig fram utan bil. Men på stora delar av landsbygden finns inget alternativ till att ta bilen till jobb, matbutik, barnens skola och fritidsaktiviteter. Hemma i Skaraborg har länsstyrelsen till och med gett familjer rådet att skjutsa sina barn till skolbussen eftersom det finns varg i närområdet.

Det här påverkar oss alltså på många olika sätt, från det lilla till det stora.

Även på det stora: Självförsörjningen av mat i vårt land påverkar allt från matpriserna för den enskilde till vårt totalförsvar. Vi blir också utsatta när våra bönder, som står för livsmedelsproduktionen, drabbas av kostnadschocker på gödsel, foder, el och bränsle i kölvattnet av Rysslands fruktansvärda krig mot Ukraina.

Samtidigt som priserna på fossil energi rusar ser vi hur klimatkrisen tar sig alltmer direkta uttryck i extrema temperaturer och extremväder. Behovet växer därför av att miljömässigt, ekonomiskt och säkerhetspolitiskt skapa möjligheter för människor och företag att frigöra sig från dagens beroende av fossil energi. Vi kan inte sänka våra ambitioner utan fortsätta framåt för att undvika en klimatkatastrof kommande årtienden. Det är vi skyldiga alla våra barn och barnbarn.

Därför är det så märkligt att regeringen avskaffar de mest kraftfulla incitamenten för att styra om fordonsflottan till utsläppsfria bilar och motarbetar inblandning av biobränsle i tanken. Klimatutsläppen förväntas nu stiga i stället för att minska, och Sverige överger därmed sin roll som ledare och föredöme i klimatpolitiken – och det med en liberal miljö- och klimatminister! Det förvånar mig väldigt mycket.

Jag är övertygad om att människor vill vara med och bidra till klimatomställningen och bli fria från fossilberoendet. Därför föreslår Centerpartiet i sin budget att klimatbonusen för bilar återinförs, för det har varit en av Sveriges mest framgångsrika klimatåtgärder. Den har bidragit till att andelen laddbara bilar nu utgör mer än hälften av alla nyregistrerade bilar.

Med bara ett dygns varsel avskaffade regeringen klimatbonusen men behöll den förhöjda fordonsskatten, som använts för att bekosta klimatbonusen. Samtidigt som det planeras för stor batteriproduktion i Sverige stoppar regeringen många familjers möjlighet att ha råd att köpa en laddbar bil.

Centerpartiet vill återinföra klimatbonusen men begränsa den till bilar som kostar mindre än 500 000 kronor. Därmed riktas klimatbonusen till dem som annars inte skulle ha råd att köpa en laddbar bil.

Herr talman! Landsbygden behöver leverans och inte tomma löften. De snabbt stigande bränslepriserna pressar som sagt många familjer. Men regeringen har i sin budget inte förmått leverera i många av de löften man gav under valrörelsen. Trots att man basunerade ut att man var så enig har man i budgetarbetet inte kunnat enas för att förverkliga dessa löften.

I stället för att förverkliga det tydliga löftet om att sänka dieselpriiser vid pump med 5–10 kronor föreslås nu en sänkning med 40 öre jämfört med nu gällande nivåer. Högkostnadsskyddet ska vi kanske inte diskutera i denna debatt, men det skulle ha varit på plats i november men dröjer nu till februari. När det gäller företagen vet vi inte.

I budgetpropositionen finns inte heller några förslag om att förstärka krisstödet till Sveriges bönder eller långsiktigt förstärka jordbrukets konkurrenskraft. Jag är fullt medveten om att miljö- och jordbruksutskottet ska debattera efter oss, men utifrån alla de löften man gav är det märkligt att man inte har förmått leverera till landsbygden.

Nu behövs kraftfulla reformer som stärker landsbygdens villkor. Det går inte att jämföra de områden i Sverige som har utbyggd kollektivtrafik med de områden på landsbygden där man är helt beroende av bilen. Politiken måste därför få vara olika eftersom verkligheten och villkoren är olika.

Centerpartiet vill sänka priset för den som bor på landsbygden med 3 kronor, och vi vill att reseavdraget höjs för den som har långt till jobbet och saknar kollektivtrafik. Här har regeringen verkligen underpresterat för landsbygden.

Vi måste också öka produktionen av svenska biodrivmedel. Sverigedemokraternas ledamot säger här att det bara är att börja tillverka, men så fungerar det inte. När man drar ned på inblandningen av biodrivmedel i den vanliga dieseln till EU:s miniminivåer hoppas man att det ska påverka de höga dieselpriiserna. Men det leder också till att miljardinvesteringar sätts på vänt eftersom företagen inte ser hur de ska kunna producera konkurrenskraftig grön diesel när politiken inte ger tydliga besked.

Politiken bör i stället uppmuntra dessa investeringar så att Sverige görs oberoende av både rysk och saudiarabisk olja och så att det på sikt skapas en ny industrigren som kan förse svenska transporter med grönt biobaserat bränsle. Genom att ta till vara restprodukter från både skogsindustri och jordbruk kan Sverige producera mer drivmedel från förnybara källor.

Häromdagen diskuterade branschen och ett flertal ledamöter i utskottet förnybara bränslen till både flyg och båt. Ett tydligt besked var att branschen efterlyser långsiktiga spelregler, och jag hoppas att detta tas upp i något av regeringsföreträdarnas anföranden.

Centerpartiet anser att det behövs en långsiktig strategi för att öka den inhemska biodrivmedelsproduktionen med målet att Sverige ska bli nettoexportör. Vidare bör ett investeringsstöd för anläggningar som producerar förnybara drivmedel inom ramen för Industriklivet införas och ett långsiktigt produktionsstöd skapas.

Det är jätteviktigt att vi alla hjälps åt för att på olika sätt skapa förutsättningar för denna produktion i Sverige.

Herr talman! Avslutningsvis: Centerpartiet ser hela landet, och för oss hänger de fem transportslagen ihop. Vi satsar på ökat underhåll och utbyggd järnväg. Vi satsar även på alternativa finansieringsmöjligheter eftersom nya stambanor behövs. Vi satsar på elektrifiering, förnybar energi, mer kollektivtrafik och ytterligare investeringar i it- och bredbandsutbyggnad. Vi behöver transporteffektivitet och en smart omställning till klimatnytt.

Detta hänger ihop. Därför blir det väldigt märkligt när man säger att vi ska bryta upp myndigheter för att de olika transportslagen ska hänga ihop bättre.

Centerpartiet deltar inte i beslutet utan har lämnat ett särskilt yttrande.

Jag vill avsluta mitt anförande med att önska talmannen, presidiet och mina kollegor i trafikutskottet fina jul- och nyårshelger med säkra transporter.

Anf. 44 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det var många vackra ord. Jag kan ändå på totalen konstatera att Centerpartiet faktiskt har gjort ett litet indiskt reptrick. Man lyfter in bränslestödet till landsbygden i denna budget. På det sättet försöker man dölja det faktum att man faktiskt drar ned på inte minst investeringar i ny infrastruktur.

Min fråga gäller en annan fråga. Många uppskattar att vara på sjön på fritiden, och fler har upptäckt glädjen i att vara ute på sjön under pandemin när de har valt att vara hemma på semestern. Det innebär också att risken för att fler hamnar i sjönöd är stor.

Jag undrar hur Centerpartiet har tänkt när man drar ned på stödet till sjöräddningen i förhållande till regeringens budget, med tanke på den ökning av fritidsbåtsåkande som vi faktiskt ser.

Anf. 45 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Maria Stockhaus för det hon sa om de vackra orden.

Vi har dragit ned på ett anslag som innehåller väldigt många olika saker. Där står det faktiskt inte att vi drar ned på sjöräddningen för dem som är i behov av sjöräddning.

Vi har en fantastisk sjöräddning som fungerar väldigt bra längs våra kuster, och det är otroligt viktigt att den fortsätter att utvecklas. Men det finns ingenting i vår budget som säger att vi ska dra ned på sjöräddningen. Däremot finns det ett förslag från regeringen om att utöka en budgetpost ganska rejält, och där har vi inte sett samma behov.

Anf. 46 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det finns en anledning till att regeringen har gjort denna utökning, och det är för att vi ser att fler människor är ute på sjön och att det finns ett stort behov av sjöräddning. Men här väljer ni, för att kunna göra andra satsningar, att på det stora hela dra ned på infrastrukturbudgeten för att kunna göra satsningar på andra områden och faktiskt riskera människors liv och hälsa genom att inte se till att det finns tillräckligt med resurser till sjöräddningen. Det tycker jag är ganska anmärkningsvärt om man vill att hela Sverige ska leva och att människor ska ha möjlighet att utnyttja våra fantastiska vattenvägar på sin fritid.

Jag undrar därför fortfarande hur Centerpartiet har tänkt sig att sjöräddningen ska kunna möta det ökande intresset för fritidsbåtsåkande när ni nu drar ned på denna budget trots att fritidsbåtsåkandet har ökat.

Anf. 47 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag vill bara upprepa att det handlar om en budgetpost som har ganska många olika delar. När det gäller att möta det ökande behovet av sjöräddning, som ledamoten påstår finns, har Centerpartiet inte på någon punkt föreslagit att just sjöräddningen ska minska.

Jag har själv haft glädje av att sjöräddningen kom när jag var i behov av sjöräddning, och jag ser det som otroligt viktigt att denna verksamhet kan finnas längs hela Sveriges långa kust. Men i fråga om den ökning som regeringen har föreslagit kan jag inte heller se att man inte skulle kunna göra omfördelningar där för att ha en fortsatt stark sjöräddning längs Sveriges kust.

Anf. 48 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Det var ett par saker som jag reagerade på i Ulrika Heies anförande, och det gäller kollektivtrafik. Den rälsburna kollektivtrafiken och den som går i tätorter är eldriven. Men ute på landsbygden där jag själv bor drivs bussarna med diesel eller något annat. Där drivs kostnaderna upp till den milda grad att bolagen ställer in turer.

De som bor ute på landsbygden har höga bränslepriser för sina bilar. Och de får budskapet att de kan ta bussen i stället. Men när det inte går någon buss, vad gör man då?

Detta är en konsekvens av den politik som har förts av den förra regeringen, alltså att det blir svårt för människor att leva och bo ute på landsbygden. De har inte råd med bränsle till sin egen bil för att ta sig till och från arbetet, och bussen har slutat gå för att bränslet är för dyrt. Effekten av detta blir att inflationen drivs upp, att matpriserna stiger – allt vi handlar blir dyrare – och att räntan stiger.

Detta slår i första hand mot människor ute på landsbygden, eftersom det där inte finns ett utbud av kollektiva resor i den omfattning som finns i storstäder.

Den politik som har drivits av den förra regeringen, där Centern har varit en hejarklack, slår direkt mot människor som inte bor på Söder i Stockholm. Man måste ha perspektivet att landet är betydligt större än de stora städer som vi har. Det är mängder av människor som lever, verkar och bor där alternativen inte finns. Och ni rycker undan mattan för dessa människor.

Anf. 49 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågorna. Jag vet inte riktigt hur jag ska hantera dem eftersom ledamoten företräder ett parti som inte har lagt fram en budget som främjar landsbygdens resor och som lägger fram förslag om reseavdrag som gynnar stadsbor som har ganska nära till jobbet, och som dessutom har kollektivtrafik, men som inte gynnar landsbygden.

Bussarna på landsbygden slutade gå för väldigt länge sedan, Thomas Morell. Det är ganska många år sedan det slutade gå bussar på våra mindre vägnät. Då har bilen varit viktig. Just därför har vi också sett till att bilisten ges en möjlighet att vara med i den gröna omställningen tack vare reduktionsplikten. Det ger oss alla möjlighet att inte känna oss som miljöbovar även om vi måste ta bilen om vi inte har tillgång till någon form av kollektivtrafik där vi bor.

Därför känns det så märkligt att få frågan vad man ska göra när bussen inte går från en person som står bakom en budget som inte har några landsbygdssatsningar och inte några satsningar som handlar om att göra bio-drivmedel och inte ens vanliga drivmedel billigare. Jag tror inte att ledamoten kände sig speciellt nöjd när man lovade en sänkning på närmare 10 kronor vid pump och det slutade med 40 öre.

Reduktionsplikten kanske jag inte behöver gå in på nu eftersom det är väldigt tydligt vad det parti som ledamoten företräder står för.

Med Centerpartiets budgetförslag för hela Sverige, med de satsningar som vi har kopplade till landsbygden och kopplade till kollektivtrafiken att kunna ställa om till andra bränslen framöver, skulle det bli betydligt bättre för alla de människor som bor på landsbygden.

Anf. 50 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret. I sitt anförande sa ledamoten att långsiktiga spelregler var en förutsättning för att både företag och privatpersoner ska veta vad de har att rätta sig efter. Dessa spelregler får inte vara sådana att de slår undan förutsättningarna för människor att leva och bo ute i landet. Men man ser inte konsekvenserna av den politik som man har fört. Och effekten blir inte att miljön blir bättre av den politik som den förra regeringen förde. Den enda effekten blev att det är näst intill omöjligt att leva, bo och verka ute på landsbygden, där vi har mängder av företag.

Ledamoten kommer själv från Skaraborg, som är ett län som har mängder av småföretag ute i buskarna. Det finns oerhört många små företag ute på landsbygden i Skaraborg, och för all del även i andra delar av landet. Men de får svårare att klara sig när transporter blir dyra. Det är dyrt att värma lokalerna. På en del bagerier har man inte ens råd att baka bröd för att elen är så dyr. Detta är en direkt konsekvens av den förra regeringens sätt att hantera detta. Man har fört en politik som är direkt skadlig för landet, för individer, för företag och i slutändan för miljön eftersom man ryck-

er undan de ekonomiska förutsättningarna för att verkligen ställa om och få en annan produktion. Men man ser inte och förstår inte konsekvenserna av detta handlande, och det är högst anmärkningsvärt.

Jag hoppas innerligt att åtminstone Centerpartiet kommer tillbaka på banan och förstår vad som måste göras för att få en drivkraft så att både människor och företag kan verka på en sund marknad och känna delaktighet i att nå en bättre miljö. Och det handlar inte bara om koldioxid. Det finns mycket annat att angripa också.

Anf. 51 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Jag har inte vid något tillfälle hört ledamoten hänvisa till någon rapport som visar att miljön inte har blivit bättre under de gångna åren. Jag har inte sett något annat.

Vi vet alla att priserna har höjts, men den nya regeringen och det parti som stöder den har ändå inte förmått komma med något svar på de utmaningar som finns. Det finns ju inget högkostnadsskydd för några företagare som har problem med sina bagerier. Det har ju inte kommit några delar som skulle kunna ge möjligheter för landsbygdens människor att sänka kostnaderna.

Pratet om långsiktiga spelregler och att man ser människor ute i buskarna visar sig alltså inte på någon enda punkt i den budget som ligger här, och det är ju den vi debatterar. När det gäller delarna med koppling till trafiken drar man i stället ned på olika former av till exempel underhåll till järnvägen, som vi väl ändå får säga är en del av kollektivtrafiken.

Vi vill att det ska fungera på många olika sätt, och vi vet att många bussföretag i dag helst kör på rena biodrivmedel. Man vill väldigt gärna köra med HVO 100 i tanken, och man är stolt över att vara en del av den gröna omställningen. Den här regeringen och dess samarbetsparti ger inga förutsättningar för företag att fortsätta med detta när den nu drar undan möjligheten att ta ytterligare kliv för att skapa investeringar i förnybara biodrivmedel i Sverige.

Frågor av den här typen, alltså att vi inte skulle se konsekvenserna av förd politik och att företag ute i buskarna inte klarar sig, förvånar mig väldigt mycket. Tack och lov finns det företagare som förstår hur man gör också när det kommer svåra situationer även om de politiska partier som leder Sverige inte har gjort det i sin budget.

Jag tyckte alltså att det var lite märkliga frågor, men jag har försökt svara så gott jag kan.

Anf. 52 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Så trevligt att få tillbringa en lördag precis en vecka före julafton tillsammans med alla här och diskutera den viktiga infrastrukturen!

Herr talman! Infrastrukturen är en grundläggande del av vårt samhälle och vår ekonomi. Ibland förvånas jag över att våra väljare när de ska gradera valfrågor inte har med infrastrukturen som en av de viktigaste frågorna. Den påverkar nämligen människors möjlighet att förflytta sig och att kommunicera, och den påverkar också möjligheten för våra företag att växa och skapa jobb.

Därför är det glädjande att den här regeringen har lagt fram en stark budgetproposition som satsar på vår infrastruktur. Den innehåller satsningar i hela vårt transportsystem, och det kommer att leda till bättre och snabbare förbindelser mellan olika delar av landet – vilket i sin tur kan öka tillväxten och skapa jobb.

Just detta med att se helheten i transportsystemet är någonting regeringen har tagit fasta på. Det handlar om ett system där alla fyra transportslag – bil, tåg, båt och flyt – är självklara delar som har olika styrkor och fungerar olika bra för olika ändamål. Vi är inte en regering som ställer trafikslag mot varandra, utan vi vill skapa ett effektivt transportsystem där alla transportslag har en viktig plats.

Herr talman! Oavsett hur mycket pengar som satsas på infrastruktur kommer behoven alltid att överstiga de resurser som finns tillgängliga. Dessutom har vi i dagsläget en kostnadsutveckling och en kompetensbrist som riskerar att försena och fördyra viktiga satsningar. Vår uppgift som politiker blir att prioritera, och vi kommer att prioritera att se till att den infrastruktur vi redan har på plats fungerar genom att satsa på underhåll av både väg och järnväg. Vårt fokus kommer också att ligga på att bygga bort flaskhalsar och säkerställa att arbetspendling och godstransporter fungerar.

De investeringar vi planerar för i dag kommer inte att stå klara förrän om många år, och det är viktigt att vi tar höjd för den tekniska utvecklingen. Vi kommer att få se självkörande bilar, och de första kommer nog att vara självkörande lastbilar som går på el och kan köra transporter dygnet runt, utan hänsyn till exempelvis vilotider.

Vi ser även att alla trafikslag ställer om, och det måste vi också ta höjd för i vårt transportsystem – att alla transportslag faktiskt blir fossilfria. Det är en framtid som en del av partierna i oppositionen inte verkar ta någon som helst hänsyn till. Ett exempel är att det är väsentlig skillnad mellan den här regeringen och den förra regeringen när det gäller hur man ser på flyget. Vi anser att flyget är nödvändigt för tillgängligheten inom Sverige och mellan Sverige och andra länder – och vi ser att flyget ställer om.

Flygbolaget SAS nya flotta av flygplan drar till exempel 30 procent mindre bränsle än de plan de ersätter, och BRA gjorde nyligen sin första flygning på 100 procent biobränsle. Det intressanta var att den enda politikern som var på plats då var jag. Detta skedde i våras, och ingen från dåvarande regeringen var närvarande. Inte ens Miljöpartiet, som man kan tycka skulle ha ett intresse av att vi nu faktiskt har möjlighet att gå mot ett fossilfritt flyg, var där.

Sverige har dessutom ett företag som arbetar med att utveckla elflyg samt företag som utvecklar vätgaslösningar för flyget. Vi tror på flyget och vill säkerställa att det finns en väl fungerande flygplatsinfrastruktur i Sverige, liksom god tillgång till Stockholm från alla delar av landet.

Herr talman! I budgeten ligger därför en fortsatt satsning på ekonomiskt stöd till det utökade antal beredskapsflygplatser som beslutades i samband med pandemin. Vi ser fram emot vad den utredning som nu tittar på flygplatsinfrastrukturen för hela landet kommer fram till. Många kommuner och regioner ute i landet drog också en lättnadens suck efter regeringens tydliga besked att Bromma inte ska läggas ned.

Herr talman! En fråga som många inom industri- och transportsektorn har lyft under flera år är behovet av nya isbrytare. Med de stora satsningar på ny industri som görs i norra Sverige är behovet akut. Utan isbrytare riskerar transporterna till och från norra Sverige att haverera.

Den förra regeringen var passiv, och det var tack vare ett tillkännagivande härifrån riksdagen som finansieringen av isbrytarna lyftes in i den nationella planen. I och med den här budgeten får Sjöfartsverket ett myndigande att beställa nya isbrytare, och man räknar med att den första nya isbrytaren ska kunna sjösättas och testas under vintern 2026/27.

En annan viktig del av vår budgetproposition är investeringarna i Sveriges bredbandsnät. Det kommer att göra det möjligt för fler människor att få tillgång till snabbare och mer stabila internetuppkopplingar, vilket är en förutsättning för att människor och företag ska kunna dra nytta av de digitala tjänster och verktyg som finns tillgängliga. Ett exempel är den AI-lösning som skriver texter. Den har jag testat själv, och delar av mitt anförande är faktiskt skrivna av den AI som nu finns tillgänglig alldeles gratis.

Det finns fantastiska möjligheter med digitaliseringen, men vi har som land tyvärr tappat fart i den utvecklingen jämfört med andra länder. De drar ifrån. En väl fungerande digital infrastruktur är grunden för att vi alla ska kunna ta del av de möjligheter som digitaliseringen ger. Regeringen kommer också att diskutera en ambitionshöjning när det gäller vår satsning på digitaliseringen och dess möjligheter.

Herr talman! Jag har läst igenom oppositionens olika budgetförslag, och man kan konstatera att det är långt ifrån en samlad opposition vi ser här i kammaren. Det spretar ordentligt.

Socialdemokraterna gör väldigt lite förändringar i regeringens budgetförslag medan Miljöpartiet lånar allt till alla och spenderar pengar som om det inte fanns någon morgondag – och inte heller ett ekonomiskt läge där vi har en hög inflation. Centerpartiet blåser upp sin budget på området genom att inkludera bränslestöd till landsbygden, vilket egentligen inte hör hemma i det här utgiftsområdet. De döljer det faktum att de faktiskt minskar satsningen på infrastruktur med nästan 1 miljard.

Sammantaget är budgeten för 2023 en stark satsning på infrastruktur, och det är en satsning som kommer att gynna både vår ekonomi och vårt samhälle. Genom att investera i vår infrastruktur skapar vi förutsättningar för en bättre framtid för oss alla.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 53 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Jag vill fråga ledamoten Stockhaus lite grann om detta med att stoppa nya stambanor, något som är fullständigt obegripligt med tanke på den kapacitetsbrist som råder.

Sedan jag kom in i trafikutskottet tror jag att de flesta besök jag har gjort och besökare jag har haft har berört oron kring vad som ska hända när det gäller detta. Hur länge ska vi behöva vänta på förstörade arbetsmarknader? Det handlar alltså om förstörade regioner – att man som människor kan välja var man vill jobba och var man vill bo tack vare att vi utökar arbetsmarknadsregionerna. År 1970 hade vi 187 arbetsmarknadsregioner; 2020 hade vi 60 stycken.

En central del för att lyckas med att utöka arbetsmarknadsregionerna är infrastrukturen. Sverigeförhandlingen lade faktiskt grunden till det vi ser i dag med nya stambanor, och det var ju en moderat statsminister som låg bakom den.

Persontrafiken har ökat väldigt mycket, liksom godstrafiken. Godstrafiken kan dock inte öka mer på grund av kapacitetsbristen. Ett exempel togs upp tidigare från talarstolen. I dag är det 1 400 bussar som passerar varje dag vid Kallebäcksmotet i Göteborg. Staden har fått bygga om sin infrastruktur på grund av att man inte kan ta tåget från Borås till Göteborg.

Vad är Moderaternas vision för framtiden? Hur menar Moderaterna att lösningen på kapacitetsbristen ser ut? I näringslivet är man väldigt orolig.

Anf. 54 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Tack, Gunilla Svantorp, för frågorna!

Jag tror att näringslivet förväntar sig att vi politiker gör kloka prioriteringar och säkerställer att de pengar som vi investerar används på ett klokt sätt. Vi måste alltså fokusera på sådant som är samhällsekonomiskt lönsamt.

Projektet med höghastighetsjärnväg har fått oerhört skarp kritik. Även om man höjde kostnaden för koldioxidutsläpp sju gånger om skulle man inte få det här projektet att gå ihop rent samhällsekonomiskt.

Vi vill bygga räls, och vi vill utöka arbetsmarknadsregionerna. Vi vill dock se att man bygger på det system som finns i dag. Till exempel finns ju varken Alingsås–Göteborg, som är den största flaskhalsen i det svenska systemet, eller Uppsala–Stockholm med i närtid när det gäller investeringar. Detta är de största flaskhalsarna i systemet i dag. Uppsala–Stockholm påverkar hela trafiken från norra Sverige.

Vi måste utgå från det system som finns och inte någon form av önskedrömmar om stora prestigeprojekt som kostar precis hur mycket pengar som helst. Dessutom kommer de inte att lösa något problem alls förrän möjligtvis framåt 2050.

Vi vill satsa på räls. Vi vill satsa på att bygga på det system som finns, bygga bort flaskhalsarna och fokusera på pendling – inte på att stockholmarna ska kunna ta sig snabbare till Göteborg och Malmö.

Anf. 55 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! ”Vi måste bygga på det system vi har”, säger Moderaterna. Är detta visionen för framtiden? Vad är egentligen Moderaternas vision för framtiden? Det måste väl ändå vara att se bortom det vi har här och nu. Man måste kunna göra två saker samtidigt.

År 2029 kommer Fehmarn Bält-förbindelsen att vara klar. Vad ska hända med de tåg som kommer där? Ska det bli stopp? Har Moderaterna någon som helst syn på det? Vad kommer att hända? Hur ska vi koppla ihop övriga världen med Sverige om det blir stopp när man kommer hit?

Jag tycker att det är lite spännande att man bara pratar om att vi ska bygga på det vi redan har. Vi behöver ju ny kapacitet. Vi behöver nya spår, så att det går att flytta gods och så att vi kan utöka den möjlighet som finns för människor att förflytta sig mellan olika städer. Det finns fler städer i Sverige än Stockholm; jag vill bara påminna om det. När ledamoten Stockhaus i sitt anförande pratade om flyg sa hon att det är viktigt att vi har god

tillgång till att ta oss till Stockholm. Det är dock också viktigt att vi har god tillgång till att ta oss till hela övriga landet.

Jag är lite bekymrad. När Moderaterna styrde senast var en av de första saker man gjorde att stoppa Norrbotniabanan, som är så långt bort från Stockholm som det går att komma. Vi ser i dag att det har tagit väldigt lång tid att komma igång igen. Nu finns det en stor oro för att det kommer att ta stopp för något som är viktigt för väldigt många människor i vårt land.

Maria Stockhaus svarade inte på frågan. Vad är hennes alternativ till nya stambanor?

(Applåder)

Anf. 56 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Jag är uppriktigt sagt lite förvånad över Gunilla Svantorps sätt att argumentera. Att bygga på det vi har innebär ju inte att vi ska ha exakt samma kapacitet som vi har i dag. Det innebär att vi utökar kapaciteten, till exempel från enkelspår till dubbelspår, vilket dubblar kapaciteten på sträckor, till exempel Alingsås–Göteborg. Detta behövs också på andra sträckor.

Under valrörelsen åkte man runt och lade ned räls och klippte band lite överallt, men den som tittar i den nationella planen ser att det är lite av kejsarens nya kläder. Det låter jättebra, men det ligger framåt 2033, med 15 procents finansiering. Det säger ju ingenting och ökar ingen kapacitet.

Det finns också en mycket stor oro från näringslivet när det gäller hur vi hanterar investeringar i vår infrastruktur. Vi har en nationell plan där det mesta skjuts på framtiden eller ligger sent. Det finns väldigt lite finansiering, och med de kostnadsökningar vi har trillar det över kanten och blir alltså inte av.

I den delen av planen ligger Norrbotniabanan och Uppsala–Stockholm. Jag skulle säga att människor i norra Sverige har all anledning att vara väldigt oroliga när de tittar på den nationella planen och på hur den förra regeringen hanterade denna fråga. Det handlar också om det faktum att man i princip har ignorerat nio rapporter från Riksrevisionen som pekar på de stora problem som finns inom Trafikverket, som också gör att vi får problem att genomföra nödvändiga infrastrukturinvesteringar.

Vår vision är ett transportsystem för hela Sverige där alla de fyra trafikslagen ingår och där tillgängligheten är god för både gods och pendling i hela Sverige.

(Applåder)

Anf. 57 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att Maria Stockhaus kan köra lite djupare machine learning på sitt AI. Hon glömde nämligen att nämna Vänsterpartiets budget. Det kanske beror på att vi i Vänsterpartiet satsar 170 miljarder mer än vad regeringen gör i sin budget och att det därför är skönt att glömma bort detta.

Min fråga till ledamoten handlar om det klimatpolitiska ramverket. Det är uppenbart att målet i det aldrig kommer att kunna nås med den politik som regeringen lägger fram. Sju partier var helt överens om att målen i detta ramverk måste uppnås. Vi måste sänka utsläppen från transportsektorn med 70 procent, och det måste ske senast 2030.

Vad gör då regeringen för att uppnå detta? Man tar bort bonus malus över ett dygn. Man tar bort det färdmedelsneutrala reseavdraget och sviker alla resenärer i hela Sverige.

Industrin står för en väldigt stor del av utsläppen. Inte heller där händer det särskilt mycket, utan det är lite laddstolpar som kanske ska komma på plats. Vi har precis hört, i replikskiftet med SD, att lastbilarna inte kunde köra så mycket och egentligen inte kunde ladda någonstans över huvud taget.

Dessutom har man inte alls lyckats sänka bensinpriset, utan nu kostar det otroligt mycket. Och när det gäller elen har vi Ebbapriser.

Det går inte jättebra för den här regeringen med att nå målen i det klimatpolitiska ramverket. Jag skulle vilja höra ett ärligt svar från Maria Stockhaus. Hur ska Sverige nå de klimatpolitiska målen för transportsektorn?

Anf. 58 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Jag var inte riktigt medveten om att det var en klimatpolitisk debatt vi hade här i stället för en debatt om utgiftsområdet transporter. Jag kan ändå försöka att bemöta en del av det som Linda Snecker tog upp.

Jag skulle säga att Vänsterpartiets budget är en allt-till-alla-budget med lånefinansiering som om det inte fanns någon morgondag och inte heller en ekonomi som är drabbad av hög inflation. Detta tar man inget ansvar alls för i sin budget.

Ska vi göra skillnad när det gäller klimatet måste vi göra saker som får effekt. Någonting som den förra regeringen har fått väldigt mycket kritik för är just att det som man genomförde inte hade någon effekt. Hade man till exempel satsat på att bygga ut laddstolpar för lastbilar hade lastbilarna haft en möjlighet att ladda. Vänsterpartiet är precis som Miljöpartiet. Vi ska inte köra bil över huvud taget – alltså är det inte intressant att bygga laddstolpar, framför allt inte för tung trafik. Men hade den förra regeringen gjort mer när det gäller detta hade vi ju haft laddstolpar för tunga lastbilar, och de som köper tunga lastbilar i dag skulle då ha haft möjlighet till snabbbladdning över hela landet. Men där valde man att inte göra tillräckligt mycket.

Vi behöver också säkerställa att vi har el som tillverkas på ett fossilfritt sätt. Vänsterpartiet är ju medskyldigt till att Sverige har avvecklat kärnkraften och nu i stället kör Karlshamnsverket för fullt när det är kallt eftersom det saknas el.

Anf. 59 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Jag hörde inte ett enda svar på mina frågor. Däremot en förvåning över om det pågår en klimatpolitisk debatt, som om det inte slagit Maria Stockhaus att transportsektorn också släpper ut och att infrastrukturen måste gynna hela landet och även vara gynnsam för klimatet.

”Allt till alla” säger ledamoten om Vänsterpartiets budget, men regeringens budget ger ju inget till någon! Ingen får någonting – varken resenärerna eller industrin.

Med all respekt för den förra regeringen struntar jag fullständigt i vad den gjorde. Jag vill veta vad ledamotens regering gör för att uppnå de klimatpolitiska målen, men det svarar inte Maria Stockhaus på. I stället är det

bortförklaringar om att det här partiet gör så och det där partiet gör så och om att det inte finns kärnkraft längre.

Jag levde inte när folkomröstningen skedde, men det gjorde väl andra i den här kammaren. Jag har jättesvårt att se att det är Vänsterpartiets fel att det inte finns kärnkraftverk i Sverige just nu. Men det finns ju några som ansvarar för det, och det är regeringen som sitter nu. Den har ansvar för att hela infrastrukturen ska fungera i Sverige.

Den budget vi debatterar i dag gör att man inte kan åka tåg och inte heller vet vilka stambanor som kommer att byggas. En separation mellan resenärer och gods måste ske i Sverige. Det är kö, och det går inte att komma fram i tid på grund av att godståg och resenärtåg trängs på små, små banor som inte underhålls över huvud taget. Här måste en separation ske.

Man måste ha mer järnväg för att kunna nå de klimatpolitiska målen. Maria Stockhaus får en chans till att svara på hur regeringen ska nå de klimatpolitiska målen för transportsektorn.

Anf. 60 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Elektrifieringen är en viktig del av att ställa om transportsektorn. Det är också viktigt att se till att det finns fossilfri el. Tyvärr tar det ju lite tid innan nya kärnkraftverk finns på plats, men Vänsterpartiet har historiskt sett varit med och lagt ned befintlig kärnkraft. Även om Linda Westerlund Snecker inte var född när folkomröstningen hölls måste ledamoten ändå kunna ta ansvar för sitt partis politik i den här frågan.

Det finns väldigt många ställen där det behöver utökas till dubbelspår så att kapaciteten ökas. Men att bygga höghastighetsjärnväg för att vi från Stockholm ska kunna ta oss snabbare till Göteborg och Malmö hjälper inte tågtrafiken i hela Sverige. Det hjälper inte dem som står och fryser på tåg-perronger i Örebro eller Vänersborg för att ta sig upp mot Stockholm eller någon annanstans i Sverige.

Om man nu tänker sig att det ska byggas höghastighetsjärnväg pratar alla om det som det stora, fantastiska miljöprojektet. Men problemet är att när man bygger järnväg – speciellt om man använder den nya byggmetod som alla förhållar, nämligen landbroar – går det åt otroliga mängder betong och cement. Det innebär att man bygger upp en gigantisk klimatskuld, och när det sedan är färdigt någonstans runt 2045 ska man börja beta av den. Men med vad, om alla transportslag är fossilfria?

Man måste se helheten, men jag tycker att det finns ett förhållande av att bygga järnväg. Man tar ingen hänsyn till att det också har miljökonsekvenser. Det är inte lösningen på allt, men det är lösningen på väldigt mycket. Regeringen vill se till att bygga på det vi har och att befintlig järnväg fungerar.

Anf. 61 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! När man lyssnar på den diskussion som förs här är det uppenbart att de delar av järnvägsprojekten som ligger långt fram i tiden inte kommer att bli av. Det gäller till exempel Ostlänken och planerna för Göteborg–Borås och Lund–Hässleholm. Alingsås är viktigt, men det är uppenbart att när ledamoten Stockhaus pratar om det här sägs ingenting om att de här ska byggas. Planerna på de nya stambanor som behövs i södra delen av landet har stoppats permanent.

För att klara redundansen i systemet behövs nya stambanor. Vi behöver de här transportererna, och vi behöver se till att svenskarna kommer fram även framgent – 2030, 2040 och 2050. Vi kan inte dra i nödbromsen nu och stå här och titta på, och sedan göra någonting någon gång långt fram. Då kommer det att ta evigheter innan vi får de stambanor vi behöver.

Detta är otroligt beklagligt. Reinfeldt var ändå en progressiv politiker med visioner, men den här regeringen stänger av, skrotar och tar bort – till och med järnvägsunderhållet. Det är så märkligt.

Jag måste kommentera det ledamoten sa om Miljöpartiet och bilar. Det är lite komiskt. Stockholms stad vann för några veckor sedan det prestige-fyllda priset Laddguld, som tilldelas den stad som ligger längst fram när det gäller att bygga ut laddinfrastrukturen för bilar. Det var ett projekt som jag drog i gång politiskt tillsammans med Moderaterna och som har fått staden att vara i framkant. Den biltrafik som behövs ska gå med el. Att påstå att miljöpartister inte vill ha bilar är att stå här och ljuga.

Anf. 62 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det påstås ju ganska ofta att regeringen inte är intresserad av att bygga järnväg över huvud taget, vilket inte stämmer. Det vi vill göra är att säkerställa att det byggs järnväg där det verkligen behövs, och att den byggs så kostnadseffektivt som möjligt.

När vi ska prioritera användningen av skattepengarna måste vi titta på vad som är samhällsekonomiskt lönsamt. Höghastighetstågen är inte det. De stambanorna är inte samhällsekonomiskt lönsamma. Prislappen när Sverigeförhandlingarna gjordes var en helt annan än i dag. Det är viktigt att fokusera på att pengarna används på ett klokt sätt.

I järnvägssystemet i dag är de två värsta flaskhalsarna Göteborg–Alingsås och Stockholm–Uppsala. Ingen av dem finns med i den nationella planen utom en liten del som inte kommer att påverka trafiken särskilt mycket. Uppsala–Stockholm ligger långt fram i tiden, framåt 2033, med en väldigt liten andel av finansieringen klar. Dessa flaskhalsar kommer att bestå. De är viktiga att fokusera på. Uppsala–Stockholm påverkar dessutom trafiken i hela norra Sverige.

Vi vill bygga järnväg, bygga vidare på det som finns och bygga dubbelspår där det finns enkelspår för att öka kapaciteten. Det går fortare, är mer kostnadseffektivt och mer samhällsekonomiskt lönsamt än prestigeprojektet med höghastighetsjärnväg.

När det gäller bilar – visst, det är fantastiskt att det finns laddinfrastruktur i Stockholm. Många som bor i innerstan vågar dock inte ha elbil eftersom det är svårt att ladda. Men nu pratar vi om hela landet och om snabb-laddning för tung trafik. Den förra regeringen gjorde inte särskilt mycket, vilket innebär att den omställningen kommer att bli försenad. Man vågade inte satsa på laddbara, tunga lastbilar. Det är sorgligt att den förra regeringen inte tog tag i den frågan och såg till att detta kom på plats så att det kunde bli fossilfria transporter även på vägarna.

Anf. 63 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Herr talman! Sträckan till Alingsås och fyrspåren till Uppsala är viktiga för de båda regionerna, för stambanorna och för framkomligheten för järnvägstransporterna. Men nu hävdar Stockhaus att Ostlänken, som ju planeras för max 250 kilometer i timmen, är ett höghastighetståg och att Göte-

borg–Borås och Lund–Hässleholm också är det. Men det är normala stambanor – tågen går självklart med hög hastighet, men det är inte höghastighetståg.

Det borde rimligen vara så att regeringen säger ja till dem, men uppenbarligen säger man nu nej till nya stambanor som kan ge bra trafik som gör att folk inte kommer för sent till sina arbeten. Det är beklagligt.

Jag måste också kommentera det som står i budgeten och som har sagts här om flyget. Det flyg som behövs och som behöver finnas kvar – en stor del av flyget som behövs faktiskt – ska självklart ställa om till fossilfria bränslen. Det är bra att BRA har flugit med fossilfritt bränsle någon gång, men märkligt att de inte gör det oftare, eftersom planen uppenbarligen klarar det redan i dag. De borde göra det mer. Det kan ju marknaden lösa.

Moderaterna, regeringen, Sverigedemokraterna och hela den gruppen vill behålla Bromma flygplats trots att den enligt alla utredningar inte behövs. Om det nationella flyget ska fungera behöver det samlas på Arlanda och konsolideras. Därmed kan man få ett flyg som fungerar. Men i stället vill regeringen hålla kvar flyget på Bromma och därmed förneka Stockholmsregionen ett stort antal bostäder. Det är beklagligt.

Anf. 64 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det stämmer att hastigheten på Ostlänken har sänkts till 250, mycket tack vare att ett flertal moderata kommunalråd har varit tydliga med att man inte kan bygga järnväg och bara snabbt köra förbi en massa orter där det bor människor som behöver kunna pendla till jobbet. Det är jättebra och viktigt.

Det kommer besked från regeringen om de tre sträckorna så småningom. När det gäller Ostlänken har man kommit långt och har fokus på pendling. När det gäller Lund–Hässleholm planerar man fortfarande för höghastighetsjärnväg. Den är alltså mer tveksam, även om man säkert kan behöva mer kapacitet även på den sträckan.

Jag skulle vilja säga att vi behöver flyget inte bara som det är i dag, utan vi kan behöva mer flyg framöver. Ju mer flyget ställer om, desto bättre blir det. Det är ett effektivt sätt att transportera på, eftersom man inte behöver bygga lika mycket infrastruktur mellan platserna. Det räcker med en landningsbana på två kilometer i båda ändarna. Sedan kan man nå olika delar av landet på det sättet. Det är ett effektivt sätt att transportera människor på i förhållande till att bygga både järnväg och väg egentligen.

När det gäller BRA:s flygning med biobränsle är deras önskan att gå vidare och kunna flyga på 100 procent biobränsle nu när de har bevisat att det går. Det är dock inte så enkelt att marknaden sköter det. Det måste gå igenom ganska många tillståndsprocesser innan man får flyga passagerare på 100 procent biobränsle. Det viktiga är att de har visat att det går. De är beredda att ta allt vad det innebär för att få det godkänt.

I fråga om Bromma och Arlanda är det intressant. Det var tydligt att många ute i landet var förtvivlade när det gällde tanken på att lägga ned Bromma. Det är svårt att förstå som stockholmare. Men det har att göra med den tillgänglighet till Stockholm som Bromma skapar. Om man ska flytta den trafiken till Arlanda behöver man dessutom bygga ut och bygga om Arlanda. Men det är Miljöpartiet inte heller beredda att göra.

Flygfientligheten kommer inte att fungera om Sverige ska ha tillväxt i och tillgänglighet till hela landet. Den här regeringen har en helt annan syn på flyget. Jag tror att hela landet välkomnar det.

Prot. 2022/23:41
17 december

Kommunikationer

Anf. 65 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Tack för anförandet, Maria Stockhaus!

Mina och ledamotens vägar har mötts i andra utskott tidigare. Jag känner tillförsikt när det gäller ledamotens kompetens kopplat till digitalisering, inte minst det som Centerpartiet ofta benämner ett femte transportslag. Det gäller bredband och de delarna. Där känner jag alltså inte att jag har mycket att ställa frågor om.

Jag bekymrar mig däremot över det som jag upplever som ett Stockholmsperspektiv, att stockholmare inte har i Malmö eller Göteborg att göra eller åtminstone inte ska komma dit särskilt fort. Men det är inte det vi pratar om, tänker jag.

Jag nämnde sträckan Göteborg–Borås. Det förvånar mig att höra ledamoten kalla det, som jag förstår det, för ett prestigeprojekt och att man tycker att Alingsås–Göteborg är mer prioriterat. Det handlar om tio års arbete, Sverigeförhandlingen och så vidare. Otroligt många politiker, tjänstepersoner och företag har lagt ned oerhört mycket tid på det. Här avfärdas det bara som ett prestigeprojekt.

Vi ser samtidigt att otroligt angelägna infrastruktursatsningar behöver göras. Tidigare nämndes Fehmarn Bält och möjligheten att när den öppnar ta in gods i Sverige söderifrån på järnväg men också på väg.

Jag vill fråga ledamoten: På vilket sätt är det samhällsekonomiskt att kasta bort tio års arbete? Och på vilket sätt kan man visa att man hör det som sägs i södra och västra Sverige där det finns extrema behov? Stockholmsområdet har faktiskt varit gynnat under ganska lång tid.

Anf. 66 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Huruvida någon landsände är mer gynnad än någon annan vill jag ha osagt. Alla hävdar att de missgynnade. Man räknar på lite olika sätt.

Höghastighetsjärnvägen var verkligen ett prestigeprojekt från början. Man skulle kunna åka snabbt mellan Stockholm, Göteborg och Malmö. Det skulle gynna oss som bor i de tre städerna, men det skulle inte gynna dem som bor däremellan. Nu har projektet förändrats över tid, och det finns delar av det som vi absolut ska ta till vara bland de planeringsprocesser som har gjorts.

När prislappen har stigit med jag vet inte hur många hundra procent från ursprungskalkylen kan vi moderater önska att man någonstans drar i handbromsen. Det är också något Riksrevisionen har varit tydliga med. De kritiserade just att det inte fanns kontrollstationer på vägen där man började ifrågasätta om projektet var värt att fortsätta med, eftersom kostnaden blev ofantligt hög.

Det är viktigt att vi tittar på var det finns brist på kapacitet. Det är där vi behöver fokusera. Nu byggs Göteborgs hamn ut, men man inser att det mesta som kommer därifrån kommer att behöva gå på järnväg eftersom Alingsås–Göteborg inte har den kapacitet som krävs. Och all tågtrafik från norra Sverige fastnar i Uppsala. Det gäller även pendlingstrafiken i regionen mellan Uppsala och Stockholm där man inte får fyrspar, vilket behövs.

Det är på de två sträckorna vi har störst kapacitetsbrister. När vi ska prioritera och har begränsat med pengar måste vi titta på var de största problemen finns.

När det gäller Fehmarn Bält är det intressant. Det är flera som har lyft upp den förbindelsen. Ett stort problem där är att det är enkelspår genom stora delar av Danmark. Det kommer alltså att bli stopp långt innan man kommer till Öresundsbron. Dessutom säger Trafikverket att kapaciteten kan ökas genom att man gör justeringar i brofästena så att den trafik som ska till Sverige klarar den ökning som Fehmarn Bält innebär. Det behövs inte nya stambanor för höghastighetståg för att klara den ökningen.

Anf. 67 ULRIKA HEIE (C) replik:

Herr talman! Tack för svaren, ledamoten Stockhaus!

Jag vill ändå fortsätta med att försöka få klarhet. Ledamoten nämner kapacitetsökningen som en viktig del. Min bild är att det har varit en av grundpelarna i Sverigeförhandlingen. Låt oss då sluta prata om höghastighetståg och i stället prata om de nya stambanorna och kapacitetsökning där det behövs.

Jag blir lite orolig när ledamoten inte känns vid behovet av ökad kapacitet i Västsverige och södra Sverige på det sätt som jag nog hade förväntat mig. Vad jag förstår är nu Stockholm–Uppsala betydligt viktigare än någon annan del i Sverige. Där tas i och för sig tåg som kommer norrifrån emot.

Vad är ledamotens besked när det gäller Ostlänken, Lund–Hässleholm och Göteborg–Borås? Kommer det att bli ett omtag från regeringen? Och kommer det med anledning av omtaget att förlängas med fem tio år? Kommer man att fördröja?

Detta är arbetsmarknadsregioner där människor behöver förflytta sig. Låt oss inte bara ta ändpunkterna. Det är faktiskt planerat för ett antal stopp på vägen. Ska inte de delarna få möjlighet att attrahera både boende och arbetskraft på det sätt som var hela tanken med Sverigeförhandlingen?

Vad är beskedet till alla som bor utmed Ostlänkens delar och Göteborg–Borås, där det går dubbeldäckartransport för arbetskraftspendling var fjärde minut, vilket vi redan har sagt flera gånger i dag? Västsverige är i dag Sveriges snabbast växande och absolut största tillväxtregion kopplat till industrin.

Anf. 68 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det är viktigt att man tittar på helheten i transportsystemet och gör prioriteringar utifrån det. Då handlar det om att titta på var vi har störst kapacitetsbrister och att adressera dem först när man ska prioritera.

Många pratar om de nya stambanorna som en snabb lösning och som att vi nu kommer att kunna pendla. Men vi pratar om 2045, 2050. Hur ser transportsektorn ut då? Detta är ett projekt som inte kommer att komma på plats nu även om det skulle bli omtag i närtid. Det ligger oerhört långt fram i tiden.

När det gäller definitiva besked om exakt de tre sträckorna kommer regeringen att återkomma i närtid om vad som kommer att hända.

Mig veterligen ligger även Alingsås–Göteborg i Västsverige. Man har lagt stora pengar på att muddra ut hamnen i Göteborg för att kunna ta emot

de allra största fartygen. Nu har man ett stort problem. All den kapacitet som man utökar i hamnen kommer att behöva gå på lastbil, eftersom det inte finns tillräcklig järnvägskapacitet på grund av den trånga sektorn mellan Alingsås och Göteborg.

När det gäller att transportera gods och människor norröver med tåg är Uppsala–Stockholm den sträcka där det är allra trängst. Sedan finns det andra sträckor där det är enkelspår och som också behöver prioriteras för att vi ska få bättre kapacitet i hela systemet.

Nu är det fokus på södra Sverige och alla som bor där, medan man i stort sett har glömt bort norra Sverige. Satsningarna i norra Sverige ligger så långt fram och är så lågt finansierade att de inte kommer att bli av under den här planperioden.

Vi behöver se över var pengarna gör mest nytta och var vi får mest valuta för pengarna rent samhällsekonomiskt. Det är så vi måste prioritera. Det är svårt att prioritera. Vi kommer aldrig att ha tillräckligt med pengar för att täcka alla behov. Men det måste handla om den samhällsekonomiska lönsamheten och var samhället får mest tillbaka av investeringen. Det måste vara de investeringarna vi satsar på, inte investeringar som höghastighetsbanorna, som visat sig vara extremt olönsamma. Det är fel sätt att satsa pengar.

Anf. 69 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater har en partimotion där helheten på politiken syns och som behandlas i finansutskottet. Därför avstår vi från ställningstagande i detta ärende, men vi har ett särskilt yttrande som jag hänvisar till.

Precis som tidigare har sagts diskuterar vi kommunikationer, transporter och politik för informationssamhället, alltså infrastruktur, både fysisk och digital. Men jag tänkte börja med att prata lite grann om frihet.

Frihet kan handla om att få vara den man faktiskt är. Det kan handla om att kunna tillägna sig kunskap. Det kan handla om att få ett jobb och att få en egen lön som man själv bestämmer över. Det kan såklart också handla om att förflytta sig i landet och utanför landet.

För tidigare generationer betydde bilen en väldigt stor frihet. För dem som kanske är ett par år äldre än jag innebar tågfluffen en väldigt viktig frihet. För de flesta är körkortet någonting som innebär en stor frihetskänsla. Och för några, kanske framför allt ungdomar på landsbygden, är A-traktorn en väldigt viktig frihetssymbol, speciellt för dem som bor där bussen inte går så ofta eller typ aldrig.

Staten är en möjliggörare för friheten och känslan av frihet. Staten är också en väldigt viktig samhällsbyggare. Vi ska ha ett Sverige som håller ihop. Ett verktyg för det är ett väl fungerande transportsystem med många olika transportslag. Där ingår cykelvägar, bilvägar, järnvägen, som vi har pratat en hel del om hittills i dag, sjöfarten och flyget. Allt hänger ihop.

I den nationella planen, som antas vart fjärde år och som utgör grunden för det vi diskuterar, talar vi om vad vi vill ska ske 4, 10, 20 och 30 år framåt. Infrastrukturpolitiken är något väldigt långsiktigt, på samma sätt som forskningspolitiken, det område jag ägnade mig åt tidigare. Någonting som jag har mött under min tid i trafikutskottet är verkligen önskemål om långsiktighet och att vi håller i det som vi har sagt att vi ska göra. En na-

tionell plan för infrastruktur kommer inte bara plötsligt, utan den bygger på dem som funnits tidigare.

Som jag sagt förut är det väldigt viktigt att vi håller i det som vi har sagt i den nationella planen, inte minst för att kunna utöka våra arbetsmarknadsregioner. Framför allt kanske det är viktigt för godset, så att vi kan flytta över gods från väg till järnväg och sjöfart. Allt det som produceras i vårt land ska ju ut härifrån på ett eller annat sätt. Mycket ska också komma hit. Eftersom vi än så länge inte producerar till exempel vår egen mat behöver vi få in den.

Kollektivtrafiken är mycket viktig för väldigt många – för att man ska kunna ta sig till jobbet, för att man ska kunna ta sig till förskolan och hämta barnen efter att man har jobbat och för att man ska kunna besöka vänner och bekanta. Särskilt viktig är den med tanke på klimatutmaningen.

Vi tycker att det är väldigt viktigt att de unga i vårt land tidigt får in en vana att använda sig av kollektivtrafiken där det är möjligt. Alla kan inte det, men för dem som kan det är det väldigt viktigt. Därför avsätter vi i vår budget 500 miljoner i sökbara pengar för att man ska kunna erbjuda avgiftsfria kollektivtrafikresor för unga på sommaren. Att de ska kunna ta sommarjobb en bit bort från hemmet och kunna hänga med vänner och bekanta är jätteviktigt.

En sak som vi i Sverige är väldigt bra på är trafiksäkerheten. Det är viktigt att vi håller i det. Det är viktigt att vi också ser till att vår nollvision är levande. När vi gick hit i dag var det 178 personer som dött i trafiken hittills i år, och varenda en av de människorna är såklart en för mycket. Det är viktigt att vi håller i trafiksäkerhetsfrågorna, på samma sätt som vi måste hålla i det arbete som den tidigare S-regeringen utförde för yrkestrafiken och sjystare villkor. Ingen person ska heller behöva dö för att den jobbar på en väg. Det ser vi också hända. Man blir påkörd för att trafiken susar förbi lite för fort. Det är viktigt att vi ser till att hålla i de frågorna.

Transportsystemet är, precis som vi har pratat om tidigare i dag, helt avgörande för att vi ska kunna minska utsläppen. Vi har målet att minska med 70 procent till 2030 i förhållande till 2010. Det är oroande, tycker jag, att inte regeringsföreträdarna pratar mer om detta. De svarar på våra frågor, men de pratar inte själva om det. Jag ser fram emot och hoppas att återstående talare kommer att prata om vikten av att vi inte lämnar över det ansvaret till våra barn och barnbarn utan själva tar tag i frågan just nu och fortsätter det arbete som vi har gjort.

Vi måste våga investera i det som bygger Sverige starkare. Vi vet att infrastruktur hör till de sakerna. Vi behöver mer järnväg, bättre vägar och mer sjöfart.

Herr talman! Slutligen vill jag säga några ord om digitaliseringen. Det mål vi har för digitaliseringen är att vi ska vara bäst i världen på att använda dess möjligheter. Det är ett mål som förpliktar. Något som för mig är väldigt viktigt är att vi också ser till att alla är delaktiga. Vi vet att det är alldeles för många som i dag står utanför samhället och utanför digitaliseringen. Att de inte tar sig in kan bero på att de inte ser behov av det eller att de inte kan på grund av en funktionsnedsättning. Det där behöver vi verkligen bli mycket bättre på. Vi behöver också bli bättre på att få folk att se fördelen med att vara digital. Vi behöver satsa väldigt mycket mer på det.

Jag har tidigare suttit i utbildningsutskottet, där vi i alla år har pratat jättemycket om data och hur vi använder dem. Nu har jag kommit hit till trafikutskottet, där vi är ansvariga för denna fråga. Hur använder vi data? Hur ser vi till att många kan använda de data som vi tar fram genom att vi har digitaliserat? Hur ser vi till att vi kan stötta de innovationer som kommer? Det finns mycket vi har att göra. Vi ser fram emot de utredningar om detta som kommer, inte minst om hur ett nationellt id-system ska kunna se ut. Att vi på statlig och nationell nivå ser till att det är vi som har ansvaret för en nationell id-handling tycker jag är jätteviktigt.

Herr talman! Jag hänvisar till vårt särskilda yttrande.

Anf. 70 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Min bild är ändå att Socialdemokraterna försöker att vara ett ansvarstagande och statsbärande parti. Tittar man på utgiftsområde 22 skiljer det sig väldigt lite från regeringens förslag.

Min fråga till Gunilla Svantorp handlar i stället om satsningen på höghastighetsbanor. Som ett ansvarstagande parti borde man rimligtvis vara intresserad av att de pengar man satsar används på bästa möjliga sätt där den samhällsekonomiska kalkylen pekar på plus. Det gör den absolut inte när det gäller höghastighetsjärnvägen.

Dessutom kan man i den nationella planen se de två största flaskhalsarna vi har i det svenska järnvägssystemet. Den ena finns med, fast långt fram med väldigt lite finansiering. Sträckan Göteborg–Alingsås finns inte med alls. Det innebär att det fortsatt kommer att vara problem i systemet. Här skulle man kunna åstadkomma skillnad betydligt snabbare än med de nya stambanorna.

Den stora frågan är: Hur kan man som ansvarstagande och statsbärande parti ställa sig bakom ett sådant projekt? Om man gör en investering vill man rimligtvis få tillbaka åtminstone samma pengar som man satsade eller förhoppningsvis mer. Det finns ett antal infrastrukturprojekt som pekar på plus. Men just det här har ett väldigt stort minus.

Hur kan Socialdemokraterna motivera att man trots att prislappen har ökat så mycket som den har gjort fortsätter att hålla fast vid att man ska genomföra projektet?

Anf. 71 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Det är en jätteviktig fråga. Det gäller inte minst kostnadsökningarna, som har stuckit i väg oerhört. Det är väldigt viktigt. Jag ser verkligen fram mot det uppdrag som Trafikanalys har att titta på just kostnadsökningarna. Vad är det som behöver göras för att stoppa de kostnadsökningarna?

Om jag inte är helt fel underrättad var det ändå så att Öresundsbron inte heller var samhällsekonomiskt lönsam när den planerades. I dag är den en kassako för staten. Danmark har ett annat finansieringssystem än vårt. De återinvesterar allting som de i dag får ut av Öresundsbron i ny infrastruktur.

När vi började att prata om nya stambanor var det ändå under en M-ledd regering som vi hade förhandlingarna. Då hade man inte riktigt den syn som ledamoten Stockhaus har i dag.

De inom näringslivet som jag har talat med, och det är nästan allt näringsliv som finns runt om i de områden där det ska byggas ut enligt

planerna, säger att det är absolut avgörande för Sveriges tillväxt. Ibland måste man också våga se lite längre. Det gjorde man uppenbarligen när man byggde Öresundsbron.

Jag tror att det är väldigt många projekt som skulle stanna och aldrig bli av, men som i slutändan skulle ha blivit väldigt viktiga, om man helt och hållet skulle utgå från den princip som Stockhaus tycker att vi ska ha.

Anf. 72 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Herr talman! Det finns naturligtvis också andra hänsynstaganden att göra. Men med ett så oerhört stort minus som projektet har är det anmärkningsvärt att man inte har dragit i handbromsen tidigare.

Näringsliv och kommuner längs sträckorna säger att det är helt avgörande för utvecklingen i deras regioner. Jag tror inte att det spelar någon roll vem du pratar med i hela Sverige. När det gäller varenda järnvägssträcka och vägstump kommer kommuner och näringsliv i det området att säga precis samma sak. Där kommer vår svåra uppgift. Det är att prioritera.

När man gjorde Sverigeförhandlingarna hade höghastighetsjärnvägen en helt annan prislapp än vad den har i dag. Riksrevisionen har också varit kritisk till hur vi hanterar infrastrukturprojekt i Sverige. Det finns ingensans på vägen där man gör omprövningar.

När prislappen har stigit så mycket som den har gjort måste man våga dra i handbromsen och säga: Det är inte rimligt med den enorma kostnadsökning som vi har sett när det gäller att genomföra det här projektet. Vi kan se att de pengarna kommer att göra större nytta någon annanstans. Det är svårt att göra det som politiker. Men någonstans är det vårt ansvar.

Om man vill vara ett ansvarstagande statsbärande parti som är rädd om skattebetalarnas pengar måste man säkerställa att de pengar man satsar går till rätt saker. De kommer inte att räcka till allt som alla kommuner och näringsliv i olika regioner i Sverige talar om.

Vi måste då prioritera. Vad har vi för infrastruktur på plats redan i dag? Var har vi våra flaskhalsar? Hur kan vi bygga bort dem för att skapa mer kapacitet i hela systemet?

Då är inte de nya stambanorna för höghastighetståg lösningen. De kostar alldeles för mycket pengar, och de löser inte de problem vi har i det svenska transportsystemet.

Anf. 73 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att våra partier har helt olika syn på just denna fråga.

Det är spännande när ledamoten Stockhaus talar om prioriteringar. När Moderaterna styrde förra gången och jag satt i utbildningsutskottet valde den moderatledda regeringen att lägga 19 gånger mer på skattesänkningar än på skolan.

När det gäller det där med att prioritera är det ingen som riktigt vet vad vi kommer att få se. Kommer det att bli ännu mer skattesänkningar? Vi ser redan i den budget som finns nu att man satsar på dem som tjänar allra mest.

Det där med prioriteringar är viktigt. För mig handlar prioriteringar om att se till att Sverige knyts ihop och att vi får större arbetsmarknadsregioner så att fler människor kan få välja var de vill bo och var de vill jobba någonstans.

Där är nya stambanor oerhört viktiga. Det gäller inte minst för att vi ska kunna öka kapaciteten och få mer gods på våra järnvägar.

Prot. 2022/23:41
17 december

Kommunikationer

Anf. 74 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Jag hoppade till när ledamoten talade om frihet. Det handlar om frihet för människor att kunna resa och röra sig i landet och även utanför.

Konsekvensen av den tidigare regeringens politik är att människor har fått sin frihet avskuren. Om man talar med människor som lever och verkar ute i landet hör man att de inte har möjlighet att åka och hälsa på släktingar. De har inte råd att ha barnen på fritidsaktiviteter. En del har till och med sagt upp sig för att de inte har råd att åka till jobbet.

Det ser inte jag som en frihet. Jag kan inte framkalla den bilden framför mig. Man har i stället försatt människor i en situation där de har väldigt svårt att klara sin vardag. Tittar man i budgetförslaget som kommer från Socialdemokraterna är det en klen tröst för dem bor ute i landet. Där finns det inga svar på de frågorna.

Sedan har vi också frågan om att godset ska transporteras på tåg. Man ska lyfta upp gods från väg till järnväg. Det kan man med fördel göra för att transportera det tunga godset långa vägar.

Men den förra regeringens politik ledde i stället till att man lyfte av godset från tåg och ut på billiga transporter. Det var sådana som låg och körde olagligt i Sverige. De har nu fått en ny marknad på grund av den situation vi har med höga bränslepriser. Det är attraktivt att köpa transporter av dem som smugglar in bränsle och ligger och kör olagligt i Sverige.

Här ser man tydligt spår av att den tidigare regeringen inte förstod konsekvenserna av sina handlingar. Man kan heller inte utröna i budgetförslaget att ni ens har kommit till insikt om att det får de konsekvenserna.

Anf. 75 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Det var ett allmänpolitiskt inlägg, får man väl ändå säga. Det handlade inte bara om trafikfrågan.

Det är spännande att höra Sverigedemokraternas representant stå och säga att vi socialdemokrater inte förstår hur vanligt folk har det. Jo, det gör vi. Det är därför vi i den budget som jag hänvisar till och som vi läger fram i finansutskottet prioriterar att satsa på välfärden betydligt mer än vad Sverigedemokraterna och deras kamrater gör.

Välfärden kommer nämligen alla till del oavsett var de bor. Det är oerhört viktigt. Satsningarna på välfärden gör att man också kan ge mer pengar till regionerna som sedan i sin tur kan lägga mer pengar på kollektivtrafik så att du, oavsett var du bor, kan flytta dig i ditt län. Det är oerhört viktiga satsningar.

Där har ni sverigedemokrater valt att sätta er i knät på Moderaterna. De kommer alltid att se till att de som har det bäst ställt också är de som får mest pengar. Skattesänkningar när så är möjligt kommer att vara det som är prioriterat.

Hur det, Thomas Morell, kan leda till att människor ute på landsbygden får det bättre begriper inte jag och mitt parti. Därför tycker jag nog kanske att Sverigedemokraterna lurar. De säger en sak, och sedan gör de någonting helt annat med sin politik.

Det är viktigt att Thomas Morell kan visa: Vad är det ni har gjort som kommer landsbygden till del i den politik som ni precis har sagt ja till och som ni till stor del är med och styr? Vad är det som kommer landsbygden till del?

Anf. 76 THOMAS MORELL (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågorna från ledamoten! Först och främst har vi en långsiktig plan, men det går inte att på två månader lösa de problem som den förra regeringen skapade. Man måste se det hela i ett längre perspektiv.

Där vill vi frigöra resurser för att investera i väg och järnväg så att människor kan leva och bo i hela landet. Det är det ena. Men för att välfärden ska fungera måste också vår infrastruktur vara den bärande delen i den verksamhet som sker. Utan en fungerande infrastruktur blir det inte heller mycket av välfärden. Den är en absolut förutsättning för att våra samhällen ska fungera.

Ledamoten vidrörde det här med sjysta villkor inom yrkestrafiken. Jag har i stort sett levt mitt liv ute i yrkestrafiken sedan jag var barn, och jag har sett utvecklingen. Jag har i åtskilliga debatter här i kammaren fört fram vikten av att ha en fungerande kontrollverksamhet ute på vägen. En del av detta faller in under trafikutskottet, även om justitieutskottet har merparten.

Den förra regeringen var mer än lovligt förlamad när det gällde att komma med åtgärder. Man vidtog åtgärder i lagstiftningen, men man följde inte upp genom att se till att det kom in några som gjorde jobbet. Därför har vi i dag fått en situation med en verksamhet ute på vägarna som slår sönder förutsättningarna för det sunda företagandet. I slutändan får vi inte effekten att vi kan lyfta upp gods från väg till järnväg – det långväga och tunga godset. Det är billigare att köpa en fultransport, och till och med staten ägnar sig åt den typen av affärer. Det är bedrövligt.

Detta beror på att den förra regeringen inte hade förmågan att se hur saker och ting hänger samman i samhället och vilka åtgärder man måste vidta för att få ett samhälle som fungerar för alla som deltar i det.

Anf. 77 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag vill påminna ledamoten om det reformpaket för svenska löner och svenska villkor som den tidigare S-regeringen har genomfört. Vi har nya regler som stärker kontrollen, som ledamoten själv sa. Vi har sanktionsavgifter, möjligheter att beslagta fordon om man upptäcker fusk och så vidare. Det finns en hel rad med åtgärder som den tidigare S-regeringen har vidtagit, oavsett vad ledamoten nu säger. Sedan finns det självklart mer att göra, och det är ju tur.

Jag hajade till lite grann när ledamoten pratade om Sverigedemokraternas långsiktiga plan framåt. Det är jättebra att det finns en sådan. Frågan är bara hur den är synkad med Moderaternas långsiktiga plan framöver. Ibland är de här två partierna väldigt olika, och ibland är de väldigt lika.

Frågan är därför vad som kommer att hända med Sverigedemokraternas långsiktiga plan framöver. Det får vi se när Moderaterna sedan ska sänka skatterna så mycket som det bara går för dem som tjänar allra mest. Det kan man vara lite orolig för.

Anf. 78 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi trafikutskottets utgiftsområde 22. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

I morgon, fru talman, är det upplysningsvis fjärde advent. Julen är utan tvekan snart här. Det är en fantastisk högtid, och i särklass den högtid då människor i Sverige är ute och åker som mest.

Statistiken visar att under jul och nyår använder 70 procent av Sveriges bilägare sin bil, och över hälften av dessa resor är längre än 20 mil. Tåget är också ett mycket populärt färdssätt. Hela 13,7 miljoner mil åks av svenskarna över jul och nyår. Många av oss kommer alltså att vara ute på resande fot; det är ett som är säkert.

Och just säkra är någonting vi hoppas att våra vägar är. Vi hoppas att de är saltade, sandade och farbara så att risken för olyckor minimeras. Vi hoppas att vi kan lita på att tåget vi åker med kommer i utsatt tid.

Så är det tyvärr inte i dag. Vi har en stor underhållsskuld på vägnätet. Många av landets vägar är bristfälligt skötta. Vägarna är i dåligt skick och har passerat bästföredatum. Det är många boende på landsbygden som hade hoppats att den väg som de använder skulle fixas och iordningställas, men i stället sänks farten på vägsträckan. Det är svaret till oss som bor och verkar på landsbygden: I stället för att fixa vägen sänker man farten.

Det är direkt landsbygdsfientligt. Det tar längre tid att komma till och från arbetet, och företag som verkar på landsbygden förlorar mycket i konkurrenskraft. Jag har talat med människor som har åkt runt. Min kollega som satt i utskottet före mig har åkt runt i Sverige, och han säger att det är förfärligt i vissa delar, exempelvis i inlandet. Det här måste fixas.

Det är därför det är så viktigt att vi har fått en ny regering med tydligt uppsatta mål: Landets vägar ska rustas upp och säkerställa en trygg och konkurrenskraftig infrastruktur. Det är en oerhörd viktig signal till alla åkare, busschaufförer, bilåkare – ja, alla som behöver bra och fungerande vägar.

Det är också viktigt att järnvägen rustas upp framöver. Det är bra, fru talman, att regeringen också satsar på laddinfrastruktur i hela landet. Tillgången till laddstationer ska vara god, och detta ska vara ett bra alternativ för alla invånare oavsett var de bor. Det är också väldigt viktigt för miljön.

Det finns många viktiga frågor och utmaningar för den nya regeringen framöver. Jag ser verkligen fram emot de här fyra åren och att få arbeta tillsammans med er i utskottet.

Jag vill passa på att önska fru talmannen och alla ledamöter en riktigt god jul och ett gott nytt år.

(Applåder)

Anf. 79 ULRIKA HEIE (C) replik:

Fru talman! Det var ett kort och snärtigt inlägg av ledamoten Oscarsson. Jag har ändå ett par frågor som jag skulle vilja ställa kopplat till att jag faktiskt hade förväntat mig mer.

Det fanns en väldigt stor glädje över att alla landets vägar nu skulle rustas upp, att det skulle bli laddinfrastruktur i hela landet och så vidare. Det är såklart vällovliga satsningar. Men jag tycker att det blir stor skillnad mellan detta och ledamoten Stockhaus och ledamoten Oscarssons olika inlägg. När det gäller hela-landet-perspektivet, inte minst kopplat till järnvägen, nämnde ledamoten att järnvägen ska rustas upp. Men vi har också

hört att vi inte kan vara säkra på sträckorna Göteborg–Borås, Hässleholm–Lund och Linköping–Stockholm med den nya regeringen.

Därför skulle jag vilja ställa en fråga. Ledamoten företräder ett parti som har både infrastrukturministerposten och landsbygdsministerposten. Ledamoten Stockhaus säger att de pengar som skulle ha satsats på höghastighetstågprojektet ska satsas någon annanstans. Vad är då regeringens prioriteringar kopplade till järnvägen under den kommande perioden? Ska det satsas någon annanstans, eller kommer vi i närtid att få höra om fortsatta satsningar på de här olika delarna?

Anf. 80 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Stort tack, Ulrika Heie, för dina viktiga frågor! Jag börjar med den sista frågan.

Jag tyckte att det var väldigt tydligt när ministern för bara någon dag sedan var ute och talade just om satsningarna. Det tydliga är dels att det kommer svar, förhoppningsvis före nyår, dels att svaret säkerligen innehåller saker som kommer att vara positiva. Exempelvis var ministern tydlig när det gäller Ostlänken, där han säger att det redan har satsats 7 miljarder på detta. Det är klart att det vore bortkastade pengar om det inte blir något av det. Mer än ett sådant svar kanske jag inte kan ge i den frågan just nu. Men jag tycker ändå att det är ganska tydligt.

Sedan är det, precis som min kollega sa här förut, så att vi säger nej till den här höghastighetsjärnvägen som det har talats om. Vi ser att det är otroligt mycket pengar. Vi som sitter i utskottet vet ju också att det handlar om en allt större pengapåse ju mer åren har gått. Att satsa på något som vi inte vet exakt vad det blir av tyckte vi alltså var ett dåligt förslag.

Vi ser att det är bristfälligt i hela landet, som jag sa förut, inte bara mellan Stockholm och Malmö och Stockholm och Göteborg. Vi har ju hela Norrland, hela den delen, som behöver fixas. Jag tycker att det är jättebra att den här regeringen nu faktiskt sätter ned foten och säger att vi behöver hjälpas åt att fixa i ordning i hela landet. Det är ett stort arbete. Det kommer att krävas mycket pengar, och det är mycket bättre än att lägga de pengarna på en höghastighetsjärnväg.

Anf. 81 ULRIKA HEIE (C) replik:

Fru talman! Då föds ändå frågan: Vore det inte ganska bra, när man har lagt ned så mycket resurser under så lång tid, att också öppna upp och se vilka andra finansieringslösningar det skulle kunna finnas när det gäller investeringar i ny tåginfrastruktur i Sverige? Det är jag väldigt nyfiken på. Vi har ju tyvärr inte möjligheten att ha ministern här, och jag kan förstå det – en lördag innan fjärde advent. Men eftersom ledamoten företräder samma parti som ministern vill jag ändå fråga om synen på andra finansieringslösningar och möjligheten att där också kunna göra de här delarna. Vad menar ledamoten annars är de tydliga tecknen på att detta är en budget för hela landet?

Jag blir förvånad över att det inte blir sänkningar på drivmedel som man hade lovat förut. Det kommer inte heller besked till företagare om högkostnadsskydd på elen. När det gäller reseavdraget som man nu lanserar tar man inte det nya utan behåller det gamla, och då handlar det om att bilar nära storstäder får möjligheten till ytterligare reseavdrag.

På vilket sätt gynnar det landsbygden och hela landet att man inte tar till vara de möjligheter som finns att stärka landsbygdens olika förutsättningar? Jag tänker inte minst på det som vi båda är väldigt medvetna om, nämligen att bilen har en väldigt stor betydelse, samtidigt som bilen är en del av omställningen.

Den nya regeringen tar också bort klimatbonusen som man inte tycker bör finnas kvar. Vad säger Magnus Oscarsson om det? Vad är den riktiga anledningen till att man inte fortsätter den satsningen, vilket det verkar som?

Och så har vi reduktionsplikten. Min bild har varit att Kristdemokraterna har varit ett parti som genom åren har flyttat fram positionerna på klimat- och miljöområdet.

Det är väl mina frågor till ledamoten just nu.

Anf. 82 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack återigen, Ulrika Heie, för dina frågor! Jag tänker också, precis som du är inne på, att detta nog är en interpellationsfråga som du skulle ställa till ministern. Jag tror att det är bättre att du gör det i den frågan.

När det gäller det andra du tar upp tycker jag att det är intressant att du frågar vad vi gör för satsningar för de boende på landsbygden. Du nämner exempelvis reseavdraget. Jag bor själv i Ödeshög – det är ju än så länge inte en jättestor stad, kan jag säga. De som bor hemma hos mig säger: Vad bra att det höjs! En person skrev till mig: Det är förfärligt att det fortfarande är 18,50. Jag jobbar på Väderstad AB, och det här kommer inte att funka för mig.

Vi har ju hört vad människor säger i landsbygden: Hjälp oss, det här går inte!

Det är samma sak när det gäller att vi sänker reduktionsplikten. Jag hörde ledamoten själv säga i sitt tal här förut att det har blivit dyrare för konsumenten och att det har ökat för barnfamiljer. Det är just därför vi säger: Jamen vänta nu, reduktionsplikten är en sak som vi själva har kommit på, och då vill vi sänka den för att faktiskt göra så att fler människor kan leva och verka på landsbygden.

Detta är väl det korta svaret, men det finns ju mycket mer man kan säga.

Anf. 83 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Ledamoten Oscarsson pratar om vägunderhållet. Det vet vi ju alla att det är eftersatt och att det behöver göras saker. Det gäller hela landet och var man än är. Storstad, landsbygd, glesbygd – det behövs mycket!

Vad ni gör nu i budgeten – detta har det pratats om tidigare – är att ni rycker från järnvägsunderhållet. Jag har förstått att Kristdemokraterna värnar järnvägen och underhållet av den och menar att det behövs. Det är märkligt att man gör den här abrovinken att man rycker från ett ställe där det är så stora behov och pytsar ut det på ett annat område i stället för att prioritera så att det finns pengar till båda.

Ett problem med vägnätet i Sverige är att det slits kraftigt och att det körs otroligt tunga transporter där. Dessutom utökar vi tyngden på transportererna numera med BK4-transporterna på upp till 74 ton, som ju tuggar

väg och skapar otroliga problem. Nu ska vi lägga massor med pengar på att stärka vägar och byta broar och ta bort tunnlrar och så vidare.

Det riktigt stora problemet med det här, bortsett från att det är enormt mycket pengar som går till detta, är att dessa lastbilar också väljer att köra på vägar där de inte får köra. Och då undrar jag: Vore det inte smartare att se till att vi i stället för att ha dessa otroligt tunga fordon satsar pengarna på järnväg och ser till att de tunga transportererna kan köra där och att vi har lättare fordon, så att vi inte ständigt har det här problemet med att vägarna äts sönder av tyngden?

Det är min fråga till ledamoten.

Anf. 84 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Daniel Helldén, för dina frågor! Absolut, det är jätteintressant det du tar upp om att vi har mycket slitage på våra vägar. Och det visar ju sig också när man ser över detta att många vägar inte har fixats.

Jag nämner också i mitt anförande hur det ser ut i Sverige. När man reser runt i landet är det faktiskt förfärligt. Det är detta som den här regeringen har förstått och försöker göra någonting åt – att vi har en skuld i att våra vägar ser ut som de gör. Det är därför vi satsar otroligt mycket pengar för detta.

Det är klart att när man ser detta kan man tänka att vi då kan bygga järnväg i stället. Men vi kan ju inte bygga järnväg till varenda del av vårt land, utan då har vi lastbilar. Vi kan nu också ha tyngre lastbilar på våra vägar.

Vi tror nog ändå att det är viktigt för landsbygden att vi faktiskt satsar på våra vägar nu. Det var också fråga om att Trafikverket faktiskt själva sa att de inte kunde göra av med alla pengarna, och det var därför vi lyfte bort dem. Till nästkommande år kan man naturligtvis undersöka detta mer: Om ni får mer pengar, vad kan ni göra för detta?

Det svar regeringen fick nu var dock att de inte kunde göra av med mer pengar. Då plockar man från den delen och lägger det på vägnätet där det finns enorma hål att avhjälpa. Jag tror att det är väldigt viktigt att man nu faktiskt skärper till, lagar broar, fixar i ordning det som är eftersatt och börjar resan. Den kommer inte ta slut nästa år, kan jag lova, men den har i alla fall börjat.

Anf. 85 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Ja, jag har ju förstått att ni lägger er för Trafikverket och att ni därför tar bort pengar från järnvägsunderhållet. Det är bara att beklaga.

Men problemet med det här slitaget på vägarna handlar ju om bärigheten. Vad som händer nu när man ska öka klassningen på vägarna så att de kan ta tyngre transporter är att man också bygger om. Man lägger ned massor med pengar på fullt fungerande och bra infrastruktur för att man vill ha dit tyngre saker, i stället för att se till att underhålla det vägnät vi har och hålla nere vikterna. Man ska inte gå upp till den här typen av vikter.

Dessutom har vi problemet med att de kör på ställen de inte ska köra. Det är rent förödande när man åker på en väg ute i landet när det är tunga transporter där. Det går så fort, och det är så enorma vikter som äter upp väg.

Frågan är väl egentligen: Ska vi ägna oss åt att bygga om fullt fungerande infrastruktur i stället för att lägga pengarna på de ställen där problemen finns?

Prot. 2022/23:41
17 december

Kommunikationer

Anf. 86 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, Daniel!

Jag tror att vi på ett sätt ändå ser likadant på frågan. Vi ser ett problem i Sverige. Vi har väldigt eftersatta vägar. Vi har en skuld av underhåll som inte är gjort. Man ska inte skylla allt på gamla regeringar, men man hade ju kunnat hoppas att det gjorts mer genom åren. Det har fattats mycket pengar. I stället har man satsat på nya vägar, och det ska man naturligtvis också göra. Men vi har ett land som behöver bra vägar för att vi ska kunna ta oss fram.

Människor lever och verkar som sagt i olika delar av vårt land. Då är det viktigt att våra vägar finns och att man fixar i ordning dem.

Daniel Helldén frågar om det är dumt att vi låter lastbilar åka, om vi behöver göra i ordning broar och så vidare. Jag tror att det är viktigt att detta görs. Trafikverket har sagt att detta är någonting vi kan göra.

Vi behöver rusta upp våra vägar inför framtiden. Nu har regeringen börjat resan med de här pengarna, och vi hoppas att vi längre fram kommer att kunna säga att det var nu man började och att det var nu man såg en nystart för vårt land och för landets vägar.

Anf. 87 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Det är en härlig känsla att dra på sig understället och kostymen och bege sig till riksdagen en köldbiten lördag i december. Som vanligt åkte jag buss, spårvagn och tåg genom det som tyvärr är en av Sveriges många flaskhalsar på järnvägen: den mellan Norrköping och Stockholm. Det är en bit av Sverige där Kristersson-Åkesson-regeringen verkligen inte vill att något tåg ska komma fram i tid. Vi ser det i budgeten som vi debatterar i dag, och jag lever med den verkligheten: att aldrig komma fram i tid.

Jag har under de senaste veckorna suttit på tåg som tappat elkontakten och behövt startas om i skogen utanför Simonstorp, liksom tåg som inte alls har kommit fram för att det varit signalfel. Då försvinner ju tågen, som ni vet, och så får man leta upp någonting annat.

Detta är pendlarnas verklighet. Det går i dag inte att lita på tågen. Det förutsätts att du ska boka kanske både ett och två tåg i förväg. Jag vet många av mina kollegor som har gjort det i dag för att hinna till debatten vi nu har – jag ser en östgöte som vinkar ute i kammaren.

Det har blivit helt omöjligt att pendla med tåg. Man kan inte lämna barnen på skolan och räkna med att man kan hämta dem, för man vet inte när man kommer hem.

Att tågen inte kommer fram i tid, att det inte går fler tåg och det strul som finns på järnvägen beror på ett par saker: Det finns för få spår, det är för trångt på spåren och spåren som finns måste rustas upp.

Det här går att åtgärda genom att bygga nya stambanor och underhålla mer av de befintliga spåren. Detta vill dock inte regeringen. Det skulle behövas på många platser i Sverige, bland annat min tågsträcka Ostlänken – den del som regeringen verkar vilja lägga ned eller kanske utreda lite till. Det är lite oklart vad regeringen egentligen vill; den verkar inte veta det

själv. Det är dock klart att vi östgötar och sörmlänningar inte ska ha en arbetsmarknadsregion som sträcker sig vare sig till Stockholm eller till Jönköping. Det är i alla fall en mycket tydlig signal från regeringen.

Att det är trångt drabbar inte bara oss pendlare, det är också det mest företagovänliga jag har varit med om. Industrin ställer om och är väl medveten om hur mycket utsläpp som transporterna står för. Här finns det goda affärsmöjligheter att profilera sig som grön och även ta sitt ansvar för att vi ska nå miljömålen.

Detta gör industrin. Det gör Scania, som i veckan var ute och kritiserade regeringen för dess slapphet angående miljömålen. Men regeringen gör allt den kan för att stoppa Scantias utveckling.

Sverige behöver järnväg. Sverige behöver snabba tåg. Men framför allt måste godståg och persontåg sluta försöka samsas på samma banor och i stället kunna åka på separata spår.

Ja, det är dyrt med infrastruktur. Men då är det bättre att bygga infrastruktur som gynnar både vanligt folk och industrin och som dessutom fixar klimatmålen, vilket järnväg gör, än att bygga motorväg som ökar utsläppen och finns till för dem som har råd med bil. Och ingen har ju längre råd med bil eftersom regeringen ljög för svenska folket och påstod att bensinpriset skulle bli 10–15 kronor lägre vid pump. Vad fick vi? Var det 40 öre? Ja, det var det.

Inte ens EU-lagstiftningen verkar regeringen ha lärt sig att begripa. Reduktionsplikten verkar man tro att man kan deala lite med EU om, och så kommer det att ordna till sig.

Min slutsats är att vi inte ska lita på infrastrukturminister Andreas Carlson när han vill bygga motorväg i stället för järnväg. Vi ska inte lita på statsminister Kristersson om bensinpriset. Vi ska inte heller lita på energiminister Ebba Busch om elpriserna. Ingenting över huvud taget av det regeringen sa före valet har blivit sanning efter valet. Allt har bara blivit kaos, och några miljömål kommer vi aldrig att nå.

Nu är dock fru talmannen jättespänd på vad Vänsterpartiet vill. Jag vill väldigt gärna berätta om det.

Jag vill framhålla att Vänsterpartiets utgångspunkter för infrastrukturpolitiken är visionen om ett jämlikt samhälle och det faktum att världen befinner sig i ett klimatnödläge. Klimatomställningen måste gå betydligt snabbare än i dag för att vi ska nå klimatmålen. Därför måste vi ställa om transportsystemet till tillgängliga, välfungerande och hållbara transporter.

Transportsektorn står för en stor del av utsläppen. Vårt fokus – till skillnad från regeringens, ska tilläggas – är att sänka transportsektorns utsläpp med 70 procent till 2030, precis som klimatmålen säger och precis som transportsektorn har sagt att det ska gå till. Därför lägger Vänsterpartiet – håll i er nu – 170 miljarder mer än regeringen på upprustning och uppbyggnad de kommande tio åren.

Det blir nya stambanor, som ska lånefinansieras. Det är det enda sättet för att vi över huvud taget ska kunna bygga ny infrastruktur. Det går inte att bygga infrastruktur och hålla något slags ettårig hushållsbudget och tro att det kommer att fixa grejen, precis som ingen sparar sina kronor för att köpa ett hus. Man går till banken och lånar. Det är så man finansierar stora grejer.

Vänsterpartiet lägger 60 miljarder mer än regeringen på underhåll av järnvägen för att det verkligen behövs. Jag är inte ensam om att ta upp det

i denna debatt; alla konstaterar vi att den järnväg som finns måste upprustas, servas och bli betydligt bättre för att vi över huvud taget ska kunna ta oss fram.

Vänsterpartiet lägger 9 miljarder mer på vägunderhåll än regeringen för att vägarna ute på landsbygden inte är bra. Det har vi också konstaterat. Vägarna som finns måste bli bättre. Förutom det finansierar vi Norrbotnia-banan, nya Ostkustbanan, fyrspar Alingsås–Göteborg och dubbelspar Helsingborg–Hässleholm.

Eftersom det är så oerhört bra att resa tillsammans vill vi också halvera priset för kollektivtrafikbiljetter och införa ett investeringsstöd för att säkerställa nyinvesteringar i kollektivtrafikfordon.

Regeringen verkar verkligen avsky när vi reser tillsammans och minskar de dåliga utsläppen. Regeringen vill hellre att vi trycker in varenda jobbpendlare i en fossilbil, där man ska sitta ensam och köra till jobbet. Det är liksom regeringens stora dröm om hur vi ska transportera oss i Sverige i dag. Men till skillnad från detta vill Vänsterpartiet ha det färdmedelsneutrala reseavdragssystem som de allra flesta var överens om för bara några månader sedan. Nu vill regeringen i stället att det bara ska gå till män som kör bil till jobbet.

Vi tycker att detta inte är någon bra idé. Vi i Vänsterpartiet gillar jämlikhet. Vi gillar rättvisa. Och till skillnad från regeringen vill vi också nå klimatmålen.

Med detta vill jag hänvisa till Vänsterpartiets särskilda yttrande.

Anf. 88 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! I dag ska vi debattera 2023 års budget för utgiftsområde 22 Kommunikationer. För ett år sedan stod vi här och debatterade budgeten för 2022. Då fanns det en förhoppning om att vi såg slutet på pandemin och att saker och ting skulle gå tillbaka till det normala. Många företag inom transportområdet hade drabbats hårt av pandemin, inte minst flyget, kollektivtrafiken och många resebolag. Vi såg framför oss en tid av återhämtning och att vi snabbt skulle få igång ekonomin igen. Då startade Ryssland krig mot Ukraina.

Fokus har legat på oräkneliga stöd för att hjälpa Ukraina och sanktioner mot Ryssland. Kriget har också stor påverkan på infrastrukturområdet, då energikrisen ger dramatiskt högre bränslepriser och elpriser, vilket påverkar transportområdet på en lång rad områden. Den förväntade återhämtningen efter pandemin ersattes av en energikris som åter ökar den ekonomiska pressen mot transportområdet. Det är mot denna bakgrund vi ska se den här budgeten för 2023.

Fru talman! Regeringen ser att pålitliga och miljövänliga transporter och en modern infrastruktur är viktiga för jobben och en hållbar tillväxt i hela landet. Transportsystemet är en grundbult för landets utveckling. Regeringens budget innehåller därför en fortsatt stor satsning på underhåll och investeringar i järnväg och väg. Ett större fokus har lagts på vägunderhåll, som får en extra miljard för att börja beta av den underhållsskuld som faktiskt försämrar trafiksäkerheten och leder till nedsatta hastigheter och drabbar landsbygden framför allt.

Regeringen anser att det är viktigt att vi kommer till rätta med de skenande kostnaderna för infrastrukturprojekt, så att vi får rättvisande kalkyler i samband med att projekten läggs in i nationell plan. Den förra regeringen

ignorerade nio rapporter från Riksrevisionen som uppmanade regeringen att ta tag i de skenande kostnaderna.

Den nuvarande regeringen anser att vi måste avbryta projektet för de nya stambanorna för höghastighetståg. Detta projekt är ett exempel på hur kostnaderna dramatiskt har ökat. De har gått från ursprungliga 120 miljarder och till att i dag vara mer än tre gånger så mycket. Sverige har inte råd att satsa närmare 400 miljarder på ett projekt där man bara får tillbaka ungefär 50 procent av de satsade medlen. Vi förlorar 200 miljarder på att bygga höghastighetsbanorna. Regeringen ser nu över beslutet och hur det påverkar byggnationen av de tre pågående sträckorna. Besked kommer i närtid.

Liberalerna vill bygga för att underlätta arbetspendling och godstransporter. Vi vill bygga bort flaskhalsar. Den värsta flaskhalsen i hela Sverige är sträckan Alingsås–Göteborg. Liberalerna ser att det finns ett stort behov av att bygga ut den sträckan. Det är 4 mil som kostar ungefär 20 miljarder. För detta skulle vi kunna få starkt ökade godstransporter och en dubblerad fjärtrafik mellan Stockholm och Göteborg, utöver vad utbyggnaden kan göra för lokaltrafiken.

Klimatet är ett av Liberalernas tre fokusområden. På transportområdet står vägtransporterna för över 90 procent av de inrikes utsläppen, och det är här som åtgärderna gör störst nytta. Elektrifieringen av våra vägtransporter är i fokus för Liberalerna. Vi behöver snabbt bygga ut laddinfrastrukturen.

Liberalerna ser bristen på laddinfrastruktur som den största risken för att företag och privatpersoner inte ska välja en elbil vid nästa bilköp och att klimatomställningen stannar upp. Man måste kunna ladda bilen där man bor och där man reser om man ska våga köpa en elbil. I budgeten för 2023 finns därför en stor satsning på 1,4 miljarder över tre år för att stärka laddinfrastrukturen i Sverige.

För att vi ska klara omställningen av vägtransporterna behöver också produktionen av biodrivmedel öka kraftigt. Vi måste tillvarata råvarorna för produktionen av biogas, inte minst gödsel, som ändå ger klimatutsläpp. I veckan som gick fick regeringen ett positivt besked från EU om att de rena biodrivmedlen ska vara skattebefriade under de närmaste fyra åren. Viktigast för vägtransporterna är dock elektrifieringen, då biodrivmedel har ett större värde för andra transportslag som har svårare att ställa om, inte minst flyget.

Som jag inledde med att säga befinner vi oss i en orolig omvärld med en pågående covidsjuka, och vi ser klimatpåverkan, inte minst från skogsbränder och översvämningar. Regeringen lägger därför över 60 miljarder på 27 beredskapsflygplatser för att bibehålla nivån på vår beredskap inom flyget.

Regeringen satsar också 300 miljoner extra, totalt 530 miljoner – alltså över en halv miljard – på att stärka det civila försvaret och krisberedskapen i hela transportsystemet.

Liberalerna anser att vi måste satsa på alla trafikslag, och flyget har en viktig funktion för våra internationella kontakter och för att hålla ihop Sverige. Samtidigt pågår klimatomställningen med full kraft. Svenska Heart Aerospace tar fram elflygplan för produktion år 2028. Biodrivmedel finns redan, och elektrobränslen för flyget är under framtagning.

Flertalet flygplatser drivs fossilfritt i dag. Flera laddstationer för elflyg har installerats, och i Skellefteå startar man under 2022 en utbildning av trafikpiloter med fokus på eldrivna flygplan.

Regeringen tror på flygets viktiga funktion i samhället och för att Sverige fortsatt ska ha en för de framskjuten position inom flygutvecklingen. Vi liberaler vill se en fortsatt satsning på forskning och innovation för fossilfritt flyg, inte minst för elflyg. Regeringen vill också bevara Bromma, då flygplatsen har en viktig funktion att fylla, inte minst som nav i det svenska inrikesflyget men också för utvecklingen av elflyg.

Antalet obemannade drönare växer lavinartat, och här krävs utveckling av regler för att verksamheten ska kunna växa under ordnade former. Regeringen satsar 30 miljoner på förmågan att hantera obemannad luftfart i det svenska luftrummet, då det behöver stärkas och bidrar till en ökad flygsäkerhet.

När det gäller sjöfarten kan jag nämna att 90 procent av den internationella godsfrakten går på sjön. Svensk sjöfarts betydelse för Sverige kan inte nog betonas. Därför är det självklart också viktigt att sjöfartens person- och godstransporter ska kunna fungera även på vintern. Det krävs isfria farleder, och regeringen satsar därför på byggnation av två nya isbrytare. De ökade bränslepriserna gör att Gotlandstrafiken får kraftigt ökade kostnader. Regeringen avsätter därför 200 miljoner för att täcka ökningen enligt avtal och preliminärt även 50 miljoner inför 2023.

Slutligen: Med bättre digital uppkoppling ökar friheten runt om i vårt land samtidigt som belastningen på våra vägar och järnvägar kan minska genom att fler personer kan distansarbete. Vi hjälper också landsbygden på många sätt när det gäller utvecklingen av välfärdstjänster. För att stärka utbyggnaden av bredband, där vi vill se ett fokus på de särskilt utsatta områdena, höjer vi anslagen med 600 miljoner kronor.

Fru talman! Vi liberaler anser att alla trafikslag behövs, och det är genom att utnyttja varje trafikslags speciella fördelar som vi får robusta transporter i Sverige.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 89 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! I ledamoten Gellermans anförande pekats klimatet ut som en viktig fråga. Jag vet att Liberalerna värnar klimatet och vill att vi ska klara klimatmålen till 2030. Det är ett fokusområde inom partiet och i alla de dokument som finns där. Ni har också klimat- och miljöministern.

Men då undrar jag över transportområdet. I den budget som ni har och i alla de beslut som nu kommer vill ni ta bort reduktionsplikten, ta bort reseavdraget, sänka bensinpriset och göra allt för att fossila bränslen ska vara den huvudsakliga ingrediensen i de fordon som far runt på vägarna.

Nu säger ni att ni ska satsa på laddinfrastruktur överallt, och folk ska köra elbilar. Jag tror inte att någon tänker något annat än att vi ska gå över till elbilar. Men vi har i dag 4 ½ miljoner fossilbilar som rullar, och en stor del av dem kommer att rulla fram till 2030, som är det år då målet är att vi ska ha sänkt utsläppen med 70 procent.

Vi vet att vi inte kan elektrifiera fordonsparken fram till 2030 i den utsträckningen att vi klarar utsläppsmålet för transportsektorn. Då undrar jag helt enkelt hur ledamoten har tänkt sig att man ska klara klimatmålen

fram till 2030 – de mål som Liberalerna har sagt att man står bakom och som man har sagt att man ska värna. Hur ska det gå till?

Anf. 90 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Daniel Helldén! När det gäller klimatomställningen ser Liberalerna det i en helhet. Vi måste lösa alla delar. Jag har en bakgrund i näringslivet. Man måste titta så att man inte får några svaga länkar i detta system. För att vi ska kunna göra en uthållig klimatomställning – den kommer ju att hålla på under minst tre årtionden – måste vi ha en tillväxt i Sverige, så att det finns pengar för företagen så att de kan ställa om. Men kanske framför allt måste vi ha energi, fossilfri energi, för att klara omställningen. Sedan kan vi inom respektive område vidta åtgärder. Men grunden är att vi har energi.

Miljöpartiet har, när de satt i regeringsställning, stått bakom att vi har lagt ned sex kärnkraftverk. Vi har halverat antalet kärnkraftverk i Sverige. Vi ser nu tydligt vad det får för konsekvenser. Där ligger en av mina stora farhågor – att vi inte kommer att klara klimatomställningen. I och med detta har vi nämligen väldigt höga elpriser.

Vi står väldigt mycket bakom elektrifieringen och driver det. Det innebär att vi måste få privatpersoner och företag att köpa eldrivna fordon. Men om nu elpriserna ökar kraftigt på grund av att Miljöpartiet har lagt ned sex kärnkraftverk gör det att folk tvekar att köpa elbilar, för driften blir för dyr för att den ska kunna kompensera priset på elbilar.

Vi ser detta som en helhet, och nu börjar vi ställa om det system som faktiskt är själva grunden för hela klimatomställningen.

Anf. 91 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Det som är lite märkligt är att Helena Gellerman inte svarar på frågan över huvud taget. Hur ska regeringen klara av att minska utsläppen från transportsektorn med 70 procent fram till 2030? Hur ska man klara av den ackumulering av koldioxidutsläppen som blir om man skjuter på någonting ända fram till slutet? Jag tror inte att det blir fram till slutet, för ni har ingen idé över huvud taget om hur ni ska sänka utsläppen.

Ja, vi vill ha elbilar, men att byta ut 4,5 miljoner fossilbilar fram till 2030 är inte möjligt såvida ni inte ska trolla. Hur ska det gå till? Jag förstår inte det, och jag får inget svar heller. Jag frågar och frågar, men det finns inget svar.

Liberalerna säger att målet för transportsektorn till 2030 ligger fast. Det är snart 2023. Det är alltså inte många år kvar. Vi ska klara av omställningen på de sju år som återstår, men regeringen har ingen idé. När denna mandatperiod är slut är vi framme vid 2026. Då är det fyra år kvar att lösa dessa problem. Jag är djupt oroad över att vi kommer att stå där och inte ha lyckats med någonting på detta område.

Min fråga är – återigen: Hur ska ni klara minskningen av utsläppen från transportsektorn, och framför allt personbilstrafiken, fram till 2030? Detta är den riktigt, riktigt stora delen av de utsläpp vi har.

Anf. 92 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Jag började med den övergripande delen i mitt förra svar. Jag tycker att det är intressant att konstatera att det finns uträkningar som visar att vi, i och med att man har lagt ned sex kärnkraftverk och vi inte

har tillräckligt med el, ökar utsläppen med 8 miljoner ton per år. Det är lika mycket som personbilstrafiken släpper ut. Det kan vi börja med att konstatera.

Den andra delen gäller alla dessa åtgärder. Vi har många saker som vi vill göra. Jag var med och utvecklade reduktionsplikten. Där förde jag väldigt tydligt fram att vi, om vi ska ha de höga nivåerna, måste ha en helt annan nivå på produktionen av biodrivmedel. Så har det inte blivit. Det är en av orsakerna till att vi ser de höga priserna. Produktionen av biodrivmedel måste vara i takt med reduktionsplikten. Annars sticker priserna iväg. Då kommer vi till att landet måste ha en tillväxt. Om hushåll och företag inte tjänar pengar har vi ingen omställning.

När det gäller bonus malus står vi helt bakom att vi har tagit bort bonusdelen. Liberalerna är för att vi i en teknikomställning ska lägga mycket pengar i början så att vi får igång omställningen. Men när 50 procent av alla bilar som svenska folket köper är laddbara ska inte staten vara där och pilla. Då ska marknaden sköta det. Däremot vill vi att malusdelen ska vara kvar. En anledning till att vi ställde oss bakom bonus malus var att det skulle gå ihop. Men det har inte gått ihop, för elektrifieringen har gått mycket fortare än vad till och med vi anade att den skulle göra. Då måste vi ha kvar malusdelen för att betala det underskott som finns. Vi har betalat för mycket bonus för det här systemet.

Jag kan gå in på alla dessa delar. Vi har en politik där vi faktiskt försöker ta ett helhetsgrepp för att vi ska klara klimatomställningen.

Anf. 93 ULRIKA HEIE (C) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Helena Gellerman, för anförandet! I både anförandet och i replikskiftet lyftes näringslivet och näringslivets förutsättningar fram för att man ska kunna växa på ett bra sätt.

Jag ska säga något, som en jätteliten bisats, som svar på Maria Stockhaus tidigare fråga. Jag blev lite förvånad över att jag fick en fråga om sjöräddningen i ett tidigare anförande. Det sades att vi försökte mörka att vi hade neddragningar. Jag måste säga detta: Vi har neddragningar på detta område, och det är för att vi inte höjer skatten på arbete och så vidare, som är en typisk liberal och borgerlig politik. Då har jag sagt det.

Men nu tänker jag på näringslivets och tillväxtens möjligheter. Helena Gellerman säger att sträckan Alingsås–Göteborg är jätteviktig. Den uppfattningen delar vi. Sedan säger hon att höghastighetsbanorna liksom ska tas bort, upplever jag. Där finns ju det viktiga arbetsmarknadsområdet och stråket med Göteborg–Borås som är en jättestor flaskhals ur pendlingssynpunkt. Vi njöt nog alla av luciafirandet från Gräfsnäs härommorgonen, men järnvägen mellan Göteborg och Borås är i princip likadan som den museijärnväg med ett ånglok som vi fick se då.

Jag delar den bild som Helena Gellerman lyfter gällande klimatmålen och de viktiga delar som handlar om att bibehålla och få mer järnväg. Då är det en annan flaskhals. Hur ser Liberalerna på de nya stambanor som vi ändå bara måste få till?

Anf. 94 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Som ledamoten vet brinner jag för järnväg och väg i hela Sverige. Men som jag sa i mitt anförande har vi åsikter om kostnadskontrollen när det gäller stambanorna. De har blivit tre gånger så dyra. Det är

inte försvarbart att fortsätta bygga ut dem om vi kommer att förlora 200 miljarder i samhällsnytta. För dessa 200 miljarder hade vi kunnat bygga jättemycket järnväg i norra Sverige. Vi kan bygga Göteborg–Alingsås, vi kan bygga överfart till Danmark och vi kan även bygga järnväg från Göteborg till Oslo.

Vi måste se på samhällsnyttan, och Liberalernas prioriteringar ligger på arbetspendling och godstransporter. Utifrån det står vi självklart bakom att vi ska bygga Göteborg–Borås. Det är jätteviktigt, precis som tagits upp tidigare under debatten. Vi kan inte köra fler bussar in till Göteborg; vi måste lösa det med hjälp av spårbunden trafik. Dessutom skulle järnvägen mellan Göteborg och Borås ge oss spårbunden trafik till Landvetter, som är Sveriges näst största flygplats. Vi behöver underlätta transporter dit så att inte alla behöver ta bilen som det är i dag.

Vi står bakom att avbryta höghastighetsjärnvägen, men vi vill stärka stambanorna. När det gäller de tre pågående sträckorna sitter regeringen och analyserar det på ett övergripande plan. Ett besked kommer i närtid.

Anf. 95 ULRIKA HEIE (C) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för svaret! Ett tag kändes det som om det var på väg att bli värre än jag trott, men nu känns det positivt att det inte var helt stopp för Göteborg–Borås.

Det är dock otroligt viktigt att det inte blir fördröjt utan att det får möjlighet att byggas. Vi pratar om en tillväxtregion, och de här frågorna är otroligt viktiga för hela Sveriges del.

Jag ska inte gå in på reduktionsplikten, men att det finns ett engagemang kring klimatmålen har ju ledamoten sagt, och det ska vi försöka att nå. Många gånger förs det fram att det kanske skulle kunna gå att lösa någon annanstans. Ingen av oss tror väl att det blir jättemycket kärnkraft fram till 2030, och då lyfter man ibland att jord- och skogsbruket kanske skulle kunna stå för en del av den här skulden, eller vad man ska säga.

Hur ser Helena Gellerman på detta? Är det någonting som Liberalerna lyfter? Man röstade ju inte emot det i EU när man tittade på de frågorna alldeles nyss. Hur ser Helena Gellerman att man ska nå de klimatmål som vi har satt upp för 2030?

Anf. 96 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Ulrika Heie! Generellt tänker jag att det här är en transportdebatt och inte en miljödebatt. Frågorna runt skogen kommer i miljö- och jordbruksutskottets debatt senare.

När det gäller skogen står vi generellt bakom att vi måste hitta en avvägning. Vi samlar ändå in 40 miljoner ton varje år i skogen. Men vi använder också 80 för att bygga hus och även för biodrivmedel, som är jätteviktigt. Vi vill ju driva på att vi ska använda skogen bland annat för att skapa biodrivmedel, så det gäller att ha ett helhetsgrepp och en avvägning mellan att fortsätta att ha ett stort upptag i våra skogar och att använda skogen så att vi kan skapa biodrivmedel och hindra våra utsläpp.

Det är liksom inte svartvitt. Man kan inte säga att man ska göra det ena eller det andra. De som gör det ser alldeles för enkelt på frågan. I varje fråga är det en prioritering mellan olika delar.

Liberalerna ser att vi måste stärka näringslivet, för om inte näringslivet tjänar pengar blir vi av med mycket av arbetstillfällena, och då hamnar

hela samhället i en nedåtgående spiral. Och i och med att omställningen ska hålla på till minst 2050 eller 2060 måste vi ha en ekonomi som gör att vi klarar det över årtionden. Därför är det viktigt med ett kraftfullt näringsliv.

Prot. 2022/23:41

17 december

Kommunikationer

Anf. 97 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Jag ska inleda med att säga att vi inte deltar i beslutet utan i stället har ett särskilt yttrande.

Vi behöver ett robust, hållbart och rättvist transportsystem. För att nå dit krävs mod, handlingskraft och kloka reformer. Tyvärr ser vi i regeringens och SD:s budget en avveckling och en nedmontering av det sunda förnuftet. Ingenstans går det att hitta reformer som leder framåt. I stället är det handbromsen i, en tvär gir och en återgång till förra seklets fossila samhälle. Återgången saknar motstycke. Vi ser hur regeringen slänger bort planeringen för nya stambanor, dränerar järnvägsunderhållet på pengar och tar bort medlen till det nationella biljettsystemet.

För att Sverige ska kunna ställa om till ett fossilfritt samhälle behövs ny järnväg, nya stambanor och smart kollektivtrafik. Persontrafiken växer men lider av återkommande förseningar. Svenskarna vill verkligen åka tåg. Men då säger regeringen stopp. Medan folket står på perrongen och fryser rycker man bort 750 miljoner från underhåll och lägger det på potthål.

Det handlar om ett järnvägsunderhåll som alla vet är akut. Det enda vi vet från alla rapporter om järnvägens status är att järnvägen lider av en underhållsskuld. Om det hade funnits någon ryggrad i regeringen hade de pekat med hela handen och sagt till Trafikverket: Underhåll! Gör vad ni är ålagda att göra! I stället skyller man på Trafikverket och tar bort pengarna. Det är denna regering i ett nötskal.

Miljöpartiet återställer pengarna till järnvägsunderhållet, satsar på smarta lösningar för kollektivtrafiken och bygger järnväg. Vi behöver nya stambanor söderut, i Borås och i Jönköping. Vi behöver snabba järnvägar till Oslo, fyrspår till Uppsala och dubbelspår på nya Ostkustbanan. Vi sätter igång Norrbotniabanan. Hela Sverige behöver hållbar järnväg.

Regeringen och SD deklarerar nu också i budgeten att Bromma flygplats ska vara kvar. De kramar hårt en förlegad flygplats likt en nallebjörn. Alla vet att det är en hämsko för det flyg som behövs. Det flyg som är kvar efter pandemin, efter ett ändrat arbets- och resebeteende när affärsflyget krymper ihop och efter boomen med smarta digitala lösningar, behöver samlas på Arlanda.

Konsolideringen av flyget är bäst för Sverige, men en nallebjörn är uppenbarligen vad regeringen vill satsa på. Bromma ska såklart läggas ned!

Transportsektorn ska klara sina mål om 70 procents reduktion av utsläppen fram till 2030. Det är ett mål som är fastlagt. Statsministern säger att det ligger fast. Klimat- och miljöministern betonar det. Men regeringens budget talar tydligt ett annat språk. Med förvånansvärd övertydlighet fastslår budgeten att klimatmålen för transportsektorn inte kommer att nås med denna politik. Man river upp det beslutade reseavdraget, sänker reduktionsplikten, sänker drivmedelsskatten, tar bort elbilsbonusen och pytsar ut mer pengar på vägar. Det är en lång lista som enligt regeringens egen budget gör att klimatmålen inte nås.

Jag får lov att gratulera SD till en exemplarisk politisk seger. Jag beklagar dock sorgen för mänskligheten.

Sorgligast är nog att reseavdraget skrotas. Det var en genial reform som alla partier för ett halvår sedan stod bakom – alla utom SD. Här ser vi en trend.

Övergången vi behöver till hållbara transporter där kollektivtrafikresande, samåkande och nya smarta mobilitetslösningar skulle få ett starkt ekonomiskt incitament skrotas samtidigt som det enorma slöseri med skattemedel som det gamla systemet innebar permanentas.

Hela 3 miljarder kommer att gå till fusk för att SD – som pratar om lag och ordning – ska kunna blidka bilåkande, rika storstadsbor. Det är de som vinner mest på systemet och inte, som man påstår, de boende på landsbygden eller i glesbygden med små resurser. Nej, vad vi ser hos den här regeringen är en omvänd Robin Hood-politik.

I Miljöpartiets budget behåller vi det beslutade färdmedelsneutrala reseavdraget, och vi lägger medel på sänkt skatt i glesbygd för att kompensera för de ökade kostnaderna för drivmedel. Vi behåller bonus malus men sänker nivån för vad en bil får kosta för att man ska få statligt stöd. Vi premierar låginkomsttagare så att de kan leasa elbil, och vi lägger en skrotningspremie på 20 000 kronor på bilar äldre än 15 år. Det är pengar som man kan använda till smart resande.

Vi ska ställa om transportsektorn. Vi ska gå över till elfordon. Vi ska under en övergångsperiod, under den tid vi fasar ut 4,5 miljoner fossilbilar, blanda in biodrivmedel så att klimatutsläppen minskar. Det är vår skyldighet.

Men vi måste också satsa på alternativen, på kollektivtrafik, gång, cykling och smarta mobilitetslösningar. Vi ser i regeringens budget att stadsmiljöavtalen dräneras på pengar. De medel som skulle ha kunnat gå till kollektivtrafiksatsningar, till spårväg och till smarta cykellösningar rycks bort och sägs gå till laddinfrastruktur.

Det är viktigt att vi bygger ut laddinfrastrukturen inte minst längs det nationella vägnätet, våra riksvägar. Men det får inte ske på bekostnad av satsningar på alternativen till bilen. Det är förödande. De här satsningarna måste gå hand i hand, och för att omställningen ska fungera måste vi värna gång och cykling.

Trafikverket måste ta ansvar för cyklingen i landet. Vi kan inte låta dem fortsätta bygga bort möjligheten för oskyddade trafikanter att färdas på landsbygden. Två-plus-ett-vägar ska inte få byggas utan ersättningslösningar, och vi ska tillskapa servicenära cykling. Cykling är inte ett storstadsprivilegium utan ska vara en nationell möjlighet för alla och envar.

Pandemin slog hårt mot kollektivtrafiken. Vi är nu i en situation där kostnadsutvecklingen skenar samtidigt som just kollektivtrafiken är livlinan för alla som inte har råd att skaffa sig en subventionerad bil. Kollektivtrafiken är också navet i ett hållbart mobilt samhälle. Därför lägger Miljöpartiet 5 miljarder extra på kollektivtrafiken.

Miljöpartiet tar ansvar för en omställning av transportsektorn, satsar pengar på hållbar mobilitet, ser till att tågen går i tid och skickar pengarna till dem som behöver dem. Där skiljer sig vår politik från regeringens omvända Robin Hood-politik, en politik som är vattenstämplad SD.

Miljöpartiet satsar på klimatsmarta lösningar, kloka incitament och hållbar infrastrukturbyggnad, allt för att bryta fossilspåret. Regeringen skrotar reform efter reform som leder i rätt riktning, och de vet inte hur de ska lösa ekvationen.

Fru talman! Jag önskar att jag kunde säga ”förlåt dem; ty de vet icke vad de göra”.

(Applåder)

Anf. 98 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! En fråga som jag tror att Helena Gellerman tog upp i sitt anförande men som vi inte har diskuterat är frågan om beredskapsflygplatser.

Pandemin och även de skogsbränder som drabbat Sverige har tydligt visat behovet av beredskapsflygplatser i hela landet, flygplatser som är redo för samhällsviktiga transporter dygnet runt. Det handlar om liv och död, om människor som snabbt behöver komma till exempelvis sjukhus och om möjligheter att rädda hus och hem om det brinner ute i landet.

Vi har också ett nytt säkerhetsläge som även det ökar behovet av beredskap i hela landet.

Fru talman! Jag undrar hur Miljöpartiet motiverar att de drar ned ersättning till beredskapsflygplatser. Det är en neddragning som skapar risken att en del av de beredskapsflygplatser vi har i dag tvingas stänga.

Anf. 99 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Ja, frågan om beredskapsflygplatser är intressant.

Vad vi kan se är att vi har flygplatser så att det sannolikt räcker. Det finns områden där det möjligtvis skulle behövas någonting, men det finns ett stort antal flygplatser.

Det märkliga är att den som tittar på kartorna över det här kan se att man på många ställen vill peta in fler där det finns närliggande flygplatser. Många gånger har man en idé om att det ska vara en beredskapsflygplats, men egentligen satsar man på någonting annat.

Vi gör bedömningen att de här extra satsningarna inte behövs. Det går att använda de flygplatser som redan finns, och vi räknar med att det ska kunna fungera på ett bra sätt.

Anf. 100 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Så sent som i dag gick regeringen ut med besked om förändringar för att skapa en bättre geografisk spridning så att det inte ska vara för tätt mellan flygplatserna.

Men det här handlar faktiskt om liv och död. Det handlar om hur långt jag har till en flygplats som är öppen så att man kan flyga mig till närmaste sjukhus om jag behöver specialistvård. Det handlar om att kunna bo på andra ställen i landet än i Stockholm. Här går det lätt att ta sig till sjukhus med ambulans. Det gör det inte överallt.

Det behövs fler flygplatser, och det finns en anledning till att man under pandemin utökade till 27 flygplatser. Det var för att man såg att människor blev allvarligt sjuka och kunde behöva transporteras till sjukhus snabbt.

Dessutom kan vi råka ut för skogsbränder och annat som kräver att det finns flygplatser i närheten så att vi snabbt kan stoppa bränderna och minska förstörelsen av hus och hem och även av stora skogsarealer.

Förslaget som Miljöpartiet har innebär de facto att vi går tillbaka till tio regionala flygplatser. Det innebär att vi försämrar möjligheterna till likvärdig vård ute i landet.

Det innebär också att om en region vill prioritera och ha kvar sin flygplats måste regionen och kommunen gå in och finansiera att den ska ha öppet dygnet runt. Om man vill ha den servicen för sina invånare får man dra ned på något annat, och det är oftast i regioner där kommuner har dålig ekonomi till att börja med. Då är det skola, vård och omsorg som man behöver dra ned på för att klara det här. Det är inte rimligt.

Det rimliga är att staten garanterar att det finns tillgång till beredskapsflygplatser i hela landet. Varför vill Miljöpartiet ta bort den möjligheten?

Anf. 101 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Vår bedömning är att antalet beredskapsflygplatser räcker.

Det vi sett på flygområdet när det gäller sjuktransporter är att vissa regioner har gått och satsat på jetflyg, som sannolikt kräver viss förändring när det gäller flygplatserna. Det var en felsatsning; så skulle man inte ha gjort. Man har problem med dessa flyg.

Vi har en flotta som klarat det här på ett bra sätt. Det har fungerat i hela landet. Det har inte varit ett problem för sjukvården med dessa flygplatser.

Det är vår bedömning att det här inte behövs. Det finns bättre saker att lägga pengarna på än att sätta igång nya flygplatser.

Anf. 102 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till ledamoten Helldén. Det handlar om ett besök i utskottet häromveckan av företrädare från Gotland. De företrädde jordbruk, näringsliv och väldigt många bofasta och tog naturligtvis upp det väldigt höga priset för dem. På en direkt fråga om vad som är viktigt för gotlänningarna sa de: Det är viktigt att vi har Bromma flygplats, som för oss är den viktigaste navelsträngen till fastlandet, och att de fartyg som går håller hög fart.

Jag tänkte att det vore intressant att höra, ledamoten, om Miljöpartiet förstår att gotlänningarna känner på det här sättet inför framtiden.

Anf. 103 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Detta ligger möjligtvis lite utanför budgetdebatten. Den som lyssnade på de kommentarer som gjordes hörde att ett problem med Bromma är att man inte kommer ut i världen. Samlingen av flygtrafiken på Arlanda ger den möjligheten, även för gotlänningarna. Det finns en idé om att Bromma är bra. Det tar längre tid att ta sig från Bromma in till Stockholms city än det tar från Arlanda till Stockholms city när det är rusningstrafik, vilket är den vanligaste tiden att komma dit. Om det är någonstans man ska flytta flyget är det alltså till Arlanda. Det är bra för gotlänningarna och för resten av landet, och det är bra för det flyg som är kvar.

När det sedan gäller Gotlandsfärjorna och den problematik som finns där med det dyra bränslet kan vi notera att man har tagit bort LNG, fossilgas, och helt enkelt har petat in oljegas för att sänka kostnaderna, i stället

för att dra ned lite grann på farten. Vår uppfattning är att denna hastighet inte behövs.

Det sägs att den behövs för de varutransporter som sker. Det finns ingen anledning att ha den hastigheten när man går från Gotland till Stockholm – eller Nynäshamn, som är den hamn som ligger närmast Stockholm. Jag kan inte uttala mig om hur det är med Oskarshamn, men det sägs att man för att kunna köra morötter från Gotland ned till Helsingborg behöver hålla hög hastighet så att man sedan hinner upp till Stockholm med dem. Varför kör man dem då inte direkt till Stockholm? Det är mycket märkligt.

Man behöver alltså inte denna hastighet. Man sparar otroligt mycket bränsle på att inte hålla så höga hastigheter. I en sådan här tid, när det är brist på bränsle, det är dyrt och vi måste klara klimatutsläppen, är det så man ska göra.

Anf. 104 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Helldén, för svaret! Jag tyckte att gotlänningarna var väldigt tydliga med att det var just detta som var viktigt för dem – det är deras väg över till fastlandet. Jag tycker att det är bra att alla på ön nu hört vad Miljöpartiet driver.

Är ni beredda att bygga exempelvis en bana till på Arlanda, som man pratade om? Det är också viktigt för att få till detta. Det här är viktiga frågor.

Sedan tänker jag också på detta med reduktionsplikten; jag kan inte bara lämna den, utan jag går över dit. I dag är den på 30,5 procent, men till 2030 har man pratat om att den ska vara upp till 66 procent. I dag är det många ute i landet som säger: Kära nån, vad dyrt det är att tanka! Då är det alltså 30,5. Vad blir det då framåt? Man pratar om kanske 4–5 kronor till – exakt hur många vet vi inte. Det blir väldigt mycket pengar.

Det vore intressant att höra vad Miljöpartiet säger till alla som bor och verkar på landsbygden. Jag tänker på jordbrukare, som har det tufft i dag. Jag tänker på åkarna; som vi hörde förut kostar det 16 000 att tanka en lastbil. Jag tänker på alla bussbolag. Det är väldigt mycket pengar, och det är bara en försmak jämfört med hur det skulle bli om Miljöpartiet fick bestämma. Nu får de inte det, och då tänker vi sakta in och till 2024 ha en annan procentsats.

Men min fråga är alltså: Vad säger Miljöpartiet om detta?

Anf. 105 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Vi säger för det första att vi ska klara klimatmålen. Det klarar inte den regering som sitter nu; det visar budgeten alldeles tydligt.

Sedan vet vi att många, hela befolkningen egentligen, drabbas av de höga energipriserna när det gäller transporter med bilar. Regeringen ägnar sig åt att subventionera bensin och diesel och behåller ett gammalt reseavdrag. Allt detta pekar på att det mesta av pengarna går till storstadsregionerna och en stor grupp stockholmare. Det är helt fel. I stället ska man se till att man har riktade bidrag som är träffsäkra. Det klarar inte den här regeringen.

I vår budget har vi ett skatteavdrag som man får göra när man bor i vissa typer av glesbygd, vilket är ett stöd som går till alla, i stället för att som regeringen lägga en stor mängd pengar på en massa stockholmare som inte behöver bidragen. Jag tycker att det är tråkigt att se denna utveckling.

Jag måste kommentera detta med Bromma kontra Arlanda och en fjärde landningsbana; det finns ju tre i dag. Alla utredningar visar att det inte behövs. Alla rapporter visar att flygandet är på en låg nivå, och utvecklingskurvorna och den strukturella förändring som har skett när det gäller flygande visar att det inte behövs.

Vad vi behöver göra på Arlanda är att justera terminalbyggnader och göra det som Arlandautredaren kallade en brommafiering av terminalerna så att det går fort, så att man som på Ikea kan smita igenom och slipper gå genom affärer och annat så att det blir mer effektivt för dem som reser. Det skulle vara jättebra för gotlänningarna. De kommer dit, går på ett snabbt tåg in till stan och är snabbare inne i Stockholms city än när de flyger till Bromma. Jag tror att det mer handlar om någon idé om att se det vackra Stockholm från luften innan man landar i Bromma. Det kan jag förstå, men det är inte så bra för vare sig Stockholm eller klimatet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

§ 6 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23: MJU2
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prop.
2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 106 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi statens budget inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Det handlar exempelvis om jordbruk, skogsbruk, fiske och rennäring. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Nuläget ser ut så här. Sverige har i dag en hög inflation med stigande priser, och samtidigt är Sverige på väg in i en lågkonjunktur. De blågula samarbetspartierna har lagt fram en svagt åtstramande budget som gör så att inflationen inte biter sig fast.

Samtidigt presenteras ett antal tillfälliga stödåtgärder för att kompensera företag och hushåll som annars skulle drabbas än hårdare av prisökningarna.

Situationen gör att reformtaket är lägre detta första år i mandatperioden. Annars finns en risk att budgeten skulle förstärka inflationen, och det vill vi inte se.

Trots det genomför regeringen en så stor skattesänkning som man är tillåten av EU att göra på diesel till jordbruk, skogsbruk och vattenbruk. Den är inte tillfällig utan långsiktig och på 368 miljoner kronor 2023 och det dubbla varje kommande år.

Den gemensamma jordbrukspolitiken tillsammans med nationell finansiering av relaterade poster uppgår till 12,9 miljarder per år, vilket är lite mer än förra programperioden. Denna politik kommer förutom att genom grundläggande stöd möjliggöra jordbruksverksamhet också att möjliggöra ökad produktivitet genom bland annat investeringsstöd och innovationsstöd, ökad miljövänlighet genom bland annat miljöstöd, restaurer-

ing av ängs- och betesmark och anläggning av bevattningsdammar samt stärkt kunskapsutveckling, inte minst inom animalieproduktionen.

Till det kommer landsbygdssatsningar såsom ökade resurser till bredband och infrastruktur på landsbygden samt stärkt vård på landsbygden. Bränsleskattesänkningen och det förbättrade reseavdraget är också allmänt kända.

Budgeten fortsätter att kraftigt understödja ökad svensk livsmedelsexport, livsmedelsförädling och forskning och kompetensförsörjning för sektorn, och den ökar takten för stärkt krisberedskap och viltskadeersättningar.

Man ska komma ihåg att det här är det första årets budget i en fyraårig mandatperiod. Det kommer att bli bättre de kommande åren. Budgetarbetet i år var synnerligen forcerat. Nästa budget kommer att bli mer elaborerad, och vi har redan börjat med den. Om sedan inflation och lågkonjunktur släpper sitt grepp kan kommande budgetar bli betydligt mer reforminriktade.

Lantbrukets konkurrenskraft ska öka. Lika viktigt för det som budgeten är det arbete som regeringen kommer att vidta för att förenkla reglerna inom lantbruket och för att öka rättssäkerheten.

En nötköttsproducent som samtidigt är växtodlare har 450 regler att följa i dag, och antalet ökar hela tiden. Det tar tid, kostar pengar och stjäl fokus. När lantbrukaren planerar nya åtgärder får han stanna upp och ta reda på om det han vill göra strider mot någon av alla dessa regler. Det är inte konstigt om det skapar en osäkerhet. Om reglerna blir ännu fler kan osäkerheten bli förlamande för branschens utveckling.

Som jag förstår det är alla blågula samarbetspartier beredda att ta krafttag här, men vi får samtidigt inte får glömma EU-dimensionen i regel-förenklingsarbetet.

Jag sammanfattar Sveriges läge med att det är en ekonomiskt dystert tid men inrikespolitiskt en mycket ljus tid. Svensken har vaknat, och nu har vi börjat vända oljetankern.

Anf. 107 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för anförandet. Det kommer att bli bättre kommande år, säger han. Det hoppas jag verkligen, för det låter som att de högerkonservativa inte riktigt visste vad de ville eftersom han säger att det inte är bra nu. Han säger också att man nu vänder tankern och att Sverige befolkning ska vara glad.

Jag tror dock att Sveriges befolkning så här i juletid är väldigt oroad över kostnaderna för el, drivmedel och räntor. I dagsläget ser nog inte Sveriges befolkning den ljusa framtid som ledamoten trots allt tycks se.

Fru talman! Något som oroar mig är de angrepp och skador vi ser på svensk skog. Hur ser ledamoten och Sverigedemokraterna på de klimatförändringar som utgör ett hot mot vårt gröna guld skogen? Jag undrar eftersom nedskärningarna i Sverigedemokraternas och regeringens budget görs på bland annat bättre brukningsmetoder, klimatanpassning av skog med mera.

Det här är viktigt, för vi vill ju se en frisk och grön skog i hela Sverige. Vi vill inte se de angrepp som sker just nu och som kan medföra att svensk export med mera minskar.

Anf. 108 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Anna-Caren Säterberg för frågan.

Växtskadegörare är av olika skäl ett ökande problem. Bland annat sprids nya skadegörare i våra skogar, och de konservativa partierna har därför bestämt sig för att genomföra ett förädlingsprogram för att förhindra almens och askens annars snara hädanfärd. Detta finns inte med i årets budget, men jag är säker på att det kommer med i nästa års budget.

Vi har också problem med barkborrar. Orsakerna till det är flera. Dels har det lite varmare klimatet gjort träden torkstressade och därigenom mer mottagliga för barkborrar, dels har man inte plockat ut angripna granar ur naturreservaten. Här har det dock blivit regelförändringar tack vare att den förra oppositionen drev på för att detta skulle ske också i naturreservaten för att förhindra spridning därifrån.

Frågan gällde också minskningen av anslaget. Anslaget minskar lite på grund av att biotopinventeringarna har upphört. I väntan på en ny ordning och en annan typ av inventering är resursbehovet mindre hos Skogsstyrelsen.

Anf. 109 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Det Staffan Eklöf säger till mig är att det är problem i skogen med angrepp och skadegörare men att man ändå väljer att inte göra något åt detta nu. I stället gör man nedskärningar vad gäller bättre brukningsmetoder, klimatanpassning av skog med mera i den budget som Sverigedemokraterna står bakom. Svaret till mig och svenska folket är alltså att man ser problemet men väljer att inte hantera problemet i budgeten nu utan något annat år. Det var så jag förstod ledamoten.

Anf. 110 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Som jag försökte säga sker nedskärningen för att Skogsstyrelsen inte behöver utföra vissa uppgifter till följd tidigare regelförändringar. Dock skulle en höjning vara önskvärd. Men precis som Anna-Caren Säterberg har pekat på är det tufft i år. Vi kan inte ha en expansiv budget, för då drabbas folk av ännu fler räntehöjningar. Vi måste alltså håll igen lite i år.

Om inflationen och lågkonjunkturen släpper sitt grepp kan nästa års budget bli mer expansiv. Då ser Sverigedemokraterna gärna en höjning av anslagen till skötsel som ska gå till både naturvårdande skötsel och skötsel för ökad produktivitet i skogen.

Anf. 111 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Staffan Eklöf för anförandet.

Jag tänker tillbaka på den debatt som vi hade för ungefär ett år sedan om innevarande års budgetförutsättningar och de frågor som vi hade uppe på agendan då. I den debatten ställde jag frågor till Sverigedemokraternas företrädare om varför de inte ville göra några förstärkningar av Landsbygdsprogrammet eftersom de i sitt eget budgetförslag hade pengar till bland annat livsmedelsstrategin. Men det gemensamma svaret från Sverigedemokraterna och från flera partier i riksdagen var att de i den gemensamma budgetreservationen inte hann presentera en satsning.

Sedan har utvecklingen under detta år varit väldigt prövande för svenskt jordbruk, och situationen är också väl känd bland ledamöter i miljö- och jordbruksutskottet.

När man lyssnar på Staffan Eklöf har det varit en synnerligen forcerad budgetprocess. Om det är upplevelsen förstår jag varför vissa delar inte kom med. Hur gick det egentligen med Sverigedemokraternas förslag om slopad löneavgift för tre anställda, slopat sjuklöneansvar för nio anställda, Sverigedemokraternas satsningar på forskning, teknikutveckling och teknikspridning för lantbrukets långsiktiga lönsamhet, Sverigedemokraternas satsning på 900 miljoner kronor på just livsmedelsstrategin samt satsningarna på tillväxtfrämjande åtgärder och ett aktivt skogsbruk? Jag kan i regeringens och Sverigedemokraternas förslag inte se att det finns med. Varför?

Anf. 112 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Daniel Bäckström för frågan. Vi har ett läge där många budgetposter har pressats på grund av det dystra ekonomiska läget och den höga inflationen. Vi måste ha en återhållsam budget. Det tror jag att alla är överens om. I ett läge där många budgetposter inom många områden har drabbats av nedskärningar är jag glad och stolt över att vi har lyckats få en sänkning av dieselskatterna ned till den lägsta nivå som är möjlig att ha på detta område. Detta område är ett av få områden som har fått tillskott. Många andra områden får vänta till nästa budget. Men det är mycket glädjande med detta tillskott.

Jag tycker att det vore mycket positivt om vi så småningom kunde genomföra en nedsättning av arbetsgivaravgiften. Problemet med nedsättning av den avgiften är att det är inflationsdrivande och olämpligt att genomföra just nu.

Men jag tycker att det är bra att Centerpartiet trycker på för mer pengar till lantbruket, precis som vi har gjort och gör i vår nya roll. Men Centerpartiet vill inte långsiktigt sänka skatten på diesel till jord- och skogsbruk. Det betyder att nästan hela Centerns satsning på jordbruket, utöver vad regeringen satsar, äts upp av den uteblivna sänkningen av dieselskatten. Nu vill man kompensera detta med ett jordbrukaravdrag, och det är ingen dålig idé. Men jag tycker att ett eventuellt jordbrukaravdrag ska tas i egen ordning så att det kan dimensioneras och utformas för lantbrukets och samhällets behov. Det finns nämligen risk för att ett sådant avdrag blir som det blir när det införs eftersom det är så svårt att justera det när det är EU som sätter ramarna och som godkänner resultatet.

Anf. 113 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Uppgiften om att vi skulle vara emot en sänkning stämmer inte, utan vi vill ha en permanent sänkning till jord- och skogsbruk utifrån det som är möjligt. Det har vi också varit med och bidragit till i år.

Det enda som finns med i regeringens och Sverigedemokraternas budget är en förlängning av denna reduktion under ett halvår. I övrigt är det inga satsningar på vare sig jordbruket eller landsbygden i övrigt inom detta utgiftsområde.

Vi i Centerpartiet vill se en permanent nedsättning fram tills vi har infört de nya avdragsmöjligheter som ska gynna hållbarhetsarbetet för att möta klimatförändringarna och också ställa om inom näringen.

Fru talman! Än en gång är det många punkter som Sverigedemokraterna har presenterat under de senaste åren men som inte finns med i skarp politik nu när de är med och styr och är helt avgörande för de tre regeringspartiernas regeringsinnehav. Det är mycket märkligt att de egentligen argumenterar utifrån att de inte heller i år har haft tid att förbereda sig för att få igenom dessa prioriteringar. Samtidigt säger de att det inrikespolitiska läget är ljust. Det är väl oerhört missvisande med tanke på allt som just nu sker och som verkligen sätter frågorna i centrum utifrån vart samhället, företagandet och människors hushållsekonomi är på väg och utifrån säkerhetspolitiken, där åtgärder verkligen behövs för att stärka förutsättningarna för det svenska jordbruket och också nå målen i livsmedelsstrategin.

Det är alltså oerhört tomt i fråga om konkreta åtgärder. Det är nämligen nu de behövs. Vi behöver stabila förutsättningar på kort sikt, men givetvis även på lång sikt, för att näringen ska ha en oerhört tydlig riktning för att kunna utvecklas i en för Sverige positiv riktning.

Jag vill repetera frågan om varför de oerhört konkreta delar som Sverigedemokraterna tidigare har sagt sig vilja genomföra inte är med.

Anf. 114 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Bäckström lyfter fram att det är svåra problem på många områden och specificerar ett antal områden.

Som vi ser det är Sverige misskött. Det gäller energipolitiken, försvars- och säkerhetspolitiken och lantbrukspolitiken. Förutsättningarna har därmed blivit dåliga, och där kommer liknelsen med oljetankern in.

Den tidigare regeringen har sett till att vi har fått ett sårbart energisystem, och vid första bästa kris får vi svårigheter på många sätt som fortplantar sig och leder till prisökningar och svårigheter att få fram varor.

Det tar tid att vända någonting som går i fel riktning, särskilt när det sker i en lågkonjunktur och när vi inte kan föra en så expansiv budgetpolitik som vi skulle vilja föra. Vi hoppas att vi nästa år kan göra en så expansiv budget som vi vill.

Anf. 115 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi hörde nyss från ledamoten från Sverigedemokraterna att han var glad och stolt över den nya regeringen och dess satsningar. Som bekant är Sverigedemokraterna regeringens stödparti.

Jag tycker att det är magstarkt att i en tid som denna slå sig för bröstet när vi ser att ni tar bort satsningar på värdefull natur och säger att reduktionsplikten ska slopas och att avverkningarna kan öka samtidigt som FN:s konferens om biologisk mångfald pågår i Montreal.

Det enda som vi säkert vet är att denna regering och Sverigedemokraterna storsatsar på att öka Sveriges klimatutsläpp och stoppar skyddet för värdefull natur. De rycker undan mattan för industrins omställning och inför nya regler dag för dag samtidigt som de gör just ingenting alls för att rädda klimatet och miljön.

Hur gärna jag än skulle vilja bemöta dessa påståenden tänkte jag i dag använda min tid här i talarstolen för att berätta vad jag och Miljöpartiet vill göra och vilka satsningar som finns med i vår budget, som ska ses som en helhet.

Miljöpartiet anser att jordbruk, skogsbruk, vattenbruk och fiske – alla dessa areella näringar – är grunden i omställningen till en fossilfri ekonomi. Det är där vi finner lösningarna på försörjningen av livsmedel, lösningarna på en fossilfri ekonomi, lösningarna på framtidens material och lösningarna på framtidens energi. De gröna näringarna är en central del av samhällsekonomin, och de är avgörande för en levande landsbygd. En levande landsbygd är i sin tur avgörande för att vi ska få detta att snurra.

Samtidigt brådskar omställningen till en ekologiskt långsiktig hållbarhet och en samhällsekonomi som ryms inom planetens gränser, och den omställningen måste göras även inom de gröna näringarna. Vi får rapport efter rapport om att havens och skogarnas ekosystem på många sätt är i kris. Vi överutnyttjar naturresurser, och vi brister i miljöhänsyn – tyvärr på ett mycket omfattande sätt och mer som regel än undantag.

Miljöpartiet tycker därför att det behövs en genomgripande omställning till hållbara, naturnära brukningsmetoder inom skogsbruket och till en småskalighet och skonsamma metoder inom fisket. Vi måste låta ekosystemens livskraft sätta ramarna. Vi kan inte ta kapitalet; vi måste skatta bara räntan.

Fru talman! Miljöpartiet lägger därför fram en budget som möjliggör detta. Den skyddar samtidigt som vi brukar, den stärker självförsörjningsgraden och resiliensen i ekosystemen och den värnar och bygger upp en robust djurvälfärd.

Fru talman! Jag tänkte prata lite om skogen. Jag är själv skogsägare. Jag har ärvt skog, så jag är märkt av trakthyggesbruk. Men sedan några år tillbaka håller vi på att ställa om till hyggesfria metoder, och jag måste säga att det är en fröjd att kunna gå tillbaka till samma svampställen år efter år samtidigt som vi tar ut virke ur skogen. Detta kräver dock kunskap och uthållighet, och det tar tid att förändra. Man behöver kunskap för att göra rätt. Miljöpartiet vill därför ha ett omställningsstöd för övergång till hyggesfria brukningsmetoder som riktar sig till enskilda skogsägare.

Vi ser också att klimatanpassning av skogsbruket är centralt för att förebygga alla de problem vi ser i form av torra, skogsbränder och översvämningar, liksom för att kunna bättre hantera effekterna av klimatförändringarna. Resiliensen i skogen behöver byggas upp, och vi behöver förbättra återväxten. Miljöpartiet vill därför satsa på en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta just med klimatanpassning och ökad miljöhänsyn.

Fru talman! Vi ser också stora problem när det gäller vår havsmiljö. Havet har stora utmaningar, och vi har lång väg att gå innan vi uppnår miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård och Ingen övergödning. Sillbestånden i Östersjön har en skev storleksfördelning. Vi ser att fiskar blir könsmogna för tidigt, och det är dålig storlek på de torskar vi tar upp. Vi ser även att torsken har försvunnit från stora områden och att de syrefria bottenarna breder ut sig.

Vi behöver få till en ekosystembaserad förvaltning av vår havsmiljö. Jag tror att det finns stora möjligheter att få enighet i denna kammare om dessa förslag – till exempel har Miljömålsberedningen tagit fram över hundra förslag som samtliga partier i Sveriges riksdag står bakom för en bättre havsmiljö, inklusive en havsmiljölag.

Jag hoppas att regeringen lägger fram en havsproposition – jag vädjar till den att göra det – så att vi kan komma framåt och ta ett steg närmare

en bättre havsmiljö. Vi måste nämligen flytta ut trålgränsen, och vi måste ta bort det industriella fiske där vi dammsuger haven för att göra djurfoder eller annat. Fisken ska gå till humankonsumtion. Vi måste också stötta det kustnära fisket och se till att vi får en levande skärgård.

Jag vill även passa på att lyfta vattenbruket, som jag tror är en stor del av omställningen. Vi ser nu många satsningar på modernt vattenbruk i Sverige – cirkulära system på land som inte förorenar hav och mark och där spillvattnet från fiskarna tas om hand till odlingar. Här blir jordbruk och vattenbruk ett, och vi ser nya näringar växa fram.

Tyvärr är det mycket regelkrångel kvar; nu allra senast var det Fiske- rifonden som hade satt käppar i hjulen så att den som är lantbrukare inte kan söka pengar. Här hoppas jag att regeringen tar sitt ansvar och ändrar reglerna snarast – och även skjuter till pengar till våra domstolar så att prövningsprocesserna går fort. Det har vi gjort i vårt budgetförslag.

Jag måste också prata lite grann om jordbruk, fru talman. Rysslands orättfärdiga och fruktansvärda krig i Ukraina har, förutom ett fruktansvärt lidande för det ukrainska folket, lett till stora konsekvenser för hela Europa. Vi ser rusande elpriser, ökade livsmedelspriser och stora kostnader för jordbruket.

Det höga kostnadsläget för jordbruket gällande de viktiga insatsvarorna har lett till ett ganska allvarligt läge. Det är viktigt att vi stöttar lantbruket i detta och samtidigt fortsätter omställningen till ett fossilfritt lantbruk med ökad miljö- och klimatnytta. Miljöpartiet vill se ett levande lantbruk i hela Sverige som säkrar en hög självförsörjningsgrad av livsmedel, foder, energi, insatsvaror och råvaror.

Vi vet att omställningen i enlighet med EU:s strategi Farm to Fork samt strategin för biologisk mångfald och den kommande växtskyddslagen förutsätter ökade satsningar på ekologiskt lantbruk. Det krävs flera finansieringsmöjligheter för att det ska gå att göra den omställningen helt, och Miljöpartiet har med flera av dessa satsningar i sitt budgetförslag: stärkt biologisk mångfald, särskilt stöd till vallodling och hävd av viktiga betesmarker.

Jag ska använda de sista sekunderna av min talartid till att prata om djurvälstånd. Det är något som ligger oss varmt om hjärtat, och att våra djur mår bra tror att är någonting som vi i Sverige är stolta över.

Tyvärr ser vi att det när man har djur i produktion kan vara så att produktionsvillkor och välfärd står emot varandra. Därför måste vi se till att ha ett säkert djurskydd. Miljöpartiet vill också ta bort vissa möjligheter att ha djur, till exempel minkfarmer. Vi vill även fasa ut burhöns. Men vi måste ha veterinärer som kan utöva tillsyn av dessa, och därför har vi även ett ökat stöd till länsveterinärerna.

Fru talman! Min talartid rinner ut. Eftersom Miljöpartiet satsar mer pengar än regeringen på det här området kan jag inte yrka bifall till våra förslag. Riksdagen har nämligen redan beslutat om en lägre budgetram. Men vi vill med vår budget ändå visa att det går att både klara klimatmålen och stärka välfärden. Det går att skydda samtidigt som vi brukar. Det går att ha en budget som stärker både självförsörjningsgraden och resiliensen i systemet och som värnar och bygger upp en robust djurvälstånd.

(Applåder)

Anf. 116 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Emma Nohrén för anförandet.

Jag noterar att Emma Nohréns kritik av regeringen och, inte minst, Sverigedemokraterna inte är nådig. Den är väldigt skarp – och det ändå i ett läge där den näst största miljö- och klimatbudgeten i svensk historia har lagts fram på utgiftsområde 20. Ingen budget framlagd av de rödgröna har varit större. Men det är ändå skandal, enligt Miljöpartiet. I så fall borde ju MP:s alla tidigare budgetar vara en skandal. Det vore klädsamt om ledamoten erkände det.

Jag tror att det är så att Miljöpartiet tror att det inte kostar något. Det är nämligen alltid någon annan som betalar. Jag tycker att det är dags att Miljöpartiets miljöpolitik granskas. Det är mycket sällan det sker. Jag vill fråga ledamoten Nohrén om Miljöpartiet fortfarande vill ha det reservat om en halv miljon hektar fjällnära skog i Norrlands inland som man ville ha innan valet.

Anf. 117 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Vi ser att vi behöver skydda mer natur än vi gör i dag. Våra naturskogar och urskogar där det inte finns spår av mänsklig påverkan försvinner i allt snabbare takt.

I Artskyddsutredningen kom det förslag om ett sammanhållet skydd av fjällskogen, och jag antar att det är det som ledamoten syftar på. Det är någonting som vi absolut fortfarande står fast vid och önskar skulle ske. Det skulle vara ett sätt värna den svenska urskogen och samtidigt få en bra kolsänka. Det handlar också om ett område som är värdefullt för många djur- och naturarter.

Anf. 118 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! En halv miljon hektar skog motsvarar en miljon fotbollsplaner. Det är otroligt mycket, och detta gäller en naturtyp som redan är mycket skyddad.

Jag jobbade en hel del mot Bryssel förut, och där använde man uttrycken ”nice to have” kontra ”need to have”. Låt mig visa myndigheternas rapportering till EU gällande status för hotade arter och naturtyper. Jag har den här i min hand.

Det krävs otroligt mycket för att få en grön plupp, vilket betyder att det är godkänt och att inga fler åtgärder krävs. Nästan allt här är rött.

Om man tittar på fjällen ser man gröna pluppar överallt. När man tittar på skogen ser man ganska många röda pluppar, men när det gäller fjällregionen finns det ingenting rött utan däremot en hel del grönt, bland annat fjällbjörkskogen. Att då bevara en halv miljon hektar i dessa områden, som dessutom redan i dag har ett visst skydd fastän det rör sig om bruks-skogar, är väldigt tydligt något som är ”nice to have” och inte ett ”need to have”.

Reservatsavsättning betyder att det inte blir något virkesuttag i Norrlands inland. Det blir inte heller några sågverk eller skogsentreprenörer, något underhåll av skogsbilvägar eller något jordbruk, för jordbruket är beroende av skogsbruket i dessa delar av landet – och även långt söderut.

Detta var man, och är man, beredd att göra för något som är ”nice to have”.

Anf. 119 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag har ingen lika fin broschyr att vifta med, men hade jag haft det hade det varit den stora utredning om just artskyddsförordningen som har en färgglad groda på framsidan. Där visas det tydligt att detta skulle ge effekt och att det är områden som sammanhängande skulle ge de boreala skogarna ett sammanhållet skydd, vilket också skulle göra att vi får det vi behöver för att uppnå våra klimatmål och målen för biologisk mångfald i dessa områden.

Vissa av dem är redan skyddade eller inte möjliga att avverka, exempelvis eftersom de ligger på bergssidor, och då spelar det ingen roll om vi skyddar dem. Det handlar dock om att se detta som en helhet, så att vi får ett fungerande ekosystem.

Vi tycker att utredningens förslag är bra och skulle gärna se att det blev av.

Anf. 120 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag känner att det håller på att bli lång dags färd mot natt innan vi blir klara, men det är ju fantastiskt roligt och viktigt att debattera de här frågorna!

Det var några saker som jag reagerade på under Miljöpartiets anförande och som jag skulle vilja få lite klarhet i. Jag känner såklart till Miljöpartiets ingångar i många av dessa frågor, men eftersom ledamoten är ganska ny på sin post kanske jag kan få lite nya förklaringar till hur man resonerar när det gäller de här ingångarna.

Det talades bland annat om ohållbarhet i jord- och skogsbruk och om bristande jordhälsa. Applicerar Miljöpartiet detta även på svensk jordhälsa? Applicerar Miljöpartiet "ohållbarhet" på svenskt jordbruk eller svenskt skogsbruk? Det hade varit intressant att höra resonemangen runt detta.

Ledamoten beskrev också sitt eget skogsbruk, vilket var intressant. Jag är också skogsägare och tänker väl inte riktigt likadant. Jag skulle inte påstå att mitt skogsbruk är ohållbart. Jag är dubbelcertifierad. Jag har trakt-hyggesbruk och kontinuitetsskogsbruk. Jag har skogsbete. Jag har naturreservat. Jag har ett naturvårdsavtal. Jag har nyckelbiotoper som ligger kvar.

Jag skulle säga att jag är ganska hållbar i mitt skogsbruk. Det förutsätter dock att jag har produktion på det andra, för precis som alla andra skogsägare har jag också ett ansvar att ta fram råvara för allt det som vi vill att skogen ska räcka till. Kontinuitetsskogsbruk i all ära, men det kommer att bli mindre råvara. Även med en omläggning till ekologiskt jordbruk kommer det att bli en mindre mängd råvara.

Detta talar man inte så ofta om från Miljöpartiets sida. Det hade varit intressant att höra ett resonemang om vad det innebär att vi ska producera mindre mat och producera mindre i skogen.

Anf. 121 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag förstod det inte riktigt som en fråga utan mer som ett resonemang om vår politik från ledamotens sida.

Jag vet ju att ledamoten Widegren är duktig på sitt skogsbruk och har kunskap. Det behövs fler med kunskap – det är därför vi föreslår att det ska kunna finnas en rådgivning och ett omställningsstöd till skogsägare

som vill göra en övergång till exempelvis hyggesfria marker. Det handlar också om hur man kan bruka dem så att man får en bättre klimatanpassning. Vi vill också se ett stöd till dem som vill gå över till ekologiskt jordbruk.

I de saker som ligger framför oss när det gäller EU-direktiv – restaureringsakten och annat – syns det att vi har en hemläxa att göra, även om vi är ett duktigt land och på många ställen är bättre än många andra länder. Vi kommer att behöva återskapa vissa marker, till exempel våtmarker. I vissa delar kommer jordhälsan att förbättras.

Jag säger inte att det ser likadant ut överallt, och jag säger inte att vi är sämre än någon annan – på många platser är vi bättre. Men vi kommer att behöva göra detta, för vi måste ha ett jordbruk och ett skogsbruk inom de planetära gränserna.

Anf. 122 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Emma Nohrén för svaren.

Innebär detta alltså att Miljöpartiet inte tycker att dagens jordbruk och skogsbruk i Sverige är hållbart? Jag tolkar det så; Emma Nohrén får gärna redogöra för om det är rätt uppfattat.

Vi kommer tillbaka till kontinuitetsskogsbruk. Det kommer att leda till en mindre mängd råvara; det får vi vara helt överens om. Det fanns ju en anledning till att det nästan förbjöds i slutet av 40-talet – det levererade för lite råvara.

Är det inte bättre om markägarna själva får bestämma huruvida det ska vara kontinuitetsskogsbruk eller trakthyggesbruk, precis som vi tycker att jordbrukarna själva ska välja om de ska vara ekologiska eller konventionella? Man jobbar på det sätt som bäst passar ens förutsättningar. Är det då inte dumt att med pekpinnar från politiken säga ”Så här ska du göra!” när vi i stället borde ha mer frihet?

Miljöpartiet svarade tyvärr inte på vad det innebär att minska mängden råvara från skogsbruket och jordbruket och vad man tror att detta kommer att leda till. Balanskommissionen, tror jag, hade en intressant rapport som föredrogs i somras i Almedalen om vad det skulle innebära att ställa om skogsbruket från trakthyggesbruk till kontinuitetsskogsbruk enligt det förslag som ligger på bordet från EU i samband med EU:s skogsstrategi. I runda slängar skulle det för skogsägare innebära minskade intäkter på 12 miljarder om året och för svensk skogsindustri minskade intäkter på 20 miljarder om året. Samtidigt skulle det göra att värdet på de svenska skogarna skrevs ned med 300 miljarder.

Jag tycker att detta är ganska stora summor, och man får nog fundera på vilka pengar som i stället ska betala för detta.

Ser Miljöpartiet problem med att vi får mindre råvara från jord- och skogsbruk med de förslag som Miljöpartiet lägger fram?

Anf. 123 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Frågan var om vi ser att det blir mindre råvara ut ur skogs- och jordbruk. Det kan det bli på vissa ställen, men vi ser också att den råvara som behövs och som kanske ger mest pengar borde tas ut. Inom EU-systemet pratas det om en kaskadeffekt och om att man faktiskt också ska se vad timret används till och få ut mest värde.

Jag tror att min farbror, som jag har ärvt min skog av, fick ungefär samma pengar – fast med ett annat penningvärde – för 20 eller 30 år sedan som jag får nu när jag tar ut. Värdet på skogen och det som kommer ut är mindre för mig än vad det var för honom. Det är stor efterfrågan på skogen, men det är det också globalt.

Jag tror att man som skogsägare vill vara stolt över de produkter man tar ut och att de ska gå till rätt saker. Att använda skogen till att bygga hus, lagra kol och så vidare är någonting som vi alla vill göra, och vi vill öka den användningen. Där kan vi kanske i vissa delar få samma värde även om vi har ett mindre uttag – om vi gör rätt uttag.

Miljöpartiet ser det på samma sätt när det gäller jordbruk: Det beror på förädlingen och vad man gör av produkterna. Kostnaderna blir enormt stora om vi inte ser till att lösa klimatkrisen och det som håller på att ske med biologisk mångfald. Vi måste ha ett jordbruk, skogsbruk och fiske som är inom de planetära gränserna, vilket är vad vi faktiskt klarar – annars kommer det inte att spela någon roll hur mycket pengar vi tar ut, för då kommer det att bli ännu dyrare att göra det. Det är bättre att göra rätt nu, så att vi kan leva gott i framtiden.

Anf. 124 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Ledamoten nämnde fisket, som är bekymmersamt i Östersjön. En farhåga som kommit upp nu och som kanske funnits ett tag är att länder som byggt vindkraft till sjöss säger att det har gjort att fisken inte kan reproducera sig som förut och att oljudet gör att stimmen inte kommer dit där de brukar vara. Jag vill fråga Miljöpartiet och Emma Nohrén hur de ser på det. Är det någonting som ni diskuterar när det gäller vindkraften till havs? Ser ni det som ett problem eller inte?

Anf. 125 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Magnus Oscarsson för frågan. Nu kommer vi in på ett ämne som ligger mig varmt om hjärtat. Det kommer att behövas mer vindkraft till havs för att det ska gå att klara energiomställningen. Därmed inte sagt att all vindkraft till havs är bra vindkraft. Det beror helt och hållet på var man bygger, på vilket sätt man bygger, vilken typ av verk man bygger och hur man drar kablagen in till land.

Det betyder att en vindkraftpark kan vara jättebra, öka den biologiska mångfalden och fungera som refug för fiskar och sjöfåglar medan en annan park på ett annat ställe kan göra tvärtom. Det finns alltså inget enkelt svar här. Det kommer att behövas bra underlag för att få vindkraftparkerna på rätt ställen. Rätt placerade kan de bli ett bra tillskott som behövs i svensk energimix och faktiskt också bidra till biologisk mångfald på vissa ställen.

I vissa fall kommer det att kunna fiskas inom parkerna, i andra fall inte. Ingen park kommer nog att vara den andra lik. Det beror också på att havet och havsbotten inte ser likadan ut på alla ställen.

Anf. 126 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret. Det var intressant.

En annan fråga som vi pratar mycket om här är reduktionsplikten. I dag gäller 30,5 procents inblandning och priset är vad det är. Många människor har sagt att det är otroligt dyrt att tanka exempelvis diesel, men det stannar inte där. Förra regeringen – framför allt Miljöpartiet – planerade att reduk-

tionsplikten 2030 skulle upp till 66 procent. Med det skulle priset öka markant.

När jag diskuterar med jordbrukare och många andra som bor på landsbygden säger de att det är otroligt dyrt att tanka och att de funderar på hur de ska göra om det skulle bli ännu dyrare. Därför är min fråga vad Miljöpartiet och Emma Nohrén säger till jordbrukare som har det tufft i dag med dieselprishöjningen som varit, med tanke på vad partiet tänkte göra. Vad säger ni till alla på landsbygden som inser att med Miljöpartiet som en kraft i en kommande regering kommer det att vara mycket mer inblandning och också mycket dyrare?

Anf. 127 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Reduktionsplikten är ett av de verktyg som den förra regeringen, som vi ingick i fram till förra december, har använt sig av för att uppnå klimatmålen – både våra egna och de Sverige är bundna till via EU och genom Parisavtalet.

Inblandningen är till för att få ned utsläppen. Industrin måste samtidigt hinna med att leverera biodrivmedel. I min hemkommun Lysekil, till exempel, håller Preem på att ställa om för att kunna ta fram sådana. Men över en natt ändrar regeringen med sitt samarbetsparti SD spelplanen för dessa stora industrier.

Det kommer att bli en ökad kostnad, men kostnaden om man inte uppnår klimatmålen blir ännu högre. Jag vet inte vad regeringen och dess samarbetsparti ska ta sig till för att klara målen. Det kommer att vara dyrt att köpa utsläppsrätter för det kommer inte att finnas några på marknaden.

Regeringen har tagit bort ett av de få verktyg som finns för att uppnå klimatmålen, utan att sätta till någonting annat i stället. Frågan borde alltså vara hur regeringen ska lösa detta och vilka som ska betala notan. Tyvärr kommer jag inte att få svar på den frågan i dag.

Anf. 128 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till förslagen i utskottets betänkande.

Vänner i miljö- och jordbruksutskottet! En del säger att framtiden är ljus, och det hoppas jag verkligen. Nuläget är lite mörkare, det kan vi vara helt överens om. Först kom en pandemi som påverkade Sverige på ett antal olika sätt och sedan kom Rysslands anfallskrig mot Ukraina som omedelbart påverkade oss extremt mycket. Det utgiftsområde som vi debatterar i dag, nämligen livsmedel, areella näringar och landsbygd, påverkades väldigt mycket.

Livsmedelsproduktionen i världen är normalt på en bra nivå, även om en växande befolkning också kräver en växande produktion. Allt det förändrades den morgon i februari då bomberna började falla över Ukraina. Tillgången på livsmedel i världen förändrades hastigt.

Ryssland och Ukraina är bland världens största exportörer av vete. Vete är det viktigaste livsmedlet vi har, efter vattnet. Insatsmedel från dessa länder är extremt viktiga för Europas och övriga världens jordbruk. Den exporten förändrades, precis som exporten av vete, under den här tiden och fram till i dag.

Prot. 2022/23:41

17 december

-----

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Vad har då detta inneburit? Jo, ökande svält på Afrikas horn – och den kommer att fortsätta – och att vissa länder slutit sig när det gäller export av viktiga insatsmedel och även färdiga jordbruksprodukter. Detta visar tydligt hur viktigt det är att ha en egen produktion.

Sverige har tagit tillgången för given under en längre tid. Vi moderater kommer inte undan ansvar – vi har också varit naivt inställda i den här frågan och tyckt att den inhemska livsmedelsproduktionen inte varit så viktig. Våra ögon har öppnats, absolut. Vi vill se en stärkt livsmedelskedja i Sverige och ett stärkt försvar. Vi vill ha en ökad produktion av energi i Sverige och ökad produktion i skogarna.

Vi behöver se om vårt eget hus och värna oss själva i den här situationen, men också ta större ansvar när det kommer till export av till exempel livsmedel. Export av livsmedel var ju ett av de viktiga målen i livsmedelsstrategin som antogs i den här kammaren 2017. Den var fantastiskt bra då och antogs brett av alla partier. Målen i strategin var tydliga: ökad produktion, ökad export och så vidare. Men tyvärr har man inte uppnått dem, trots den förra regeringens tre handlingsplaner.

Det var nog inte någon här inne som trodde att handlingsplanerna var hela medicinen för att leva upp till livsmedelsstrategin, men de var allt som kom. I övrigt kom ingenting för att stärka konkurrenskraften ute på gårdsnivå. Jordbrukarna, som i grunden ändå är de som ska öka livsmedelsproduktionen, fick inte de verktyg eller de signaler som krävdes för att göra det.

Det är såklart olyckligt när det blir på det här viset eftersom Sverige är ett land som skulle kunna producera väldigt mycket mer mat. Spannmålsproduktionen har nyttjats hårt. Där klarar man inte mycket mer. På den miljon hektar som det produceras spannmål kan skördarna säkert ökas lite till, men då måste modern teknik användas – till exempel gensaxen, GMO-grödor och så vidare.

Spannmålsskördarna har ökat sedan 90-talet med i storleksordningen 2 ton per hektar. Man har alltså kunnat öka dem, men det är ju genom att man kunnat maximera produktionen.

Vi har 1 ½ till 2 miljoner hektar åkermark som vi i princip bara kan producera gräs på. Och på en stor andel av den åkermarken produceras ingenting i dag. Vi putsar i princip ned gräset där, eftersom konkurrensförhållandena är för dåliga. Man anser att det inte är värt att producera mat på de arealerna. Det är främst i norra Sverige. Här har vi en jättepoteential för att stärka svensk livsmedelsproduktion.

Herr talman! Då handlar det om en livsmedelsstrategi 2.0 där vi ska ge gårdarna konkurrenskraft. Vi behöver såklart se ett sänkt kostnadsläge. Vi behöver se långsiktig ägande- och brukanderätt. Vi behöver se minskat regelkrångel och byråkrati. Och vi behöver se ett förbättrat myndighetsarbete och myndighetsbemötande. Det är nämligen en av de största farhågorna lantbrukare i Sverige ser i dag, mina vänner. Ska just myndighetsarbetet och myndighetsbemötandet få vara begränsningen för hur mycket mat vi producerar i Sverige?

Många av förslagen är sådant som inte behöver kosta särskilt mycket pengar. Det är viktigt att vi kan lägga en restriktiv budget i det läge Sverige befinner sig i nu. Klarar vi inte att hantera inflationen och vända den trenden under det kommande året har vi nämligen inte möjlighet att göra några satsningar över huvud taget, och vi kommer att se en fortsatt trend med

vikande livsmedelsproduktion i Sverige. Inflationen är det viktigaste vi har att vända på i nuläget. Då behöver vi ha en restriktiv budgetpolitik.

Det finns andra farhågor kopplat till både jordbruket och skogsbruket. Det är det som just nu sker på EU-nivå. Det kommer ett antal strategier kopplade till skogen men även till jordbruket från EU, som på ett eller annat sätt vill minska produktionen. Jag vet att vissa partier i riksdagen hejar på vissa av de förslag som nu kommer från EU. Men det som de skulle kunna leda till är direkt farligt när det gäller minskad produktion.

EU:s livsmedelsstrategi Farm to Fork innebär att man ska minska växtnäringsanvändningen med 50 procent, minska växtskyddet med 50 procent och öka andelen ekologiskt. Och längst ned på sista raden skriver man att vi ska öka livsmedelsproduktionen. Det går inte ihop. USDA var tidigt ute och sa att det inte går ihop, att det kommer att leda till minskad livsmedelsproduktion i Europa och till fler människor i svält. Kommissionen hade väldigt svårt att ta det till sig. Nu har det kommit ett antal konsekvensanalyser också på någon europeisk sida. Jag hoppas därför att man tar det till sig. Men i många av förslagen driver man på.

I en rapport från kommissionen kunde vi för två veckor sedan läsa om den nya taxonomin och ett antal förslag i det nya taxonomiförslaget. De var rent gräsliga. De skulle innebära kraftigt minskad produktion i Sverige och Europa, när produktionen behöver öka.

Det må låta som att man inte bryr sig om något annat än produktion. Men vi vet, precis som jag sa i mitt replikskifte tidigare, att vi i Sverige har en hållbar produktion när det kommer till både jordbruk och skogsbruk. Därför är det nu viktigt att den här regeringen tar chansen att peka ut en ny väg för svenskt jord- och skogsbruk. Det är det som stärker svensk landsbygd. Då kan vi öka produktionen på ett hållbart sätt, fortsätta producera enligt svenska hållbarhetsaspekter och tänka på de ekonomiska, sociala och ekologiska aspekterna. Då kommer vi framåt.

Den här regeringen är beredd att vända på det som nu behöver vändas på. Den regering som har suttit vid makten under åtta års tid har nämligen tydligt visat att de inte klarade det. Livsmedelsproduktionen har gått ned. De har inte stått upp för Sverige på ett tillräckligt kraftfullt sätt när det har kommit förslag från EU. Det vill den här regeringen ändra på.

Jag vill passa på att önska talmannen, Riksdagsförvaltningen, miljö- och jordbruksutskottets kansli och alla mina vänner i utskottet en god jul och ett gott nytt år. Vi ses här igen efter helgerna. Men jag antar att jag först har någon liten replik att hantera.

(Applåder)

Anf. 129 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag instämmer ändå i mycket av det ledamoten säger i sitt anförande. Men jag tänker att han i sitt anförande också instämmer i Sverigedemokraternas ledamots åsikt om att det kommer att bli bättre, någon gång. Vi vet dock inte när. Först måste ni ju komma överens.

Jag skulle vilja citera en text och se om ledamoten känner igen den. Det står: Vi kommer att ”vårda redan skyddad skog bättre för att stärka den biologiska mångfalden. --- Friluftslivet och naturen ska vara tillgänglig för alla. Det behövs mer statliga resurser för att sköta och förvalta områden med värdefull natur, samt för att rusta upp befintliga och vid be-

hov skapa nya leder i nationalparker och statliga naturreservat”. Det kommer från Moderaternas valmanifest, ifall ledamoten undrade.

Herr talman! Jag vill ställa en fråga. Nu ser vi den budget som den moderatledda regeringen har presenterat, och den rymmer inte riktigt med de vallöften man presenterade. I stället för satsningar på de områdena är det precis här som man med nästan kirurgisk precision väljer att skära ned.

Min fråga till ledamoten blir: Är det som Sverigedemokraternas ledamot sa tidigare: att det kommer att bli bättre tider och att ni kommer att göra de satsningarna någon gång, men definitivt inte det här året?

Anf. 130 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Det är klart att vi alla ska hoppas på bättre tider. Vi får förutsätta att vi är på väg mot bättre tider.

Det finns dock en hel del att hantera i det läge vi befinner oss i. Vi har kraftigt ökad inflation. Den ökade tyvärr även i den senaste avstämningen vi fick. Vi har också läget med energin, på grund av den forna regeringens något eller ganska – det är ett understatement – naiva syn när det gäller energiproduktionen i Sverige. Det gör att Sverige nu sitter i ett extremt svårt läge med höga elpriser och så vidare.

Det är ingen hemlighet att vi moderater tycker de saker som ledamoten nämnde i sin frågeställning om satsningar för att ta hand om redan skyddad natur och så vidare. Moderaterna har under en längre tid sagt: Se till att ta hand om redan skyddad natur på ett bättre sätt än genom att starta en massa nya projekt och ta mer mark ur produktion.

När man inte tar ny mark ur produktion frigör man också pengar till att sköta redan skyddade områden, friluftsområden, stigar och så vidare. Vi tycker nämligen inte att vi in absurdum ska fortsätta – som om the sky is the limit – ta mer mark ur produktion. På det sättet frigör man medel.

Anf. 131 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Men jag tror inte att vi har följt samma debatt. Skogsstyrelsen har verkligen varnat för det rättsliga som just nu sker på området. Skogsägare har faktiskt rätt att få kompensation för de avverkningar man inte får göra eller den skog som man frivilligt vill skydda. Det var vi väldigt överens om. Trots det väljer ledamotens parti och regeringen att skära ned fullständigt på det området, även när det gäller kompensation för skog.

Herr talman! Det är märkligt. Man säger att äganderätten ska vara stark. Det står i vårt betänkande: ”Skyddet för äganderätten ska stärkas. En bärande del i frågan om stärkt äganderätt är att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till.” Vi vet också att det just nu är en massa som vill ha sina rättigheter prövade i domstol. Trots det ser vi den totala minskningen både i utgiftsområde 20 och i utgiftsområde 23, som vi debatterar i dag. Ledamoten får gärna hjälpa mig förstå hur man tänker göra det här.

Jag måste också kommentera eldiskussionen. Alliansen tog fram en energiöverenskommelse. Alliansen höjde effektskatten. Sedan kom vi gemensamt överens om en energiöverenskommelse där vi till slut tog bort effektskatten på kärnkraft. Det var 2019. Menar ledamoten på allvar att

Socialdemokraterna på tre år på något sätt har förstört svensk energi? Det går jag helt enkelt inte med på, herr talman.

Prot. 2022/23:41
17 december

-----
*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 132 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag ska inte ta någon längre energidiskussion, men hade vi valt att rösta på ett annat sätt i den här kammaren i januari 2020 hade vi självklart suttit i en lite annan situation just nu när det gäller elen.

När det gäller miljö och klimat och neddragningar i budgeten ska vi komma ihåg att nivåerna är historiskt höga när det gäller de här frågorna inom alla dessa utgiftsområden i jämförelse med tidigare budgetar. Det finns mycket pengar till miljö- och klimatsatsningar.

Vi tror, kanske till skillnad från den andra sidan inklusive Socialdemokraterna, på skogsägaren och hans möjlighet att bevara höga naturvärden och så vidare samtidigt som han får behålla ägande-, brukande- och bestämmanderätten över sin skog. Det är därför jag återkommer till att man inte behöver fortsätta att ta mer och mer mark ur produktion. Den så kallade äganderättsutredningen – egentligen Skogsutredningen – som ledde fram till skogspropositionen handlade i princip bara om hur vi skulle komma på nya förslag om hur vi tar mer mark ur produktion. Det var det slutresultatet blev. Vi tycker i stället att det får vara upp till skogsägaren att bestämma hur han vill bruka sin skog.

När det gäller förslaget om ett 100 mil långt reservat för fjällnära skog tyckte jag att Sverigedemokraternas representant föredrog väldigt tydligt vad det skulle innebära att göra den typen av inskränkningar i områden där vi redan har skyddat mer än hälften av skogen. Vi måste lugna ned oss och börja rapportera på ett korrekt sätt till EU enligt artikel 17 när det gäller skydd av natur, klassning av naturtyper och så vidare. Här behöver vi stan- na upp. Under tiden ska vi inte hålla på och pumpa ut en massa pengar för att ta mer mark ur produktion.

Anf. 133 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Jag tackar den ärade ledamoten Widegren för hans många viktiga reflektioner och synpunkter på det läge vi befinner oss i avseende svensk livsmedelsproduktion och förutsättningarna för de gröna näringarna.

Jag hade inför den här debatten med mig frågeställningar liknande dem hos föregående replikör. Under flera år har vi arbetat sida vid sida, Centerpartiet och Moderaterna, för att stärka det enskilda ägandet ur ett skogs- perspektiv och främja frivilliga vägar till formellt skydd. Jag känner till John Widegrens starka engagemang för de här frågorna och hans kompetens inom området.

Det är klart att man som skogsägare tagit del av det utskick som Moderaterna gjorde inför valet och där det berättas hur bra svensk skogspoli- tik skulle bli om Moderaterna fick bestämma. Men det gäller att tänka på helheten både en och två och tre gånger utifrån vad regeringen säger och vad som inte genomförs. Det finns många skäl till att man inte genomför saker. Men i det budgetförslag och den proposition som regeringen har lagt fram till riksdagen är det väldigt tydligt och konkret. Det här försvårar för enskilda skogsägare, drar ned resurserna till vård av natur och rekreations- värden och kan också riskera att ge ännu större granbarkborreangrepp som konsekvens. Hur det kan det komma sig, John Widegren, att ni inte värnar

det som ni så tydligt deklarerade inför valet utan gör stora neddragningar på området?

Anf. 134 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag hänger nog inte riktigt med i resonemanget, men jag kanske kan få ett klargörande i nästa replik. Varför skulle det leda till ökade granbarkborreangrepp? Det är svårt att förstå. Vi har en metod för hur vi hanterar granbarkborren i dag, med hugg och sök och så vidare, som fungerar på ett bra sätt. De stora problem som vissa markägare upplevt har uppstått när de här frågorna inte har hanterats i formellt skyddad skog eller statlig skog. Men en insats vid rätt tillfälle vid ett eventuellt granbarkborreangrepp innebär ju ett nettoöverskott. Att det skulle behövas statliga pengar för att hantera det har jag svårt att se.

I skogsutskicket som gjordes före valet från Moderaternas sida talade vi om stärkt äganderätt, en annan skogspolitik och så vidare. Jag är ganska övertygad om att mycket av det kommer att genomföras. Men mycket av det handlar inte om pengar i budgeten utan om hur vi ska skriva våra regleringsbrev och hur våra myndigheter ska jobba gentemot enskilda skogsägare.

Ett exempel gäller den fjällnära skogen. Vi har ett bekymmer med de punkter som finns i skogsvårdslagen i dag gällande just fjällnära skog. Jag ser ett problem i detta och skulle gärna se över det. Jag kommer att framföra till regeringen under mandatperioden att vi behöver se över det, eftersom det i princip innebär att det är omöjligt att bruka den här skogen i dag. Även det är ett tecken på hur vi vill jobba för att stärka äganderätten.

Sedan kan vi såklart inte få igenom alla saker som vi säger. Vi ska förhandla om detta fyra olika partier emellan. Men jag är ganska övertygad om att dessa fyra partier värnar ägande och brukande på ett lite annorlunda sätt än de partier som Centern valde att samarbeta med under förra mandatperioden. Det är nog svårare att få igenom politik för att värna ägande och brukande med de partierna.

Anf. 135 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Då ska jag förtydliga mig. Regeringens budget innehåller stora neddragningar på skötsel av redan skyddade områden och naturreservat. Det finns en tydlig koppling till risker som handlar om torka, granbarkborreangrepp och utbredning. Dessutom blir det minskade anslag till ingångsersättningarna kopplat till nekat avverkningstillstånd och artskyddsärenden. Konsekvensen blir att ännu fler skogsägare hamnar i ett moment 22, där man varken får avverka sin skog eller får den ersättning som man har rätt till. Det här är oerhört allvarligt utifrån ett makroperspektiv men inte minst utifrån den enskilde drabbade skogsägarens perspektiv. Vi har sett i fall efter fall de senaste åren hur det har varit väldigt tufft.

Nu driver den nya regeringen i en riktning som gör att det kommer att bli ännu värre. Jag kan inte riktigt se hur det här håller ihop med vad man sa i valrörelsen. När ansvarig minister på Finansdepartementet sitter och samordnar hela budgetarbetet väljer man att prioritera ned dessa oerhört centrala frågor, som handlar om att stärka Sverige som skogsnation. Vi vet att det här är intäktsfrämjande och skapar tillväxt som också är hållbar. Det är oerhört viktigt för en positiv landsbygdsutveckling. Uppenbarligen har de fyra samarbetspartierna, varav tre är regeringspartier, valt att göra tyd-

liga nedprioriteringar efter att vi de senaste åren kämpat för att det ska vara så bra förutsättningar som möjligt. Än en gång: Hur kan det bli så här?

Prot. 2022/23:41
17 december

-----
*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 136 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för förtydligandet om hur detta skulle kunna försvåra granbarkborrearbetet. Jag menar fortfarande att just frågan om granbarkborren inte ska behöva vara ett problem för att det saknas medel. Det är nog snarare tydliga riktlinjer som krävs för att hantera granbarkborreproblematiken.

När det gäller artskyddet lade Centern och Moderaterna under våren tillsammans fram ett utskottsinitiativ som stöttades av flera partier. Vi fick igenom ett antal tillkännagivanden, som såklart behöver tillgodoses. En del av detta är redan hanterat; ikraftträdandet skedde den 1 oktober, tror jag. Men den stora puckeln är inte hanterad, och den gäller utredningssvaret för enskilda skogsägare. Detta hoppas och förutsätter jag att regeringen kommer att titta vidare på under den här mandatperioden, för det är en stor stötesten.

Rätten till ersättning gäller absolut. Det är klart att man ska ha rätt till ersättning när man nekas brukande av sin egendom. I svensk grundlag, Europakonventionen, FN:s mänskliga rättigheter och så vidare ser vi att det finns en äganderätt. Jag tror att man som ledamot i Centerpartiet nog behöver vara mindre orolig för att äganderätten inte kommer att stärkas och hållas på en hög nivå med en moderatledd regering än med en sådan regering som vi sett under de åtta gångna åren.

Vad gäller medel i budgeten är det fortfarande historiskt mycket pengar på flera av utgiftsområdena som ledamoten lyfter fram i sitt anförande. Finns det inte pengar i budget kan man heller inte ta mark ur produktion.

Anf. 137 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Jag förstår att timmen är sen, och det är lördag.

Vi debatterar nu budgeten och avsnittet utgiftsområde 23. Här har Socialdemokraterna lagt fram en budget som man ska se som en helhet. Vi har i stället ett särskilt yttrande inom utgiftsområdet.

Herr talman! Ett livskraftigt jord- och skogsbruk har ett egenvärde. Men de gröna näringarna behövs också mer än någonsin för att klara klimatomställningen och för att stärka Sveriges konkurrenskraft, livsmedelsförsörjning och beredskap.

Den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen agerade på flera sätt för att stärka våra gröna näringar. Den tog till exempel fram Sveriges första livsmedelsstrategi som ska bidra till att potentialen i hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut.

För att säkra livsmedelsproduktionen när Ryssland invaderade Ukraina tog vi socialdemokrater, tillsammans med Centerpartiet, under våren fram stödpaket på över 3 miljarder. Det var viktiga åtgärder för att stärka produktionen här och nu.

Från 2023 satsas nu 60 miljarder kronor inom den gemensamma jordbrukspolitiken fram till 2027. Det är för att vi ska främja den svenska livsmedelsproduktionen och stärka lönsamheten och den underliggande konkurrenskraften.

Det är en viktig pusselbit för att nästa generation ska våga och vilja gå in i dessa näringar. Att jordbruket klarar generationsväxlingen är en av

näringsens viktigaste frågor. Vi var också drivande från Sveriges sida för att få ett större fokus på unga i EU:s jordbrukspolitik.

För att jordbruket fortsatt ska kunna producera maten vi äter krävs att vi bryter osunda beroenden av skurkstater och med det också fossila insatsvaror. Därför gav vi Jordbruksverket i uppdrag att analysera förutsättningarna för ökad gödselproduktion i Sverige.

Vi behöver också nyttja restflödena från jord- och skogsbruk. Därför tillsatte den socialdemokratiska regeringen en utredare som ska ta fram en nationell strategi för bioekonomi.

Vi införde stöd till biogasproduktion och klimatbonus för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner. Det är väldigt glädjande att se när man reser runt att dessa satsningar har varit välkomna och nyttjats av lantbrukare runt om i landet.

Vi vill också fortsätta göra det enklare att välja svenskt. Vi tog därför tag i frågan om krav på ursprungsinformation om kött på restaurang.

Vi tillsatte även en utredning för att stärka svensk livsmedelsberedskap. Det är viktiga steg för att trygga livsmedelsförsörjningen i Sverige. I vårt budgetförslag prioriterar vi mer resurser för att stärka förmågan inom livsmedels- och vattenförsörjningen.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill helt enkelt se mer svenskt på tallriken, mer svenskt i tanken och mer svensk gödsel. Det är bra för klimatet och för Sveriges beredskap samtidigt som det skapar jobb i hela landet.

Herr talman! Den svenska skogen är vårt gröna guld. Den skapar jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Skogen har varit och är en ryggrad i svensk ekonomi. Men den svenska skogen har också ett unikt naturvärde och ska därför förvaltas i balans mellan naturvård och skogsbruk.

Skogen kommer att spela en central roll och gör det redan i klimatomställningen. Genom att ersätta fossila produkter och som kolsänka skapar den svenska skogen framtidens jobb.

Vi socialdemokrater anser att alla skogens värden – jobb, biologisk mångfald, kulturmiljö, friluftsliv, naturturism, renskötsel, jakt, fiske och besöksnäring – ska komma samhället till del i största möjliga mån.

Herr talman! Klimatförändringarna utgör ett hot mot det svenska skogsbruket och ökar riskerna för skador. Det har vi debatterat från talarstolarna i dag. Genom att anpassa skogsbruket för att klara ett förändrat klimat förbättras möjligheterna för skogen att stå emot till exempel stormar, insektsangrepp och svampangrepp.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen satsade resurser på upprustning av leder och dubblerade stödet till friluftsförbund så att fler ska kunna ta sig ut i skogen för rekreation och svamp- och bärplockning. Det är väldigt tråkigt att se att den högerkonservativa regeringen och Sverigedemokraterna drar ned på de satsningarna i det budgetförslag som har presenteras.

Herr talman! Frivillighet ska vara grunden vid skydd av skog. För att möta upp markägares önskemål om att skydda mark behövs tillräckliga anslag i budgeten. Men regeringen minskar anslagen till naturvård inom både utgiftsområde 20 och 23.

Vi vet att Skogsstyrelsen är i behov av kraftigt ökade resurser för tillsyn på grund av rättsutvecklingen på området. Vi prioriterar därför att lägga 100 miljoner kronor mer än den högerkonservativa regeringen till Skogsstyrelsens arbete med avverkningsärenden och myndigheternas ar-

bete med natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda skog.

Herr talman! Fisket och de blå värdekedjorna är viktiga för Sverige. De är viktiga för tillväxten och för landsbygdsutvecklingen och viktiga i den gröna omställningen. Vi socialdemokrater vill främja och utveckla den svenska fiskerinäringen på både kort och lång sikt, skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet genom bland annat hållbar fiskuppfödning med höga miljökrav som kan skydda vilda bestånd av fisk och skapa fler jobb på landsbygden.

Det vilar verkligen ett stort ansvar på den nya regeringen att fortsätta att verka för och värna miljöarbetet så att Östersjön återigen kan bli ett levande och välmående hav.

Herr talman! Sverige ska vara ett föregångsland i att förvalta våra naturresurser och viltstammar på ett etiskt sätt. Människor ska kunna leva och verka på Sveriges landsbygder samtidigt som vi bevarar den biologiska mångfalden.

Skydds jakt och licensjakt är viktiga verktyg i vår rovdjursförvaltning. Besluten ska fattas regionalt, vara utformade så att de följer EU-rätten och fattas i god tid.

Sverige är ett avlångt land där viltet och jakten skiljer sig åt. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att vi värnar det lokala. Vi vill att beslut gällande en hållbar och etisk jakt ska fattas så nära medborgarna som möjligt. Vi ser här att länsstyrelserna och viltförvaltningsdelegationerna är viktiga och vill att deras arbete och mandat utvecklas.

Varg, björn, järv, lodjur och kungsörn ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus. Sverige ska fortsätta att leva upp till EU:s art- och habitatdirektiv men utan att tamdjurshållning påtagligt försvåras och samtidigt som socioekonomisk hänsyn tas.

Nu ser vi dock att vargstammen ökar varje år. Enligt oss socialdemokrater är dagens population på 460 individer för stor. Därför gav den tidigare socialdemokratiska regeringen Naturvårdverket i uppdrag att titta på hur vi kan nå det mål som riksdagen har beslutat om med ett intervall på 170–270 vargar samtidigt som vi bibehåller en gynnsam bevarandestatus. Vi socialdemokrater vill också göra det enklare att förvalta vargen och drev frågan i EU om att flytta regleringen av vargen från bilaga 4 till bilaga 5 i art- och habitatdirektivet.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga följande. I Sverige pressas hushåll och företag av både hög inflation och ökande räntor. Reallönerna urholkas, och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans.

Det duger inte att som regering inte se till hela Sveriges behov som när man väljer att inte ge 60 procent av Sveriges yta elstöd, försämra möjligheterna för veterinär fältverksamhet och inte ge rennärigen de förutsättningar den behöver i klimatförändringen. Vad den här regeringen och Sverigedemokraterna egentligen har emot Norrland kan man undra.

Vad gäller den debatt vi har i dag ser jag tyvärr bara att den högerkonservativa regeringen och Sverigedemokraterna har lägre ambitioner än Socialdemokraterna på området.

Anf. 138 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Stort tack, Anna-Caren Säterberg, för detta anförande! Jag väntade rätt länge innan jag begärde replik, men så kom vi in på rovdjurspolitiken. Då nämndes ordet varg.

Socialdemokraterna har tydliggjort sin position i det inlämnade budgetförslaget, och det refererades också nyss till detta i anförandet: Antalet är för stort. Vi har under rätt många år haft ett antal debatter här inne med olika företrädare kopplat till rovdjurspolitik och kopplat till vargens utbredning i Sverige. Därför är det välkommet att Socialdemokraterna definierar en siffra på 170–210 individer.

Är detta en omsvängning från Socialdemokraterna med tanke på tidigare ståndpunkter och med tanke på hur Socialdemokraterna under åtta års regeringsinnehav har drivit frågorna? Ni har ju drivit dem i en riktning som i praktiken har inneburit en väldigt stor tillväxt av stammen och en utbredning inte minst i mellersta och södra Sverige.

Jag har ytterligare en fråga. Den handlar om den utredning som alliansregeringen en gång i historien tillsatte kopplat till att se över jaktlagen i grunden. Den förra riksdagen fattade beslut om ett tillkännagivande till regeringen om att en ny utredning behöver tillsättas. Ännu har vi inte kunnat se något besked från den nya regeringen om det här. Därför vill jag fråga: Är det även Socialdemokraternas position att driva frågan för att få till en ny utredning?

Anf. 139 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Daniel Bäckström, för frågorna! Vad gäller Socialdemokraterna och vargpolitiken har vi ett gammalt kongressmål, satt för många år sedan. Där står det, tror jag, 200 vargar.

Vad Socialdemokraterna ändå alltid har sagt är att vi ska ha en gynnsam bevarandestatus. Det var det vi tillsatte utredningen för. Kan vi nå riksdagens mål, som var ett intervall mellan 170 och 270 vargar, också med gynnsam bevarandestatus?

Naturvårdsverket hade tidigare sagt att den lägsta gränsen för detta var 300, men vi ville att man skulle titta på olika sätt. Då gällde att det skulle vara en invandrad varg och att det skulle hjälpa populationen. Men man kunde också titta på vad som hände om det kom två invandrade vargar, om man kunde flytta varg eller på andra sätt se till att nå målet. Det var det uppdrag som Socialdemokraterna och regeringen i det fallet gav Naturvårdsverket i uppdrag att se över.

Den gynnsamma bevarandestatusen vad gäller varg är ingenting som Socialdemokraterna tänker tumma på, men vi kan tänka oss att det finns olika sätt att nå detta.

Vad vi också gjorde när det gällde varg under den här tiden var att se till att förvaltningsområdena förändrades, vilket också är någonting som kan leda till att det inte blir den koncentration som det har blivit när det gäller vargpopulationen. Den ska ju finnas på flera ställen.

Vad gäller jaktlagen tror jag att Daniel Bäckström får ställa frågan till regeringen om hur den tänker verka för det tillkännagivandet och helt enkelt se om de är överens, om detta ska ske i framtiden eller när det nu ska ske.

Anf. 140 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att vi också kan lyfta frågan om en ny utredning i riksdagens diskussioner. Det var ju ett tydligt medskick från den förra riksdagen, och jag tror att det är väl så viktigt nu att den nya riksdagen under denna mandatperiod driver frågan i denna riktning. Vi behöver få till en ordentlig utredning men också en riktig översyn utifrån den helhetsbild som har utvecklats under de senaste åren.

Med tanke på rovdjursläget, vargens utbredning och de konsekvenser detta får för landsbygden och primärproduktionens förutsättningar, livsmedelsförsörjning och en rad olika faktorer tror jag att vi delar synen på dessa perspektiv. Jag tror också att det finns en bred förståelse i Sveriges riksdag för att det som nu håller på att ske går i en riktning som är bortom kontroll när det handlar om antal vargar. Det är klart att de socioekonomiska konsekvenserna riskerar att bli än större.

Jag tycker därför att detta är ett steg i rätt riktning. Men när man summerar några mandatperioder bakåt och debatten här i riksdagen hade mycket mer kunnat göras tidigare; det tror jag att vi kan vara överens om. Men nu är det oerhört viktigt att vi har en stabil majoritet för att ta tag i det här ännu mer på djupet.

Det kommer förstås att påverka många i södra Sverige, som ännu inte har sett de konsekvenser som bygder som Bergslagen, Värmland, Örebro, Västmanland, delar av Dalarna, Gästrikland och så vidare lever med. Det är oerhört stora konsekvenser för civilsamhället och bygden.

Anf. 141 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag delar Daniel Bäckströms åsikt att det är bra att vi gör någonting gemensamt, att vi ser på vilka vägar vi kan nå fram och att vi följer de åtaganden vi har gentemot EU. Men vi ska också försöka påverka EU så att vi kanske också kan flytta vargen från artikel 4 till artikel 5 för en förvaltning som även där innebär en gynnsam bevarandestatus.

Vi är inte inte dugg oeniga om detta, och vi får väl se hur den nya regeringen väljer att agera när det väl kommer svar från Naturvårdsverket. Vi får helt enkelt vänta och se.

Anf. 142 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Herr talman! Tack till Anna-Caren Säterberg för anförandet! Jag hörde ministern säga att kolsänkor ...

(ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S): Nej, jag är inte minister längre – men tack ändå!)

Där ser man! Man får ändra sig med tiden. Hur som helst hörde jag i Anna-Caren Säterbergs anförande att kolsänkor i skogen skulle bli den nya tidens arbetsplats. Då funderade jag på hur Socialdemokraterna tänker. Jag kan tänka mig två resonemangslinjer. Antingen tänker man avrationalisera skogsbruket och på så vis ha metoder som är mer arbetsintensiva, eller så tänker man att man gör reservatsavsättningar och att man då får arbete med turism i dessa områden.

Är det något av detta eller är det ett tredje spår som Socialdemokraterna tänker sig?

Anf. 143 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Vad jag menade, eftersom jag också pratade om skogens alla värden, var att värden naturligtvis finns i skogen men att det finns ännu mer om Sverige ska vara en spjutspets och vara det land som leder klimatomställningen. För att vi ska se till att det skapar jobb i hela landet handlar det också om att använda skogens produkter till den omställning som vi behöver göra.

Det här är smart politik. Det här är det som vi har jobbat med under åtta år i klimatliv, i industrikliv och i annat: Sverige ska vara den som tar ledartröjan. Sverige kör utvecklingen och skapar fler svenska jobb. Det vi har sett hända med den gröna industriella revolutionen i norr är någonting som verkligen är helt fantastiskt.

Det krävs att både näringsliv, politik och forskning går tillsammans när sådant här ska ske. Min idé i det hela var att i den klimatomställning vi ska göra är skogen enormt viktig både som kolsänka och, definitivt, för de produkter som vi plockar ur skogen som även ser till att vi i stället tar bort de fossila produkterna.

Anf. 144 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Herr talman! Det är ju just när skogen inte används som kolsänka som vi får fördelarna med de produkter som vi kan ta ut från skogen. Dessutom ligger det säkert något bakom Socialdemokraternas önskan om skogen som kolsänka eftersom man nu vill ha större reservatsavsättningar än vad den konservativa regeringen vill ha.

Men varje reservatsavsättning gör ju att man tar skog ur brukande och att man får ett mindre virkesuttag. Med tanke på den tidigare debatten vi hade här om det fjällnära reservatet på en halv miljon hektar, alltså en miljon fotbollsplaner, vet vi ju inte hur Socialdemokraterna ställer sig i det ärendet. När det begav sig syntes det över huvud taget inga tecken på ytan på att Socialdemokraterna motsatte sig dessa planer. Med tanke på det sällskap Socialdemokraterna söker för ett regeringsalternativ kommer ju Socialdemokraterna att behöva kompromissa med Miljöpartiet om detta.

Det verkar som om Socialdemokraterna har svårt att skapa fler arbetsplatser i skogen, just på grund av att de tänker använda skogen som kolsänka. Vi hörde från Emma Nohrén att den största fördelen med det här jättereservatet skulle vara just att det var en kolsänka.

Nu har det kommit ny forskning från SLU. Det är en treårsstudie som visar att skogen binder in nettopluskol mycket tidigare än man trodde förut, vilket stärker tesen att det just är det aktiva skogsbruket som är bra för klimatet.

Anf. 145 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att Staffan Eklöf lägger ord i min mun som jag aldrig har sagt. Vad gäller den fjällnära skogen är det redan nu så att 61 procent av Sveriges formellt skyddade skog utgörs av den fjällnära. Jag tror inte heller att Staffan Eklöf har sett de intervjuer jag har gjort i frågan.

Socialdemokraterna vill naturligtvis se skyddad skog i hela Sverige, inte i ett specifikt område där man redan har den största delen formellt skyddad skog. Men det som gör mig orolig är när Staffan Eklöf säger att han tror att Socialdemokraterna inte ser skogsbruket och avverkning av skog som viktigt. Det tror jag verkligen att jag försökte säga. Det gäller

Sveriges export, det gäller den klimatomställning vi behöver göra och det gäller ju reduktionsplikten. Jag har till och med kallat ansvarig minister till utskottet för detta.

Om vi inte använder oss av reduktionsplikten vet vi också att skogen i Staffan Eklöfs Sverige kommer att användas som en kolsänka ståendes. För det är ju precis detta vi har diskuterat hela tiden. Den ansvariga ministern i den regering som Staffan Eklöfs parti är samarbetsparti till kunde ju inte tala om vad man ska använda i stället. I juni var vi överens i utskottet om att använda reduktionsplikten för att vi skulle kunna ha vår avverkning av skog. Om man inte använder reduktionsplikten – vad ska man göra då? Det blir upp till Staffan Eklöf och regeringen att svara på.

(Applåder)

Anf. 146 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag tänker så här: Socialdemokraterna höll ju ett riktigt brandtal här om allt man har genomfört och vad Socialdemokraterna tyckte och tänkte. Det är tydligare i dag än vad det var så länge man hade en samarbetsregering tillsammans med Miljöpartiet, för då var man försvinnande tysta i de här frågorna som hanteras av miljö- och jordbruksutskottet.

Under 1980-talet bestämdes att svenskt jordbruk skulle bli världens renaste. Vi stärkte djurskyddet, och vi började anpassa systemen efter djuren i stället för att som i många andra länder i Europa försöka anpassa djuren efter systemen. Vi har sänkt användningen av växtskydd kraftigt, och vi har börjat med precisionsodling. Vi har välutbildade, duktiga lantbrukare i Sverige – lantbrukare som inom de flesta verksamhetsgrenar producerar kanske bland de högsta produktionsresultaten i världen. Ändå är vi ett av de sämsta länderna när det kommer till lönsamhet i jordbruket.

Under Socialdemokraternas tid vid makten infördes livsmedelsstrategin med dess tydliga målbilder och det som jag nog tyckte var det viktigaste målet i den strategin – att vi skulle öka livsmedelsproduktionen. Fram till 2030 skulle vi se resultat av strategin. Men vi är ju inte alls där, herr talman! Och vi ökar inte vår livsmedelsproduktion. Nu är vi i ganska svåra tider då det snarare finns risk för att vi kommer att minska vår livsmedelsproduktion.

Ser Socialdemokraterna några andra stora strukturella problem som gör att vi inte klarar att leva upp till strategins målsättningar?

Anf. 147 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för en väldigt viktig fråga. Några strukturella problem har ju varit att vi har ett krig i vårt närområde och att vi har genomgått en pandemi. Pandemin såg ju dock till att vi valde mer svenskt och kanske till och med gjorde att vi fick mer svenskt på tallriken, vilket Socialdemokraterna gärna vill se. Men det är klart att Rysslands invasion av Ukraina har gjort att det har varit svårt att nå målen och att det har varit dyra insatsvaror. Det har varit dyrt att vara jordbrukare i Sverige, helt enkelt, och inte bara i Sverige. Därför genomförde vi också en ganska stor satsning på över 3 miljarder tillsammans med Centerpartiet under förra mandatperioden.

Jag delar däremot John Widegrens syn när det gäller att vi tog fram en livsmedelsstrategi. Jag tror att den var viktig. Den senaste utvärderingen

som gjordes visade att lönsamheten hade ökat i alla delar, men inte lika mycket i alla. Det var i den sista den ökade mest, tyvärr, och inte lika mycket i primärproduktionen.

Det fanns alltså något där. Men i skenet av att vi har ett krig och pratar om Sveriges beredskap ser Socialdemokraterna, precis som Moderaterna, ett stort värde i att vi nu faktiskt uppdaterar den och tar fram en ny. Vad jag ville säga var att vi i den senaste utvärderingen ändå kunde se positiva tecken i alla områden när det gäller lönsamhet men att den behöver vara ännu större i primärproduktionen.

Anf. 148 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Tack för svaren. Jag tror att svenskt jordbruk i år upplever ett väldigt bra år inom de flesta verksamhetsgrenarna, rent ekonomiskt. Nästa år ser värre ut.

Vi tog fram ett krisstöd i riksdagen, som dock hade kunnat bli ännu större om vi hade gått på Moderaternas linje. Men med det sagt – jag är inte för krisstöd, och Sverige ska inte utmärka sig som ett av få länder inom EU som behöver krisstöd till sitt eget jordbruk och till sin egen livsmedelsproduktion varenda gång det kärvar ihop sig lite. Vi har nyttjat ganska många krisstöd de senaste åren, med start 2018 då det var torrår.

Herr talman! Jag tänker på skogen. Ledamoten lyfte ju fram klimatet som ett stort bekymmer i skogen. Jag håller med! Det är väl framför allt så att vi ser fler torrperioder, ett annat insektstryck och så vidare. Klimatet har däremot också blivit en garant för en ökad produktion. Jag reflekterar över det som Skogsstyrelsen lade fram i sina SKA-analyser om framtidens skogsbruk. Där sa man att möjligheten till ökad produktion i svensk skog är just klimatet, för att vi har valt att ta så mycket mark ur produktion och fortsätter att ta mark ur produktion. Skogspropositionen var egentligen ett antal förslag på hur vi tar ännu mer mark ur produktion.

Från moderat sida ser vi det som ett stort problem. Vi tycker inte att vi ska öka andelen mark tagen ur produktion. Hur resonerar Socialdemokraterna om det nu när vi får dessa tydliga analyser, från till exempel Skogsstyrelsen, som visar att vi är på gränsen när det gäller om vi ska kunna öka produktionen eller inte på grund av att vi har tagit så mycket mark ur produktion.

Anf. 149 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det var väldigt intressant med de nya analyser man gjort. Vi måste titta vidare på vad de innebär. Frånsett det står vi naturligtvis bakom den skogsproposition vi tog fram. Men nu har det kommit nya analyser, och vi får titta på dem och på vad de innebär.

Precis som John Widegren träffar jag inte en enda jordbrukare som vill ha stöd. Jag träffar jordbrukare som på riktigt vill ha ett avräkningspris så att det företag man driver helt enkelt går runt och går med vinst. Men jag måste ändå säga detta: Vissa saker kan ingen påverka, som den torka som varit och invasionen och kriget i Ukraina. Där måste man som regering helt enkelt se till att samhällsviktig produktion ändå kan fortsätta. Man får se det som att de stöden var opåverkbara.

Däremot måste vi se till att göra den här omställningen. Även om vi har ett fantastiskt jord- och skogsbruk kan allting hela tiden bli bättre. Det är också någonting som en ansvarsfull regering gör, och det kanske inte är riktigt det jag ser i den budget som är lagd på bordet i dag och som vi nu debatterar.

Anf. 150 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag debatteras miljö- och jordbruksutskottets utgiftsområde 23. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr talman! Vi lever i ett fantastiskt land. Men vi lever också med en mycket orolig omvärld.

Rysslands krig mot vårt grannland Ukraina har gjort att många fått upp ögonen för hur illa det är med vår beredskap. I min första debatt här för åtta år sedan tog jag upp hur dåligt förberedda vi var i landet, hur vi i en kris- eller krigssituation endast skulle klara oss tio dygn. Här i Stockholm är det två dygn; sedan skulle livsmedelsbutikerna och deras centrallager vara tomma. Jag talade om hur vi kunde lära oss av Finland, som klarar sig sex månader utan att behöva importera ett enda vetekorn.

Efter mitt anförande kom en ledamot från ett annat parti fram till mig och sa: Magnus, det där behöver du inte oroa dig för. Vi har ju EU. Det re'r sig, som man säger i Ödeshög.

Så är det inte längre. Alla förstår att Sverige behöver ett livskraftigt jordbruk som kan producera mat till alla landets invånare. Ett jordbruk som inte producerar mindre mat utan mer mat är väldigt viktigt.

Herr talman! Tyvärr har vi haft regeringar, oavsett partifärg, som har sagt annorlunda. Vi har haft en statsminister som menade att svenskt jordbruk var ett särintresse. Vi har haft en inrikesminister som på en direkt fråga svarade: Jamen vi kan väl fråga våra grannländer om det skulle bli kris med mattillförsel i vårt land.

Herr talman! Vi fick en livsmedelsstrategi i juni 2017. Den var jätteviktig för oss, och jag vill ge all heder till den dåvarande landsbygdsministern. Grundstenarna i strategin var att öka lönsamheten för jordbruket, att göra jordbruket mer konkurrenskraftigt och att öka vårt lands livsmedelsförsörjning.

Det gick ända fram till den 29 april i år innan den dåvarande regeringen tog fram ett förslag på hur man skulle göra detta – från 2017 till i år. Nu säger man att utredningen ska vara klar den 1 december 2023. Alltså kommer det att ha tagit sex år från det att vi tog beslut här i kammaren 2017 till det att vi får ett förslag från en utredning. Man kan knappast kalla det för snabba beslut.

Under veckan hade några av oss samtal med producenter från olika jordbruksföretag. Alla säger liknande saker: Det är egentligen inte stöd vi är ute efter. Vad vi är ute efter, vad vi tycker är viktigt, är just att vi ska få ha ett mer konkurrenskraftigt jordbruk, att det ska vara mer lönsamt att driva jordbruk.

Man kan summera den dåvarande regeringens åtta år med att det, som vi pratade om tidigare i debatten, var mycket diskussioner och prat men väldigt lite verkstad. Det är precis som jordbrukarna säger: På gårdsnivå har vi inte märkt någon skillnad. Det är mycket allvarligt.

Under mina åtta år i riksdagen har jag varit med om fyra olika kriser: mjölkkrisen, torkan, pandemin och nu Rysslandskriget. Det är precis som min kollega John Widegren pratade om förut: Det handlar inte framför allt om en massa fler stödpaket. Vad man helt klart säger är: Ge oss förutsättningar! Ge oss samma förutsättningar som våra vänner i Europa! Då kan vi visa att vi är så duktiga som vi faktiskt är.

Precis som John Widegren också tog upp förut, herr talman, är det bekymmersamt hur EU hanterar jordbruk framåt. Det är otroligt viktigt, och jag är väldigt glad att vi har en regering som kommer att stå på tå för det, att hantera de frågor som handlar om Europa och EU-besluten. Dessa kommer att få väldigt stor påverkan på vårt jordbruk framåt.

Det är naturligtvis mycket bekymmersamt att se och höra att det är så mycket på gång framåt som kommer att göra att vi får minskad produktion i vårt land. Det är som sagt otroligt viktigt att vi nu har en regering som under åtminstone fyra år kan jobba framåt och verkligen se till att vi får en ny tid för våra jordbrukare i vårt land.

Med de orden vill jag önska talmannen, alla i presidiet och kansliet och alla ledamöter en riktigt god och skön jul och ett gott nytt år.

Anf. 151 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Vi kommer alla ihåg att det under valrörelsen var ett evigt viftande med en falukorv när Kristdemokraterna var ute och debatterade. Nu kan vi konstatera att ledamoten, jag och alla andra höginkomsttagare kommer att kunna köpa väldigt mycket falukorv. Däremot blir det fortfarande väldigt tufft för vanligt folk att få ekonomin att gå ihop i jul.

Den här falukorven ska ju också produceras. Det blir tufft för företagen att producera falukorv när elkostnaderna gör att företag går på knäna. Och det blir ännu tuffare där man inte får något elstöd. Det är 60 procent av Sveriges yta där regeringen helt har prioriterat bort elstödet – i och för sig har inget företag ännu fått något elstöd eller något besked om det, men man har redan nu sagt att man inte ska ge det till 60 procent av Sveriges yta.

Min fråga till ledamoten blir: Hur ska livsmedelsproduktionen och hela livsmedelskedjan säkras i hela Sverige när regeringen väljer att prioritera bort inte bara norra utan även mellersta Sverige?

Anf. 152 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Anna-Caren Säterberg, för din fråga! Falukorv är väldigt gott. Det tycker i alla fall jag. Det är väl något som var betecknande för valrörelsen att man diskuterade priser, precis som ledamoten var inne på.

Den här regeringen har nu suttit i nio veckor, om jag minns rätt. Det är klart att det är mycket som man då får till sig. Man tar så att säga över pärmen från föregående regering och ser hur det är ställt med landet.

Det är självklart att den nya regeringen inte kan göra allting färdigt på en gång. Det förstår nog alla som har lite insikt i hur läget ser ut. Den regering som nu har tillträtt gör allt man kan för att göra det så bra som möjligt.

Det som ledamoten tar upp just nu handlar om Norrland. Det stöd som kommer till producenterna i elprisområde 3 och 4 bygger ju på föregående år. Det är alltså inte det innevarande året.

När priserna nu går upp även i norra Sverige har faktiskt regeringsföreträdare sagt att man ska se över om även elprisområdena 1 och 2 kan få stöd. Det är väl svaret på frågan. Sedan är det väl bäst att interpellera näringsministern om detta, så får ledamoten ett ännu bättre svar, för jag kan ju inte veta precis vad den här regeringen tänker göra. Det är för mig ganska omöjligt.

Anf. 153 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Det är omöjligt för hela Sveriges riksdag, för näringsministern vägrar ta en debatt om frågan här i kammaren förrän i slutet av januari. Det är flera månader efter att interpellationen skrevs. Jag hoppas att vi kan få någon ordning på detta så att ministrarna kommer och tar sina interpellationsdebatter när vi lämnar in våra interpellationer i god tid.

Nu har jag dock näringsministerns partikollega här, som också var med i valrörelsen där man hade falukorven och en kampanj om att vanligt folk ska ha råd att äta. Jag instämmer i det, och ingen begär att man ska kunna göra allt på nio veckor.

Men det vi begär handlar om det som man nu har prioriterat, det vill säga att man lägger 13 miljarder i skattesänkning för dig och mig och alla andra här inne, men man har inte prioriterat dem som inte tjänar över 50 000. De får inte del av detta. Man väljer – detta val har man gjort under dessa nio veckor – att inte inkludera 60 procent av Sverige i elstödet. Man har inte inkluderat de jordbruk och livsmedelsföretag och allt annat i de areella näringarna som kräver mycket el. De får inte vara med på satsningarna. Dessa prioriteringar har man redan gjort. Det är ingenting som vi ska vänta på eller ha förståelse för. Detta är den politik som levereras till Sveriges riksdag från regeringen och dess partier.

Min fråga blir ändå: Hur ska de göra i dessa jultider – jag får väl säga god jul också, herr talman, så har jag gjort det – som bor i Norrland och har en klump i magen av oro, antingen de är företagare eller inte? Den här julen vet de att regeringen definitivt inte prioriterar dem.

Anf. 154 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, återigen, Anna-Caren Säterberg, för en jättebra fråga!

Jag tycker att vi ska ta det från början. Ledamoten börjar med en falukorv. Men man kan väl börja med en annan korv, alltså helt enkelt hur det såg ut när regeringen tog över?

Att vi har höga elpriser har att göra med att vi har haft en regering som under åtta år som stängt ned kärnkraft. Det gör ju att priset går upp. Man har byggt vindkraftverk, men ibland blåser det inte. Oj, det tänkte man inte på!

Det är detta som gör att vännerna uppe i Norrland, som ledamoten talar om, får lida i dag. Priset har ju gått upp för att vi inte har tillgång till energi på samma sätt som förut.

Det är ingen liten summa som går tillbaka till vännerna i Sverige. Det är faktiskt 55 miljarder som går tillbaka, baserat på hur mycket el man förbrukade förra året. Vännerna i Norrland hade faktiskt ganska lågt energipris förra året. Det är precis detta det handlar om. De 55 miljarderna gäller ju förra året.

I år är ett annat år. Det är klart att vi ska se till att även Norrland och elprisområdena 1 och 2 ska få del av stödet när det blir så här höga priser.

Om det är något den här regeringen värnar är det våra företag och våra konsumenter. Det vet de flesta om. Nu talar vi om elpriset. Regeringen värnar också våra jordbruk. Det är viktigt: Alla ska veta att den här regeringen bryr sig om vårt land och dem som bor här.

Anf. 155 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Tack, Magnus Oscarsson, för anförandet! Jag tycker att det som tas upp kopplat till det säkerhetspolitiska läget är viktigt. Det finns en oerhört stark koppling mellan vår livsmedelsförsörjning och vår produktion i Sverige.

Jag är medveten om hur diskussionen och debatten har gått de senaste åren. De flesta av oss i miljö- och jordbruksutskottet har god insyn i de ekonomiska förutsättningarna och hur regeringens – både den förra regeringens och den tillträdande regeringens – förutsättningar har sett ut kopplat till det ekonomiska läget.

Vi har ofta tagit upp förutsättningarna för primärproducenterna och jordbruket. Inte minst ledamoten Magnus Oscarsson har under drygt åtta år varit mycket aktiv i de här frågorna, också i debatter i kammaren.

Krisstödet för det svenska jordbruket, som Centerpartiet tillsammans med den senaste regeringen har drivit igenom, har på många sätt varit en viktig signal. Det har också inneburit ökat ekonomiskt utrymme. Det begränsades dock för de större jordbruksföretagen utifrån det kristak som EU hade, kopplat till animalieproduktion. Detta har dock höjts nu.

Om vi i Sverige skulle anpassa våra stödmöjligheter till den höjda nivån skulle det, om jag har fattat rätt, innebära att de allra flesta jordbruk och växthus skulle kunna få ut hela det krisstöd som de ansökte om i september. Det skulle ge en omedelbar effekt. Varför har regeringen inte tagit något sådant initiativ, och avser regeringen att göra detta utifrån det krisläge vi befinner oss i?

Anf. 156 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Daniel Bäckström, för en jättebra fråga! Precis som ledamoten var inne på har vi här i Sveriges riksdag försökt lyfta frågor som handlar om dessa bekymmer.

Som jag sa har jag själv under mina åtta år i riksdagen varit med om att våra jordbrukare har haft det väldigt tufft och genomlevt fyra kriser. Som jag sa i mitt anförande märker man att det kanske inte är stöd som är det viktigaste. Det är klart att det är viktigt med stöd när det är som det är, men helst skulle man ha velat fylla ladorna innan. Man skulle vilja att det hade varit så bra att man kunde fylla ladorna i förväg, så att man skulle slippa att alltid stå med mössan i handen och begära allmosor.

Det är väl detta som den här regeringen behöver jobba för framöver. Det stöd som ledamoten nu talar om är en jättebra fråga. Jag tänker ta med mig den till landsbygdsministern. Jag kan även föreslå att ledamoten Bäckström interpellerar landsbygdsministern om just den här frågan. Precis som ledamoten säger är det viktigt att på olika sätt ta upp detta med stöden även med den nuvarande regeringen.

Anf. 157 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Som jag tolkar det saknas det ungefär 200–300 miljoner i den nationella finansieringen i regeringens budget för att man ska kunna göra denna höjning. Det hade varit en bra komplettering under resans gång om regeringen hade fått till detta.

Vi i Centerpartiet har i vårt förslag en halv miljard extra för nästa år för att just kunna ha resurser till att hantera krisstöd även fortsättningsvis. Omvärldsläget och det nationella läget pekar ju i en riktning: Det blir bara kämpigare och kämpigare. Det handlar inte minst om förutsättningarna att säkra produktionen på hemmaplan och öka den, vilket vi i riksdagen har en gemensam ambition kring, och om livsmedelsstrategin.

Men nu har vi en ny regering, och efter många års engagemang i dessa frågor i riksdagen tror jag att det finns ett bra startläge för regeringspartierna att faktiskt leverera i närtid. Man behöver då inte hänvisa till att det tar tid att komma in i arbetet eller att omvärldsläget pressar ekonomin så att det inte finns möjligheter.

Vilka konkreta åtgärder finns det egentligen i årets budgetproposition som är kopplade till att infria målsättningarna i livsmedelsstrategin? Det är ju saker som vi har jobbat tillsammans med under många år.

Det enda jag kan konstatera är att det sker en förlängning med ett halvår av nedsättningen av dieseldelen kopplad till jord och skog. Den är mycket viktig. Den kan gärna förlängas ytterligare – det tycker vi i Centerpartiet vore helt rätt. Men vad ser Magnus Oscarsson konkret kommer att hända under den närmaste tiden, under det budgetår som vi diskuterar, som kommer att göra att målsättningarna i livsmedelsstrategin infrias?

Ansvaret ligger nu hos regeringen och regeringspartierna. Det är inte enbart regeringen som bär ett stort och tungt ansvar för att infria målsättningarna i livsmedelsstrategin, utan det gör också alla i Sveriges riksdag som hör till de fyra samarbetspartierna.

Anf. 158 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar återigen Daniel Bäckström för frågorna. Det är väldigt viktiga frågor. Jag delar verkligen uppfattningen att det är viktigt att vi på olika sätt trycker på.

Vad gör vi nu och framåt? Ledamoten tar själv upp sänkt drivmedelskatt. En annan fråga som vi tar upp handlar om att vi minskar reduktionsplikten 2024. Det tror vi kommer att göra ganska mycket för priset. Det är viktiga saker. Det ska hela tiden lyftas upp att det görs mycket.

Under detta år kommer vi att jobba för att minska byråkratin. Det är viktigt att hela tiden försöka göra det enklare att göra rätt. Man ska inte hela tiden känna att byråkratin är så pass tuff och hård att man får så många stenar i ryggsäcken att man går under. Jag har faktiskt till och med hört jordbrukare som säger: Jag lägger ned nu. Jag lägger av, för detta funkar inte längre.

Så kan vi inte ha det.

Jag tror att det är sådana saker. Precis som ledamoten sa har vi lovat mycket i valrörelsen. Nu är det viktigt att också leverera. Jag håller verkligen med om det. Nu har vi en regering som står framåtlutad för att verkligen jobba med frågorna. Det tror jag är en viktig signal – att vi jobbar. Sedan vet vi alla hur det är med vår omvärld, som ledamoten var inne på. Det är kostnader som vi kanske inte räknade med och allt vad det är. Men

vi har i alla fall nu en regering som kommer att göra allt den kan och som kommer att jobba med frågorna för att göra svenskt jordbruk mer konkurrenskraftigt och för att få mer lönsamhet för svenskt jordbruk. Det tror jag är viktigt.

Anf. 159 KAJSA FREDHOLM (V):

Herr talman! Jag tyckte att det var en rolig replik om falukorvarna. Tyvärr har jag inte förberett några falukorvar i mitt anförande, så ni får hålla till godo med ett utan.

Herr talman! Sverigedemokraternas och regeringens budgetproposition präglas av en chockerande passivitet inför såväl stora strukturella samhällsproblem som effekterna av den pågående klimat- och naturkrisen. Man presenterar i mångt och mycket en krispolitik från höger som går ut på att ta från de fattiga och ge till de rika samt försena – ja, till och med nästan förhindra – den nödvändiga omställning vi nu står inför.

Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en helt annan inriktning. Den ekonomiska politiken ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna för de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler.

Herr talman! Vi får inte glömma bort att fungerande ekosystem är grunden för vår välfärd. Allting vi tillverkar och utvinner för att leva får vi på ett eller annat sätt från det som finns på vår planet. Samtidigt hotas massvis av arter av det sätt som vi producerar mat, prylar, värme och energi på. Gör vi inte snabbt någonting åt det blir konsekvenserna stora för livet på jorden.

Klimatomställningsarbetet behöver accelereras betydligt om vi ska nå våra klimatmål – de klimatmål som nu regeringen, med stöd av Sverigedemokraterna, verkar abdikera från.

Herr talman! Vänsterpartiet vill däremot se en klimat- och miljöpolitik som är strukturerad, omfattande och – detta är viktigt – folkligt förankrad. För att klimatomställningen ska bli verkningsfull måste hela samhället och alla delar av ekonomin ställas om. Genom investeringar på 700 miljarder kronor vill vi de kommande tio åren se till att klimatomställningen accelereras på det sätt som efterfrågas av bland annat Klimatpolitiska rådet.

Med Vänsterpartiets föreslagna investeringar kommer Sverige att kunna ta reella steg mot att bli världens första fossilfria välfärdsland. Vi går från ord till handling och föreslår en omställningspolitik som kommer att märkas i alla delar i Sverige. Vi vill se ett rödgrönt samhällsbygge.

Jag tycker att den helt nödvändiga omställningen ska ses som en chans att förbättra livskvaliteten för alla som bor i vårt land, om vi genomför den på rätt sätt. Det gäller både dem som bor på landsbygden och i mindre tätorter och dem som bor i städer.

Hur ser då våra satsningar ut på utgiftsområdet Areella näringar, landsbygd och livsmedel? Jag kommer här att lyfta några av våra förslag.

Det behövs stora satsningar på posten som gäller insatser för skogsbruket. Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall bilda naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är det att det finns resurser till skogsägare med mindre skogsinnehav med hög andel naturvärden.

Vi måste även skydda våra fjällområden, som är helt unika i Europa. Behovet är stort när det gäller hantering av ersättningar i fråga om de fjällnära skogarna, där nekade avverkningstillstånd ges för att skydda skogar med höga naturvärden. Här föreslår vi en ökning med 1,48 miljarder kronor.

Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruk, även kallat kalhyggesbruk. Den metoden har stor påverkan på bland annat den biologiska mångfalden. Klimatkrisen kräver skyndsamma åtgärder för att lagra in kol från atmosfären. Vänsterpartiet vill stärka kolinlagringen och den biologiska mångfalden genom att i ökad utsträckning skydda skog och öka arealer med hyggesfritt skogsbruk i stället för kalhyggesbruk.

Men då behövs det även ekonomiska incitament för privata skogsägare att låta skogen bli äldre innan den avverkas och att anpassa gallringar för ökad kolinlagring. Det skulle gynna såväl landsbygden som klimatnyttan och den biologiska mångfalden. För landsbygden skulle det även kunna bidra till en förbättrad livsmiljö och stärkta förutsättningar för naturturism när träden får bli lite äldre.

För att stimulera att en ökad areal kan brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren, då omställningen kan vara förenad med ökade kostnader i övergången. Därför föreslår vi en ökning av anslaget för detta med 50 miljoner kronor.

Herr talman! Våra naturliga ekosystem har stor förmåga att lagra kol, och dessa kolförråd måste skyddas bättre om vi ska klara klimatutmaningen. Våra åkermarker måste i högre grad brukas så att tillgång till matjord värnas och naturresurser bevaras. Kretsloppen behöver vara utgångspunkten, och ett variationsrikt jordbrukslandskap måste i ökad omfattning stimuleras.

Sverige har här goda förutsättningar att utveckla ett hållbart jordbruk som i framtiden kan bidra både till den globala livsmedelsförsörjningen och stärka vår nationella självförsörjning av livsmedel.

För att uppnå ett ekologiskt hållbart och fossilfritt jordbruk måste stöd och styrmedel utformas inom jordbrukssektorn så att de kan bidra till att vi når våra miljö- och klimatmål och även de globala hållbarhetsmålen.

Jordbruket har i dag betydande påverkan på ett flertal av våra nationella miljömål. Vänsterpartiet anser att det är bekymmersamt att Sverige har en självförsörjningsgrad på endast 50 procent när det gäller livsmedel. En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt importberoende.

Det skulle enligt vår uppfattning även ge oss förutsättningar att stärka både produktion och konsumtion av hållbar mat, det vill säga mat som i större utsträckning är växtbaserad, närproducerad, ekologisk och på sikt fossilfri. Vi anser att Sverige bör anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel i nivå med Finlands på cirka 80 procent. Har Finland möjlighet att ha en sådan självförsörjningsgrad på livsmedel vore det fullt möjligt även för Sverige.

Vi behöver fler åtgärder för att få till ett mer fossiloberoende jordbruk. Det är nödvändigt för klimatet och kan stärka vår beredskap vid krissituationer. Därför föreslår vi en särskild investeringspott för statligt stöd för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket på 100 miljoner kronor.

Vänsterpartiet vill även införa miljöersättning för vallodling. Åtgärden stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och stärker kolinlagringen i jordbruket. Vi föreslår en ökning av anslaget för det här med 150 miljoner kronor jämfört med regeringen.

Slutligen vill vi öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik för 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker. Vi föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 300 miljoner kronor för 2023 jämfört med regeringen.

På utgiftsområde 23 tillför vi 3,64 miljarder mer än regeringen. För oss är budgeten en helhet. Det innebär också att vi avstår från ett ställningstagande och i stället har ett särskilt yttrande inom utgiftsområdet.

Med detta vill även jag önska en trevlig helg när vi nu får ledigt!

Anf. 160 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! En stark, välmående och livskraftig landsbygd bygger ett starkt, välmående och livskraftigt Sverige. En välmående landsbygd är en viktig kugge i en välfungerande krisberedskap, och den är fundamental för en stark civil beredskapsförmåga, något som blivit tydligt som en följd av skogsbränder, svår torka, pandemi och inte minst kriget i Ukraina.

En välmående landsbygd är för mig i många delar synonymt med frihet. Med tystnaden och stillheten. Med milsvid storskog. Med jakten och fisket och svindlande naturupplevelser. Med norrskan, fjällvandring och skidåkning. Med skogen och malmen och välståndet sprunget ur detta. Med jordbruket och maten vi sätter på våra bord. Med företagsamhet, gröna näringar och generationsskogsbruk. Med besöksnäring och entreprenörskap. Med förvaltande av tidigare generationers arbete och vårt gemensamma kulturarv. Sist men inte minst finns på många håll ett sprudlande föreningsliv, ett viktigt sammanhållande kitt i många bygder. Vikten av det som civilsamhället gör för landsbygden får inte underskattas.

Herr talman! Nu kanske det låter som om jag beskriver en idyll, och svensk landsbygd är ju på många sätt fantastisk. Men det är inget Skansen, inget tillrättalagt Bullerbyn. Det är viktigt att komma ihåg. Verkligheten är mer komplex än så.

Med att leva och verka på landsbygden följer ofta en hel del utmaningar. Livet blir ibland onödigt svårt, bland annat som en följd av långa avstånd till samhällsservice. Dessutom bor vi i ett avlångt land, ett land där förutsättningarna varierar mycket beroende på vilken landsända man befinner sig i. Att bo i en gammal hyttby i Kilsbergen i gränslandet mellan Närke och Värmland mindre än en timme från en av Sveriges största städer skiljer sig mycket från att bo i inlandet i Norrbotten, för att nämna ett exempel.

Herr talman! Det finns en väg framåt där vi bygger hela Sverige starkare. En liberal utgångspunkt är alltid värnandet om människans makt över sin egen situation. Var och en av oss ska ges möjlighet att skapa sin egen framtid. Vi behöver sträva efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo, arbeta och driva företag på landsbygden att kunna göra detta. Man ska kunna bo och verka där man själv vill.

För att göra detta möjligt för fler behöver hela Sverige växa. Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter måste tas till vara. Man kan inte nog betona att det är företagande och ekonomisk utveckling som är grunden för vårt gemensamma välstånd.

Därför måste människor och företag över hela landet ges möjligheter att växa och utvecklas. Vi behöver i sammanhanget med tydlighet belysa hur viktiga de gröna näringarna är för ett hållbart Sverige och att de är en nyckel till den gröna omställningen.

Jorden och skogen är några av vårt lands absolut viktigaste resurser och helt avgörande för välståndet i det här landet. Jorden och skogen skapar jobb, mat och biologisk mångfald, för att nämna något. Det är helt fundamentalt för en levande landsbygd och för att skapa arbetstillfällen i hela landet.

Herr talman! Vi lever i en tid när miljöfrågorna behöver prioriteras allt högre, och vi bor i ett land där många som lever och verkar på landsbygden jobbar hårt för att få vardagen att gå ihop.

För mig, och för Liberalerna, är det viktigt att miljöaspekterna finns med i landsbygdsperspektivet och att landsbygdsaspekterna finns med i miljöperspektivet. Miljöfrågorna och landsbygdsfrågorna är i många avseenden tätt sammanflätade. Därför vill jag särskilt lyfta fram en strof ur den del av budgeten som vi debatterar här i kammaren i dag:

”I Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var man bor. Regeringens mål är att politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Regeringen vill se levande och livskraftiga landsbygder med konkurrenskraftiga areella näringar, jobb och företag samtidigt som värdefull miljö skyddas.”

Jag sluter cirkeln genom att sluta på samma sätt som jag började på. En stark, välmående och livskraftig landsbygd bygger ett starkt, välmående och livskraftigt Sverige.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 161 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Ledamöter! Vi har snart både jul- och nyårsfirande att vänta och därmed också ett nytt budgetår. Centerpartiets budgetförslag ligger över regeringens budgetnivå, och Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Vi i Centerpartiet avstår därför från ställningstagande och har i dagens betänkande ett särskilt yttrande om våra prioriteringar.

Sedan några månader styrs Sverige av en SD-stödd regering som baseras på Tidöavtalet. Vad detta konkret innebär för Sveriges lantbruksnäring är fortsatt svårt att se. Vi ser inte att regeringen nämner orden landsbygd, jordbruk och skogsbruk särskilt ofta i detta dokument. Inte heller i statsministerns regeringsförklaring pekades någon riktning ut för de gröna näringarna de närmaste fyra åren.

Regeringen säger att skyddet för äganderätten ska stärkas inom vissa områden, men det framgår inte vilka dessa områden är. Det verkar i alla fall inte röra de markägare som får se sitt brukande begränsat av artskyddet utifrån regeringens budgetförslag och konsekvenserna av att man minskar ersättningarna, eller i alla fall budgetutrymmet för ersättningar.

Sällan i svensk politisk historia har en regering överlovat så mycket inför ett val och i sin första budget underlevererat så mycket.

Jag tycker att vi kan stanna upp en stund och fundera på vad det innebär att man inom denna fyrpartikonstellation har lovat upp till 10 kronor lägre dieselpriis per liter vid pump men sedan i det första budgetarbetet i prak-

tiken hamnar på 40 öre. Det säger någonting om hur retoriken såg ut före valet och om hur mycket fokus som låg på landsbygdens förutsättningar hos i alla fall tre av dessa fyra partier. Det säger också någonting om leveransförmåga och prioriteringar när det är skarpt läge.

Vi ser att priser, räntor och, till viss del, arbetslöshet stiger. I stället för sänkta skatter på jobb och företagande prioriterar regeringen höjd a-kassa. Man frångår på det sättet arbetslinjen, som för flera av regeringspartierna har varit en väldigt viktig ledstjärna under många år.

Det enda jag kan se i regeringens budgetförslag som levererar för landsbygden och den gröna näringen är förlängningen av den utökade dieselnedsättningen. Detta är en åtgärd som Centerpartiet var med och initierade i våras. Det är bra att den förlängs ett halvår, men Centerpartiet skulle gärna se att den permanentas fram till dess att ett nytt system med jordbruksavdrag införs.

Herr talman! Sverige behöver verkligen fokusera på att stärka matberedskapen. Det behövs utifrån många perspektiv. Hushållen har det tufft, och många riskerar att inte ha mat på bordet.

Som tidigare har förts fram här i debatten handlar det också om världsläget och det säkerhetspolitiska läget och om vilka konsekvenser detta har i närtid för vårt land.

Ett konkurrenskraftigt svenskt lantbruk är grunden för en levande landsbygd, öppna landskap och bevarandet av biologisk mångfald. De flesta här inne är nog tämligen överens om att kostnaderna för företagen behöver sänkas, krångliga regler undanröjas och handläggningstiderna kortas.

Ett område som dock inte har debatterats mycket i dag är jordbrukets kompetensförsörjning, som också måste stärkas. Det råder väldigt stor brist på folk med rätt kompetens för näringen. Många hittar inte rätt arbetskraft. I detta läge väljer man från regeringens sida att försämra förutsättningarna när det gäller arbetskraftsinvandringen. Detta förvärrar kompetensbristen inom svenskt jordbruk. Vi ser de praktiska földeffekterna väldigt tydligt. Detta är en av många överenskommelser i Tidöavtalet som fyra partier gemensamt baserar fortsatt arbete i Regeringskansliet på.

För vårt totalförsvar är landsbygden och livsmedelsförsörjningen av väldigt central betydelse. Det gäller också att se kopplingen till att decentralisera mer. Centralisering skapar otrygghet och sårbarhet i en säkerhetspolitiskt svår tid.

Decentralisering skapar också möjligheter på landsbygden. Jag tror att det är oerhört angeläget just i dessa dagar att tänka mer decentraliserat, att arbeta mer decentraliserat och att skapa förutsättningar för detta i den statliga styrningen.

Vi har det sämsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Detta måste verkligen tas på allvar också när det gäller svensk livsmedelspolitik. Vi behöver främja produktionen av fossilfri svensk mineralgödsel, utöka den inhemska biodrivmedelsproduktionen och ta vara på de stora fördelar som det innebär med snabb och förnybar elproduktion.

Herr talman! Vi i Centerpartiet var under våren med och drev igenom ett omfattande krisstöd till svenskt jordbruk – totalt handlade det om över 3 miljarder kronor. Stöden har underlättat, men läget är fortsatt allvarligt, inte minst utifrån prognoserna för kommande år. Man kan se sämre lönsamhet och fortsatt höga risker.

Därför föreslår vi från Centerpartiet i vårt budgetförslag ett förstärkt krisstöd med ytterligare en halv miljard kronor för 2023 till animalieproduktionen. För 2024 och åren därefter vill vi att denna halva miljard ska fördelas så att 200 miljoner per år investeras i ett återinfört vallstöd och 150 miljoner går till att utöka budgeten för investeringsstöd för jordbrukets konkurrenskraft samt till unga jordbrukares etablering. Slutligen vill vi att 150 miljoner kronor går till att utöka investeringsstödet för jordbrukets klimatanpassning.

Netto innebär detta, herr talman, att Centerpartiet föreslår att en halv miljard kronor per år riktas till att stärka den svenska matförsörjningen.

Det finns mycket att lyfta fram i en sådan här debatt. Jag vill understryka vikten av att vi i riksdagen driver frågor kopplade till att se över nuvarande jaktlagstiftning och utveckla klövviltsförvaltningen. Även här finns en stark koppling till livsmedelsproduktionen och till att möjliggöra ökad produktion.

Jag vill också, utifrån våra positioner i skogsfrågorna, slå ett slag för hur oerhört viktigt det är att hela tiden ha fokus på att äganderätten och brukanderätten ska vara i centrum.

Det finns många möjligheter framåt för svensk landsbygd. Oerhört stora investeringsarbeten pågår. Flera står och avvaktar; det handlar bland annat om de förnybara drivmedlen med skogen som råvara. Jag hoppas att vi får se en nyansering från regeringens sida kommande år så att man skapar förutsättningar som gör att dessa stora investeringar faktiskt genomförs. Det kommer att skapa oerhört mycket jobb, och det kommer att stärka framtidstron i många bygder.

Vi kan titta på områden i norra Sverige som har gigantiska kompetensbehov framåt. Kunde vi förutse detta fyra fem sex år tillbaka i tiden? Antagligen var det få som gjorde det. Men detta sker, och det är kopplat till omställning men också ökad investeringsvilja i våra svenska bygder. Det är oerhört viktigt för vår nation och också för hållbarheten och sysselsättningen och för vårt totalförsvaret.

Herr talman! Jag önskar er alla en oerhört välsignad avslutning på det här året och en riktigt fin jul. Tack för fin dialog i dessa centrala frågor!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

§ 7 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 16 december

2022/23:115 Omläggning av arbetsmarknads- och integrationspolitiken

av *Johanna Haraldsson (S)*

till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson (L)*

§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 december

2022/23:179 Insatser mot stranderosionen vid Skånes kuster

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till klimat- och miljöminister *Romina Pourmokhtari* (L)

2022/23:180 Elprisstödet

av *Eva Lindh* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2022/23:181 Covid i äldreomsorgen

av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2022/23:182 Sexhandel på thaimassagesalonger

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2022/23:183 Åtgärder med anledning av gränsvärde för PFAS i livsmedel

av *Staffan Eklöf* (SD)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2022/23:184 Sexhandel på thaimassagesalonger med friskvårdsbidrag

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 16.51.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 5 anf. 26 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 5 anf. 76 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 126 (delvis) och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 2 Anmälan om faktapromemorior	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 4 Rättsväsendet	2
Justitiekammarens betänkande 2022/23:JuU1	2
Anf. 1 RICHARD JOMSHOF (SD)	2
Anf. 2 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	4
Anf. 3 LOUISE MEIJER (M) replik	7
Anf. 4 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	7
Anf. 5 LOUISE MEIJER (M) replik	8
Anf. 6 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	8
Anf. 7 LOUISE MEIJER (M).....	9
Anf. 8 GUDRUN NORDBORG (V).....	11
Anf. 9 LOUISE MEIJER (M) replik	12
Anf. 10 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	13
Anf. 11 LOUISE MEIJER (M) replik	13
Anf. 12 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	14
Anf. 13 TORSTEN ELOFSSON (KD)	14
Anf. 14 ULRIKA LILJEBERG (C).....	16
Anf. 15 MARTIN MELIN (L)	18
Anf. 16 BASSEM NASR (MP).....	20
Anf. 17 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	22
Anf. 18 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik.....	24
Anf. 19 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	25
Anf. 20 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik.....	25
Anf. 21 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	26
Anf. 22 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	26
Anf. 23 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	27
Anf. 24 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	27
Anf. 25 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	28
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	28
§ 5 Kommunikationer.....	29
Trafikutskottets betänkande 2022/23:TU1	29
Anf. 26 THOMAS MORELL (SD).....	29
Anf. 27 GUNILLA SVANTORP (S) replik	31
Anf. 28 THOMAS MORELL (SD) replik.....	31
Anf. 29 GUNILLA SVANTORP (S) replik	31
Anf. 30 THOMAS MORELL (SD) replik.....	32
Anf. 31 ULRIKA HEIE (C) replik	32
Anf. 32 THOMAS MORELL (SD) replik.....	33
Anf. 33 ULRIKA HEIE (C) replik	33
Anf. 34 THOMAS MORELL (SD) replik.....	34
Anf. 35 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik.....	35

Anf. 36	THOMAS MORELL (SD) replik	35
Anf. 37	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	36
Anf. 38	THOMAS MORELL (SD) replik	36
Anf. 39	DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	37
Anf. 40	THOMAS MORELL (SD) replik	37
Anf. 41	DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	38
Anf. 42	THOMAS MORELL (SD) replik	38
Anf. 43	ULRIKA HEIE (C)	39
Anf. 44	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	41
Anf. 45	ULRIKA HEIE (C) replik.....	41
Anf. 46	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	42
Anf. 47	ULRIKA HEIE (C) replik.....	42
Anf. 48	THOMAS MORELL (SD) replik	42
Anf. 49	ULRIKA HEIE (C) replik.....	43
Anf. 50	THOMAS MORELL (SD) replik	43
Anf. 51	ULRIKA HEIE (C) replik.....	44
Anf. 52	MARIA STOCKHAUS (M)	44
Anf. 53	GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	46
Anf. 54	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	47
Anf. 55	GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	47
Anf. 56	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	48
Anf. 57	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	48
Anf. 58	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	49
Anf. 59	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	49
Anf. 60	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	50
Anf. 61	DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	50
Anf. 62	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	51
Anf. 63	DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	51
Anf. 64	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	52
Anf. 65	ULRIKA HEIE (C) replik.....	53
Anf. 66	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	53
Anf. 67	ULRIKA HEIE (C) replik.....	54
Anf. 68	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	54
Anf. 69	GUNILLA SVANTORP (S)	55
Anf. 70	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	57
Anf. 71	GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	57
Anf. 72	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	58
Anf. 73	GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	58
Anf. 74	THOMAS MORELL (SD) replik	59
Anf. 75	GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	59
Anf. 76	THOMAS MORELL (SD) replik	60
Anf. 77	GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	60
Anf. 78	MAGNUS OSCARSSON (KD).....	61
Anf. 79	ULRIKA HEIE (C) replik.....	61
Anf. 80	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	62
Anf. 81	ULRIKA HEIE (C) replik.....	62
Anf. 82	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	63
Anf. 83	DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	63
Anf. 84	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	64
Anf. 85	DANIEL HELLDÉN (MP) replik.....	64
Anf. 86	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	65

Anf. 87 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	65	Prot. 2022/23:41
Anf. 88 HELENA GELLERMAN (L)	67	17 december
Anf. 89 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	69	-----
Anf. 90 HELENA GELLERMAN (L) replik	70	
Anf. 91 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	70	
Anf. 92 HELENA GELLERMAN (L) replik	70	
Anf. 93 ULRIKA HEIE (C) replik	71	
Anf. 94 HELENA GELLERMAN (L) replik	71	
Anf. 95 ULRIKA HEIE (C) replik	72	
Anf. 96 HELENA GELLERMAN (L) replik	72	
Anf. 97 DANIEL HELLDÉN (MP)	73	
Anf. 98 MARIA STOCKHAUS (M) replik	75	
Anf. 99 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	75	
Anf. 100 MARIA STOCKHAUS (M) replik	75	
Anf. 101 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	76	
Anf. 102 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	76	
Anf. 103 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	76	
Anf. 104 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	77	
Anf. 105 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	77	
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	78	
§ 6 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	78	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23:MJU2	78	
Anf. 106 STAFFAN EKLÖF (SD).....	78	
Anf. 107 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	79	
Anf. 108 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	80	
Anf. 109 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	80	
Anf. 110 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	80	
Anf. 111 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	80	
Anf. 112 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	81	
Anf. 113 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	81	
Anf. 114 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	82	
Anf. 115 EMMA NOHRÉN (MP)	82	
Anf. 116 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	85	
Anf. 117 EMMA NOHRÉN (MP) replik	85	
Anf. 118 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	85	
Anf. 119 EMMA NOHRÉN (MP) replik	86	
Anf. 120 JOHN WIDEGREN (M) replik	86	
Anf. 121 EMMA NOHRÉN (MP) replik	86	
Anf. 122 JOHN WIDEGREN (M) replik	87	
Anf. 123 EMMA NOHRÉN (MP) replik	87	
Anf. 124 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	88	
Anf. 125 EMMA NOHRÉN (MP) replik	88	
Anf. 126 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	88	
Anf. 127 EMMA NOHRÉN (MP) replik	89	
Anf. 128 JOHN WIDEGREN (M)	89	
Anf. 129 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	91	
Anf. 130 JOHN WIDEGREN (M) replik	92	
Anf. 131 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	92	
Anf. 132 JOHN WIDEGREN (M) replik	93	
Anf. 133 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	93	
Anf. 134 JOHN WIDEGREN (M) replik	94	

Anf. 135 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	94
Anf. 136 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	95
Anf. 137 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	95
Anf. 138 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	98
Anf. 139 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	98
Anf. 140 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	99
Anf. 141 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	99
Anf. 142 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	99
Anf. 143 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	100
Anf. 144 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	100
Anf. 145 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	100
Anf. 146 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	101
Anf. 147 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	101
Anf. 148 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	102
Anf. 149 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	102
Anf. 150 MAGNUS OSCARSSON (KD)	103
Anf. 151 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	104
Anf. 152 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	104
Anf. 153 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	105
Anf. 154 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	105
Anf. 155 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	106
Anf. 156 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	106
Anf. 157 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	107
Anf. 158 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	107
Anf. 159 KAJSA FREDHOLM (V).....	108
Anf. 160 ELIN NILSSON (L).....	110
Anf. 161 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	111
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	113
§ 7 Anmälan om interpellation	113
§ 8 Anmälan om frågor för skriftliga svar	114
§ 9 Kammaren åtskildes kl. 16.51.	114